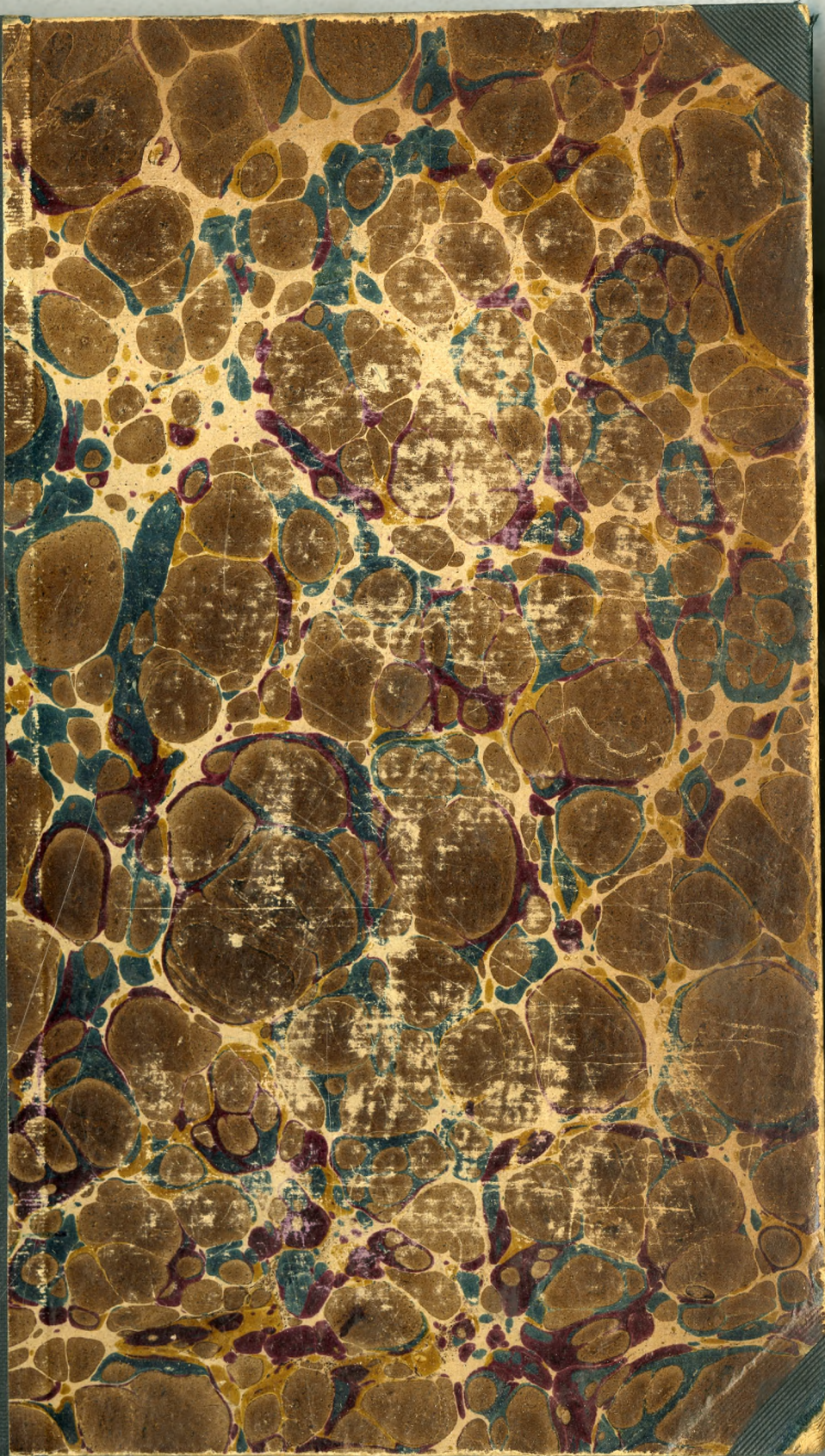

Politikai
röpiratok.

198.

368

198
1835

TÖRVÉNYJAVASLAT

A

KIRÁLYI KÖZJEGYZŐSÉGRŐL.

BENYUJTVA 1873. ÉVBEN

A KÉPVISELŐHÁZNAK AZ IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

ÁLTAL.

2.

BUDAPEST.

LÉGRÁDY TESTVÉREK.

1874.

TÖRVÉNYJAVASLAT

A KIRÁLYI KÖZJEGYZÓSÉGRŐL.

BENYUJTVA 1873. ÉVBEN

A KÉPVESELŐHÁZNAK AZ IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

ÁLTAL.

BUDAPEST.

LEGRÁDY TESTVÉREK.

1874.

6273179077

TÖRVÉNYGYűJTEMÉNYEK

II. KIRÁLYI K. AZ ÉLÉTSZÁMUTÓ

BEVÉTELEK ÉS KÖLTSÉGEI

A KÉPVISELŐSÉG K. AZ ÉLÉTSZÁMUTÓ

1894

BUDAPEST

HEROLD-ÉRTÉKESÍTŐ

1894

I. FEJEZET.

A kir. ügyészség betöltése.

1. §.

A közjegyzőket az igazságügyminiszter nevezi ki.

2. §.

Közjegyző csak teljes koru magyar honpolgár lehet, a ki feddhetlen jellemű, csőd vagy gondnokság alatt nem áll, az ország hivatalos nyelvét teljesen bírja, végre az ügyvédi vagy gyakorlati birói vizsgát sikerrel letette, és a vizsga letételét megelőző vagy követő bár megszakított két évi közjegyzői gyakorlatot kimutatni képes.

3. §.

A közjegyző nem lehet egyszersmind gyakorló ügyvéd, rendes vagy rendkívüli nyilvános tanár vagy tanító, nem viselhet más nyilvános (állami, egyházi, törvényhatósági, községi) hivatalt vagy szolgálatot.

Kivételt e szabály alól oly egyházi, törvényhatósági vagy községi hivatal képez, a melylyel nincs fizetés egybekötve; ugyszintén a hadsereg (haditengerészet) vagy honvédség tetteges állományán kívül való katonai szolgálat, amennyiben arra a közjegyző a véderőről szóló törvény által köteleztetnék.

4. §.

A közjegyző saját vagy más nevében közvetlenül vagy közvetve, nem űzhet semmi oly foglalkozást, a mely állásával össze nem fér.

Tiltva van jelestül a közjegyzőnek kereskedést űzni, tőzsdén üzérkedni, kereskedelmi-, bank-, leszámítolási vagy alkuszi ügyletetet vinni, kereskedelmi, vagy ipartársulat, avagy hasonló pénz-

vállalat igazgatójának lenni, — ingatlanok vételével és eladásával, valamint követelések, örökségi igények és más jogok vásárlásával üzérkedni; tiltva van saját neve alatt idegen ügyleteket kötni, továbbá oly ügyletben résztvenni, a melynél közjegyzői minőségben közreműködik; a rája bizott pénzt saját nevében elhelyezni, habár a kamatfizetés kötelezettségét magára vállalta is; végre bármi czim alatt kezességi vagy szavatossági kötelezettséget vállalni oly ügyleteknél, melyek az ő közreműködésével kötöttek, vagy a melyeket hitelesítenie kell.

5. §.

A közjegyzők számát és székhelyeit, a közönség és a közjegyzők érdekeinek megfelelőleg, az illető közjegyzői kamara meghallgatása mellett az igazságügyi miniszter határozza meg. Szükséges azonban, hogy minden járásbírószági kerületben legyen legalább egy közjegyző.

6. §.

A közjegyzői állomás pályázat útján töltenek be.

A folyamodvány kellőleg felszerelve, azon közjegyzői kamarához intézendő, melynek kerületében az üresedésbe jött állomás létezik.

7. §.

A közjegyzői kinevezés magában véve csak magyar közjegyzői okiratoknak felvételére ad jogosítványt, — más nyelven való okiratok felvételére az igazságügyminiszter adja a jogosítványt, akár egyidejűleg a kinevezéssel, akár később a közjegyző külön kérelmére, ha e nyelvbeni teljes jártasságát kimutatja.

A közjegyzői kamara a kitzított határidő alatt érkezett folyamodványok felett véleményt ad, és indokolt jelentését az összes folyamodványokkal együtt a pályázati határidő lejárta után 15 nap alatt az igazságügyminiszterhez terjeszti fel.

8. §.

A közjegyző tartozik kinevezési oklevelének vételétől számítandó három hó alatt a biztosíték letételét kimutatni, s általában megtenni mindazt, a mi az állomás elfoglalására a 9—15. §§-ban kívántatik.

Ezen határidőt az igazságügyminiszter a közjegyző indokolt kérelmére meghosszabbíthatja.

Azon közjegyző, a ki a jelen §-ban megszabott, illetőleg a

meghosszabbított határidőt elmulasztja: úgy tekintetik, mintha kineveztetését el nem fogadta volna.

9. §.

A közjegyzői biztosíték tesz Budapesten 6000 forintot, -- oly városban, mely legalább 30,000 lakossal bír, 3000 forintot, — más helyeken 1500 forintot.

A biztosíték állhat készpénzben, a magyar állam által biztosított értékpapirokban, a magyar földhitelintézet zálogleveleiben, vagy kétszeres értékű jelzálogban; — a papirok értéke a letételt megelőző napon jegyzett tőzsdei árfolyam szerint, de névértéken felül soha sem számítatik.

A lekötött ingatlan értéke ugyanazon szabályok szerint állapittatik meg, a melyek a végrehajtás alá vett ingatlanok becsértékének meghatározására nézve a polgári eljárás szerint érvényesek.

10. §.

A biztosíték elfogadhatósága felett a közjegyzői kamara és a királyi ügyész egyetértőleg határoznak.

Ha nincsenek egyetértésben, ez elutasításnak tekintetik.

A közjegyző a határozatról a kamara utján értesítettik.

Sérelmes határozat ellen az igazságügyi ministerhez van helye folyamodásnak.

11. §.

A biztosítékul elfogadott készpénz, értékpapirok vagy bekeblezést biztosító levél azon kir. törvényszék letéti pénztárába helyezendők, melynek kerületében a közjegyző székhelye van.

A letett értékpapirok lekötése iránt a közjegyzői kamara ugyan-ezen törvényszék utján intézkedik.

12. §.

Minden közjegyző hivatalos esküt tesz. Az esküre való bocsátatását a biztosíték elfogadása után azonnal kérheti.

Az eskületétel az illető törvényszék nyilvános ülésén történik, és annak megtörténte a kinevezési okmányra reájegyeztetik.

Ha valamely közjegyző székhelyét változtatja: új eskületételnek nincs helye.

13. §.

Minden közjegyzőnek hivatalos pecséttel kell ellátva lennie ,

mely közepen Magyarország czimerét s köriratképen a közjegyző családi és keresztnévét, közjegyzői minőségét és székhelyét tartalmazza.

A pecsét rajza előleges jóváhagyás végett az illető törvényszéknek bemutatandó.

14. §.

Eskületétel előtt vagy annak alkalmával tartozik a közjegyző névalírását, a melyet használni fog, hivatalos pecsétjével ellátva az illető törvényszéknek személyesen bemutatni, annyi példányban, hogy mind magának a törvényszéknek, mind az ennek kerületében lévő járásbiróságoknak, mind az illető közjegyzői kamarának egy-egy példány jusson.

Az aláírás hitelesítését s az illető példányok szétküldését a törvényszék elnöke eszközli.

15. §.

A közjegyző azon időpontot, a melyben irodáját megnyitotta, az illető törvényszéknek írásban bejelenti, a törvényszék pedig e körülményt a kerületében lévő járásbiróságoknak s az illető közjegyzői kamarának tudomására adni, egyszersmind a hivatalos lapban s a körülményekhez képest a vidék közlönyében is a közjegyző költségén közzétenni tartozik.

16. §.

A közjegyző köteles pecsétjét elzárva tartani, és ha elvesz, erről az illető törvényszéket azonnal értesíteni. Az új pecsét rajza, melynek az elveszett pecsétől különböznie kell, jóváhagyás végett az illető törvényszéknek bemutatandó. Ily jóváhagyás szükséges az esetben is, ha a közjegyző névalírását változtatni akarja.

Mind a pecsétben, mind a névalírásban történt változtatások esetében a 14. §-ban előszabott értesítések eszközözendők.

Ha az elveszett pecsét később megtalálnék: ez a megismerést nem gátló bevágás által haszonvehetlenné tétetik, és az illető törvényszéknek megőrzés végett átadatik.

II. FEJEZET.

Közjegyzői segédek, jelöltek és helyettesek.

17. §.

A közjegyző saját felügyelete és felelőssége alatt segédeket használhat. Közhitelesség azonban a segédeket nem illeti.

18. §.

Segédek csak azon időponttól fogva tekintetnek közjegyzői jelölteknek, a midőn, mint ilyenek, a közjegyző ajánlatára, az illető közjegyzői kamaránál bejegyeztettek. A közjegyzői gyakorlat is ez időponttól számíttatik.

A közjegyzői gyakorlatnak kizárólagosnak kell lennie, és a jelölt egyidejűleg nem állhat ügyvédi vagy bírói gyakorlatban, vagy egyéb, a közjegyzői gyakorlat kizárólagosságát gátló köz- vagy magánszolgálatban.

A közjegyzői kamara és különösen ennek elnöke köteles ügyelni, hogy a jelöltek a közjegyzőnél a gyakorlatot a törvényben előszabott módon töltsék.

19. §.

Jelölt csak az lehet, a ki a jogi tanulmányokat valamely hazai vagy külföldi nyilvános jogi tanintézetnél végezte és a szabályszerű elméleti vizsgákat és pedig a magyar jogból ilyenmő hazai intézetnél letette.

20. §.

A jelölt a gyakorlatból kilépése alkalmával bizonyítványt nyer, melyben a közjegyző a gyakorlatban töltött idő tartamát bejegyezni tartozik. E bizonyítvány érvényéhez a kamara elnökének aláírása szükséges.

21. §.

Távollét vagy betegség esetében a közjegyző egy általa választott jelölt által helyettesítheti magát; köteles azonban a kamaránál előlegesen bejelenteni a helyettesítést, megnevezni a helyettesítést, s meghatározni azon időpontot, a melyben a helyettesítés kezdődik és véget ér.

A közjegyzői jelölt helyettesnek akkor rendelhető, ha a 2. §-ban előírt képesítéssel bír.

A kamara, ha a jelölt ellen kifogása van, s a közjegyzőt más helyettes választására utasítja.

22. §.

A közjegyző felfüggesztése, elmozdítása, visszalépése vagy elhunytá esetében, ugyszintén az esetben is, ha az előbbi §. szerint nem ajánlatott helyettes: a kamara hivatalból rendel helyettes a jelöltek vagy az illető törvényszék területén levő közjegyzők közül.

A jegyzői jelölt kinevezési rendelvénnyét a kamarától nyeri, és köteles az illető törvényszék előtt helyettesi esküt tenni, a mennyiben már ily esküt nem tett, azonkívül köteles megtenni mindazt, a mi a 12., 14., és 15. §§-ban kívántatik.

23. §.

A 21. §. esetében a közjegyző felelős a helyettesért. A 22. §. esetében a helyettes a törvényszerű biztosítékot tartozik kimutatni.

24. §.

A helyettes a közjegyző összes teendőit végzi, ügyviteli könyveit tovább vezeti, s az okiratokat és kiadványokat a helyettesítési rendelvénnyre való hivatkozással mint helyettes írja alá, — a mennyiben nem közjegyző: a helyettesített közjegyzőnek hivatalos pecsétjét használja.

A helyettes által felvett okiratok a helyettesített közjegyző irattárában őriztetnek.

Míg a helyettesítés tart, a helyettesített közjegyző nem végezhet közjegyzői teendőket.

25. §.

Sürgős esetekben, míg a helyettesítés felett intézkedés tétetnék, s ha más közjegyző azon székhelyen nem létezik: a járásbíró is vehet fel közjegyzői okiratokat; az e részben fennálló törvényes szabályok szerint.

E szabály áll a helyettesítendő közjegyző irattárában őrzött okiratok kiadványaira nézve is.

Ha ugyanazon székhelyen más közjegyző is létezik, mindezen teendőkkel a járásbíró ezen közjegyzőt bizza meg.

III. FEJEZET.

Közjegyzői kamarák.

26. §.

A közjegyzői kamarák számát és székhelyeit az igazságügy-miniszter állapítja meg, akképen, hogy egy kamarához legalább 20 közjegyző tartozzék, továbbá, hogy közjegyzői kamara csak oly helyen állíttassék, hol valamely kir. törvényszék létezik: végre, ugyanazon kir. törvényszék területén lévő közjegyzők csak ugyanazon kamarához tartozzanak.

27. §.

Az igazságügyi minister a kamarák székhelyének és kerületének meghatározásánál az egyes kir. törvényszékek területén lévő közjegyzőket, a későbbi netalán teendő változtatások iránt pedig az illető kamarákat meghallgatja.

28. §.

Minden kamara egy elnökből, négy rendes és két póttagból áll. Határozathozatalra az elnökön felül négy tag jelenléte szükséges. — A kamara ügyvitelére szerint szükséges tisztviselői teendőket is ezen tagok teljesítik.

29. §.

A kamara tagjait az illető kerületbeli közjegyzők közgyűlésileg titkos szavazattal választják. Vidéken lakó közjegyzők a szavazatot írásban is beküldhetik.

A választás egy évre szól. A kamara megalakulásáról az igazságügyi ministerhez jelentés teendő.

30. §.

A kamara tanácskozásaiban nem vehet részt azon tag, a ki a felforgó ügyben vagy személyesen van érdekelve, vagy az abban érdekeltekkel a 49. §-ban érintett valamely viszonyban áll.

Mindenik tag köteles az érdekeltségi akadályt az elnöknek kellő időben jelenteni.

Akadályoztatás esetében az elnököt a kamara által kijelölt tag, a tagokat a póttagok helyettesítik.

E szabály megsértése a határozat semmisségét vonja maga után.

31. §.

A közjegyzői kamara hatásköréhez azon teendőkön felül, a melyek a jelen törvény által a kamarához utasítvák, még a következők tartoznak:

a) évenkénti közgyűlés összehívása, a kamara alakítása végett;

b) a kerületbeli közjegyzőknek egymás közt vagy segédszemélyzetők közt felmerült viták kiegyenlítésnek megkísérlése;

c) a közjegyző és felek közt a hivatalos teendők iránt felmerült panaszok iránt a kiegyezkedés megkísérlése;

d) a kerületbeli közjegyzőknek, mint testületnek képviselése és igazgatási ügyvitele a közgyűlés határozataihoz képest.

32. §.

Mindenik kamara maga állapítja meg ügyrendjét, melyet azonban előleges jóváhagyás végett, az igazságügyi ministerhez felterjeszteni köteles.

A kamara az igazságügyi miniszterrel közvetlenül érintkezik.

IV. FEJEZET.

A közjegyzői állás megszűnte.

33. §.

A közjegyzői állás megszűnik:

a) az igazságügyminister által elfogadott lemondás folytán;

b) ha a közjegyző ügyvédi gyakorlatba, vagy a 3-ik §-ban említett valamely hivatalba lép.

c) ha testi vagy szellemi fogyatkozás miatt hivatalos kötelességeinek teljesítésére végképen képtelenné válik;

d) ha általában vagyona feletti szabad rendelkezési jogát elveszti; csőd esetében pedig, ha hitelezőit teljesen ki nem elégítette vagy ha a bukás hamissággal párosultnak mondatott ki;

e) ha büntető vagy fegyelmi ítélet folytán elmozdított;

f) ha honpolgári minőségét elvesztette.

34. §.

A 33. §. a) és b) eseteiben tartozik a közjegyző folytatni a közjegyzőséget mindaddig míg, az igazságügyminister által fel nem mentetik.

35. §.

A 33. §. c) esetében a kamara elnöke felszólítja a közjegyzőt, hogy bizonyos idő alatt adja be lemondását. — Ha ezt a közjegyző nem teljesíti az elnök a fegyelmi bírósághoz tesz jelentést, ezen bíróság elnöke pedig egy tagot küld ki az ügy megvizsgálására.

A kiküldött meghallgatja az illető közjegyzőt, megvizsgálja a körülményeket, kihallgatja a netáni tanukat, szükség esetében szakértők által vizsgáltatja meg a közjegyzőt; az eljárásról jegyzőkönyvet vezet, s abba a vizsgálat folytán felmerült adatokat, nyilatkozatokat és véleményeket beiktatja: végre a vizsgálat befejeztével a fegyelmi bíróság elnökéhez jelentést tesz s az összes iratokat bemutatja.

36. §.

A jelentés beérkezettével, a mennyiben a vizsgálat folytatása vagy kiegészítése nem látszik szükségesnek: a fegyelmi bíróság elnöke a tárgyalásra határnapot tűz s arra a királyi ügyészt, az illető közjegyzőt s a körülményekhez képest a tanukat és szakértőket megidéztteti.

A további eljárásnál a fegyelmi eljárás szabályai szolgálnak irányadóul.

Különös sürgős esetben mind a fegyelmi bíróság, mind az illető törvényszék elnöke elrendelheti a közjegyző felfüggesztését. A 149. §. határozatai azonban itt is alkalmazandók.

37. §.

A 33. §. d) és f) eseteiben a kamara elnöke a fegyelmi bírósághoz azonnal jelentést tesz; e bíróság pedig a kir. ügyész és a közjegyző meghallgatása után, de minden további eljárás mellőzésével mondja ki a közjegyzőség megszüntét s határozataról a kamarát is értesíti.

E határozat ellen mind a kir. ügyész, mind a közjegyző felelősséggel élhet.

A fegyelmi bíróság a 33. §. e) esetében is tartozik a kamarát értesíteni.

38. §.

A kamara a közjegyzői állás megszűntét minden egyes esetben közzétenni, egyszersmind az illető törvényszéknek s az igazságügyi miniszternek jelenteni tartozik.

A közzététel módjára nézve a 15. §. hasonszerű alkalmazásának van helye.

39. §.

A 38. §-ban említett jelentés vételével az illető törvényszék elnöke birói tagot vagy közjegyzőt biz meg a hivatalos iratok, könyvek és pecsét átvételére.

Sürgős esetekben ezen hivatalos tárgyaknak ideiglenes őrizet alá vételéről a járásbíró intézkedik.

40. §.

Ha valamely közokirat hiányzik, annak a közjegyző, illetőleg örökösei bizonyos határidő alatt leendő megszerzésére és átadására szoritandók.

Ha a közokirat elveszett, a 152. §-ban szabályozott eljárásnak van helye.

Ha a könyvek épen nem, vagy hiányosan vezetettek: a szükséges kiegészítésről a közjegyző, illetőleg hagyatéka költségén a törvényszék gondoskodik.

41. §.

A 39. §-ban érintett hivatalos tárgyak a kiküldött jelentése mellett, az illető törvényszék mellett szervezett közjegyzői levéltárban tételnek le megőrzés végett. E szabály akkor áll is, midőn a közjegyző más törvényszék területére helyeztetik át.

A törvényszék a hivatalos könyveket berekeszti, a pecsétet pedig a megismerést nem gátló bevágás által hasznavehetetlenné teszi.

42. §.

Ha a közjegyző ugyanazon kir. törvényszék területén belül változtatja székhelyét, az iratokat és könyveket magával elviheti új székhelyére, erről azonban az illető kir. törvényszék a 15. §. szerint közzéteendő hirdetményben a közönséget értesíti.

Ugyanily értesítés szükséges, ha a törvényszék veszi át az iratokat megőrzés végett; az átvett irományok kezeléséről a XIII. fejezet határoz.

43. §.

Ha a közjegyző meghal, vagy közjegyzői minősége megszűnik: (33. §.) a biztosíték kiadása, illetőleg a zálogjog törlése a tulajdonosnak vagy jogutódának kérelmére a kamara és a kir. ügyész meghallgatása után azon törvényszék engedélyével történik, melynél a biztosíték őriztetik.

44. §.

Mielőtt az előbbi §-ban említett engedély megadatnék: a törvényszék hirdetményileg felszólítja mindazokat, a kik a biztosítékra a 175. §-nál fogva törvényes zálogjoggal bírnak, hogy követeléseiket három hó alatt annál bizonyosabban jelentsék, mert különben azok tekintetbe vétele nélkül fog a biztosíték iránt intézkedni.

Ezen hirdetmény a hivatalos lapban, a körülményekhez képest a vidék közlönyében is, háromszor közzéteendő és a törvényszéknél s az ennek kerületében levő járásbiróságoknál feleltetendő.

Azok, kik a biztosítékra már különös zálogjegyet nyertek, ezen felszólításról különösen is értesítendőek.

Ha a közjegyző előbb egy más törvényszék területén működött: a hirdetmény ezen törvényszéknél, s a kerületében levő járásbiróságoknál is kifüggesztendő.

45. §.

Ha az előbbi §-ban említett felszólítás folytán követelők jelentkeztek: a törvényszék határnapot tűz ki, s arra mind a követelőket, mind a biztosíték tulajdonosát, illetőleg ennek jogutódait megidézi, s a mennyiben szükséges: ez utóbbiak képviseltetésére gondnokot rendel, a tárgyalás vezetésével pedig egyik birói tagját bizza meg.

Egyszersmind a biztosítékot, azon összeg erejéig, a mely a bejelentett követelések teljes fedezésére szükséges, visszatartja mindaddig, míg azok iránt jogérvényes határozat nem hozatott.

46. §.

A tárgyalási határnapon a kiküldött az érdekeltek meghallgatásával a követeléseket, a kielégítési rangsorozat szerint felszámítja,

ha azok fennállása, összege, vagy rangsorozata iránt kifogások tételnek: az egyezséget megkísérli, és ha ez nem sikerül, a vitás pontok felett a polg. törv. rendtartás 144. §-ban említett jegyzőkönyvi tárgyalást tart, melynek alapján a törvényszék ítéletet hoz. A jogérvényes ítéletről, vagy egyezségről a kamarát értesíti.

47. §.

Ha a közjegyző áthelyeztetik: a törvényszék az őrizete alatt levő biztosítékot, illetőleg annak a kielégítés után fenmaradt részét azon törvényszékhez teszi át, a melynek kerületében a közjegyző új székhelye van.

A mennyiben a biztosítékból levonás történt, vagy a közjegyző új székhelyén nagyobb biztosíték kívántatnék: a hiányt a közjegyző, mielőtt működését megkezdené, kiegészíteni tartozik.

V. FEJEZET.

A közjegyző hatásköréről.

Általános határozatok.

48. §.

Az újonnan kinevezett közjegyző csak a hivatalos eskü letétele után kezdheti meg működését.

A közjegyző nem folytathatja működését azon időpont után, melyben közjegyzői minőségének jogerejü megszűnt vagy felfüggesztése tudtára adatott.

Oly okirat, mely ezen szabályok ellenére vétetett fel, közokirat erejével nem bír.

49. §.

A közjegyző, mint ilyen, nem vehet részt oly ügyekben:

- a) a melyekben személyesen van érdekelve;
- b) a melyekben felesége vagy jegyese, fel-, vagy lemenő ág-beli rokonai, továbbá oly személyek vannak érdekelve, a kik velc legalább is másodiziglen oldalrokonságban, vagy fogadott szülei, vagy fogadott gyermeki viszonyban állanak;
- c) oly személyek ügyeiben, a kik gyámsága vagy gondnoksága alatt állanak:

d) oly ügyekben, melyekben mint bíró, ügyvéd vagy megbízott közreműködött.

Oly okirat, mely ezen szabály ellenére vétetett fel, közokirat erejével nem bír.

50. §.

A közjegyzőnek hatásköre kiterjed azon kir. törvényszék területére, a melyen a részére kijelölt székhely fekszik.

A Budapesten létező közjegyzőnek hatásköre azonban a pesti, budai és pestvidéki kir. törvényszékek területére terjed ki.

A felek mindazáltal bármelyik közjegyzőhöz fordulhatnak és e tekintetben nincsenek kötve azon törvényszéki terület közjegyzőihez, a melyben laknak, vagy a melyben a jogügylet tárgya fekszik.

51. §.

A közjegyzőnek nem szabad a részére kijelölt székhelyen kívül lakni, sem maga vagy segéde számára irodát tartani, sem végre az illető törvényszék területén kívül hivatalos cselekményeket végezni.

Oly okirat, mely ezen területen kívül vétetett fel, közokirat erejével nem bír.

52. §.

A közjegyzőnek nem szabad hivatalos eljárás esetén kívül három napnál hosszabb időre elhagyni székhelyét, a nélkül, hogy arról az illető közjegyzői kamara elnökének jelentést ne tegyen. Nyolcz napnál további időre távozási engedélyt kell kérnie. A közjegyzői kamara hat hétre adhat engedélyt, hosszabb időre csak az igazságügyminister. Ha a közjegyző a jelen §-ban megengedett időn túl 14 napig székhelyétől távol van: a kamara elnöke által felhívandó, hogy további 14 nap alatt annál bizonyosabban visszajöjjön, különben elmozdítása végett a fegyelmi eljárás fog megindíttatni.

43. §.

A közjegyző hatásköréhez tartoznak:

- a) közokiratok felvétele;
- b) végrendelezések felvétele;
- c) tanusítványok;
- d) okiratok s értékneműek őrizete;
- e) eredetiek megőrzése;
- f) birói megbízások teljesítése.

54. §.

A jogügylet érvényességéhez közjegyzői okmány megkivántatik:

a) házastársak között kötött adásvevési, csere-, életjáradéki és kölcsön-szerződéseknél, valamint egyéb okmányoknál, melyekben egyik házastárs a másik irányában adósságot vállal;

b) házastársak között kötött ajándékozási szerződéseknél, ha az ajándékozott tárgy át nem adatott;

c) a hozomány átvételéről kiállított elismervényeknél, akár a házastárs, akár más részére állittatik ki;

d) minden jogügyletnél, melyet vakok, siketek, kik olvasni nem tudnak, vagy némák és siketnémák, akik írni nem tudnak, élők közt kötnek, amennyiben a jogügylet megkötésénél személyesen közbejárulnak.

Amennyiben a törvény egyéb esetben valamely jogügylet megkötéséhez birói vagy közjegyzői közbejárást előszab: ezen törvényt szabályok érintetlenül hagyatnak.

55. §.

A közjegyző jogosítva van beadványokat a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben szerkeszteni; minden beadványt azonban sajátkezű aláírásával ellátni tartozik.

56. §.

A közjegyző nem tagadhatja meg szolgálatát a hatásköréhez tartozó ügyekben, ha arra akár a felek által kéretik fel, akár a bíróságtól nyer megbízást. A kivételeket a törvény határozza meg.

Megtagadás esetében a fél a megtagadás okainak írásban való közlését kívánhatja, s ennek előterjesztése mellett az illető kir. törvényszékhez, ha pedig a közjegyző székhelyén közjegyzői kamara létezik: ez utóbbihoz folyamodhatik.

A törvényszék, illetőleg kamara, e kérdésben végérvényesen határoz.

57. §.

A közjegyző mindazon ügyletekre nézve, melyeknél közjegyzői minőségben közreműködött, titoktartásra köteleztetik, — kivéven, ha a jelen törvény szerint az irományokból értesítést adni tartozik.

A közjegyző a titoktartásra segédjénél is ügyelni köteleztetik.

58. §.

Közjegyző csak a jelen törvény szabályai szerint vehet fel közokiratokat; magánokiratot ellenben épen nem, — habár e végett a felek kölcsönös megegyezésével kerestetnék is meg.

59. §.

A közjegyző által felvett okiratok és kiadványai, ha ezen törvény által előszabott lényeges kellékeknek megfelelnek: közokirat erejével bírnak.

Azon eseteket, melyekben közjegyzői okirat valamely lényeges kellék hiányánál fogva közokirati erejét veszti, a jelen törvény határozza meg.

Mennyiben tekinthető a hiányos közjegyzői okirat érvényes magánokiratnak, a bíró a törvénykezési általános szabályok szerint ítéli meg.

60. §.

A közjegyzőnek ügyelni kell arra, hogy az ügylet, amelyben közreműködése felkérletett, a törvénnyel ne ellenkezzék.

Ez utóbbi esetben köteles erre a feleket figyelmeztetni, s ha kérelmük mellett megmaradnak, ezt a közokiratban megemlíteni.

Különösen nem szabad oly ügyletben részt vennie, mely a büntető törvénnyel, a közrenddel, — vagy az erkölcsiséggel ellenkezik.

61. §.

A közjegyző a felek kívánságához képest azon nyelvek bármelyikén vehet fel közokiratot, amelyekre nézve a kinevezési oklevél által, vagy később fel lett jogosítva

Okirat, mely ezen szabály ellenére vétetik fel, közokirat erejével nem bír.

62. §.

A közjegyző mindenekelőtt a felek akaratáról győződjék meg, s azt világosan és határozottan foglalja írásba, a közokiratot a feleknek olvassa fel s azokat felolvasása után beleegyezésök iránt kérdezze meg, s ha szükséges, a közokirat értelméről és következményeiről világosítsa fel.

63. §.

Minden közokirat egész ivre tisztán olvashatólag, rövidítések

nélkül irandó akképen, hogy a baloldalon két ujjnyi üres tér maradjon. A szövegben levő üres helyek vonásokkal töltendők ki.

64. §.

A közjegyzői okiratban a határidők és számtételek betűkkel irandók.

Ezen szabály alól kivételnek: leltárak, osztálylevelek, felszámolások, számadások és számítások, becslési és átvevési okmányok.

Az osztálylevelekben, felszámolásokban, számadásokban és számításokban a zárösszegek, valamint azon összegek, a melyeket a felek egymástól követelhetnek, — a becslési okmányokban az összes becslések és az ingatlanok, szállítások s munkák árveréséről felvett okmányokban a végső ígéret szintén betűkkel irandók.

A közjegyzői okirat kelte betűvel irandó.

A helyrajzi, illetőleg helyszinelési, telekjegyzőkönyvi és házszámok számokkal irhatók.

Az idézetekben egy más okirat kelte, ugyszintén valamelyik rendeletnek vagy törvénynek kelte, száma s szakasza számokban irható.

65. §.

A közokiratban semmit sem szabad a sorok közé s felébe, vagy alá írni. Az ilyképen írott szavak vagy betűk érvénytelenek.

Ha valamely köz-okiratban változtatás vagy hozzáadás szükséges: ez, a változtatott vagy hozzáadott szavak számának megemlítésével, hivatkozási jegy alatt a közokirat baloldalára irandó s a közjegyző és a felek által aláirandó.

A körülményekhez képest a változtatás vagy hozzáadás a közokirat végére is tehető. Ez esetben a felek azt helybenhagyottnak nyilvánítani, s ha a változtatás vagy hozzáadás az okirat aláírása után történt, ismételve aláírni tartoznak.

E szabály elmulasztása esetében minden változtatás vagy hozzáadás érvénytelen.

66. §.

A közokiratban semmit sem szabad kivakarni; az, a mi a kivakart helyre iratnék, érvénytelen.

Ha szavakat kell törölni, ennek ugy kell történnie, hogy olvashatók maradjanak. A keresztül vont szavak száma a közokirat baloldalán vagy végén megjegyzendő és ezen jegyzet szintén oly módon irandó alá, mint ez a változtatásokra nézve az előbbi §-ban rendeltetett.

A bíróság határoz, mennyiben veszt hitelességéből az okirat, ha ezen szabály meg nem tartatnék.

67. §.

Ha a közokirat több lapból áll, a közjegyző tartozik minden lapot folyó számmal és minden ívet aláírásával ellátni.

Ha az okirat több ívből vagy több darabból áll: ezek zsinórral összefűzendők, s a zsinór két vége az utolsó lapon a közjegyző pecsétjével megerősítendő. Ugyanez áll a mellékletekre nézve is, melyeknek a közokirathoz fűzését a törvény rendeli.

68. §.

Ha valamely közokiratnak külföldön leendő használata végett a közjegyző aláírásának hitelesítése szükséges: ezt az illető törvény-szék elnöke, s ezzel az igazságügyi minister hitelesíti.

VI. FEJEZET.

Okirat felvétele.

69. §.

A közjegyző, mielőtt a felekkel tárgyalásba bocsátkoznék, igyekezzék a lehetőségig meggyőződést szerezni a felek rendelkezési képességéről. — Ha e tekintetben hiány mutatkoznék és a felek még is sürgetik az okirat vagy tárgyalás felvételét: a felvételt nem tagadhatja meg, azonban a hiányról az okiratban említést tenni köteles.

Ha a fél meghatalmazott által van képviselve: az eredeti meghatalmazvány, melyen az aláírásnak hitelesítve kell lennie, az okirathoz melléklendő. Bejegyzett czimvezetőknél a bejegyzési végzés hiteles másolata csatolatik az okirathoz.

70. §.

A közjegyző, ha az előtte tárgyaló feleket személyesen nem ismeri, azok azonosságáról magának két előtte ismert tanu, vagy egyéb teljes hitelt érdemlő segédadatok által meggyőződést szerezni köteles.

Ha a tárgyalásnál második közjegyző vesz részt, elégséges, ha a felek mindegyike egyik közjegyző előtt ismeretes.

Nem szükséges, hogy az azonossági tanuk egyszersmind az ügylet tanui is legyenek. Nincsenek is kizárva ezen tanuskodásból azok, a kik a 72. §-ban e) alatt említett viszonyok valamelyikében állanak azon féllal, a kinek azonossága mellett tanuskodnak.

71. §.

Tanuk jelenléte az okiratok felvételénél rendszerint nem szükséges. Ha azonban a jelen törvény rendeli, vagy valamely fél kívánja, két tanu bивandó meg.

A tanukra nézve általában megkivántatik, hogy 16 éves korukat betöltötték legyen, s legalább az egyikök írni és olvasni tudjon.

72. §.

Nem lehetnek tanuk:

- a) kik elmebeli vagy testi fogyatkozásnál fogva tanubizonyságot nem tehetnek;
- b) kik nyereményvágyból elkövetett bűntettben vagy kihágásban bűnösöknek ítéltettek;
- c) kik hamis tanúság vagy hamis eskü miatt büntetve voltak vagy kereset alatt állanak;
- d) kikre az ügyletből előny háromlik;
- e) akik a közjegyzővel, vagy valamelyik féllal a 49. §-ban b,) c) alatt érintett viszonyok valamelyikében, avagy a közjegyzőnek, illetőleg valamely féllal szolgálatában állanak.

73. §.

Ha egy második közjegyző közreműködése vétetik igénybe, tanuk jelenléte nem szükséges.

A 49-ik §-ban érintett viszonyok azonban a második közjegyzőre nézve is kizáró akadályt képeznek.

Az okirat felvétele a jelen esetben azon közjegyzőt illeti ugyan, a ki a felek által e végett megkerestetett; de a szabályok megtartására, felelősség terhe alatt, a második közjegyzőnek is ügyelni kell.

74. §.

A tanuknak, illetőleg a második közjegyzőnek rendszerint csak azon időpontban kell jelen lenniök, midőn az okirat felolvasatik s a felek által aláíratik.

Ez utóbbiak azonban kívánhatják, hogy a tanuk, illetőleg

második közjegyző jelenléte a felolvasásnál is mellőztessék. De ily esetben az aláíráskor a tanuk, illetőleg a második közjegyző előtt kell kijelenteniök, hogy az okirat előttük felolvastatott, vagy hogy azt maguk olvasták.

75. §.

Ha valamely fél vak, süket, vagy süketnéma: szükséges, hogy két tanu, vagy egy második közjegyző az ügymenet egész folyama alatt folytonosan jelen legyen.

A tanuk, illetőleg a 2-ik közjegyző mellőzésének a felolvasásnál ily esetekben egyáltalán helye nincs (76., 77., 78-ik §§).

76. §.

Oly siketnek, a ki olvasni tud, az iratot magának kell olvasni, és egyszersmind kijelentenie, hogy azt olvasta és akaratával megegyezőnek találta. E nyilatkozat az okiratban az aláírás előtt megjegyzendő.

Ha a siket nem tud olvasni: a tanukon felül még egy a siket bizalmát bíró személy hivatik meg, a kinek jelbeszédét a siket megérti. Ily bizalmi személyeknél nem képez kizáró akadályt, ha a felekhez a 73. §. e) pontja alatt említett viszonyok valamelyikében állanak.

A siketnek jártasságáról ezen jelbeszédben tartozik a közjegyző magának meggyőződést szerezni oly kísérletek által, melyek nem a fenforgó ügy tárgyaira vonatkoznak.

77. §.

Ha valamely fél néma vagy süketnéma: a 76. §. szabályai szerint a jelbeszédben jártas bizalmi személy mindig meghívandó.

Ha a fél írni olvasni tud, az iratot magának kell olvasni, s egyszersmind bizonyitnia, hogy azt olvasta, és akaratával megegyezőnek találta. Ha írni-olvasni nem tud: a jelbeszédben jártas két bizalmi személy hívandó meg.

78. §.

Ha valamely fél egyikét sem érti azon nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van: a közjegyző hites tolmács meghívása mellett az okiratot e nyelvek közül bármelyikben felveheti. A 72. §-ban érintett viszonyok a tolmácsra nézve is kizáró akadályt képeznek.

Ha a fél más valamely nyelven írott nyilatkozatot hozott magával, a mit a közjegyző a körülményekhez képest követelhet is, az a 80. §. szabályai szerint aláírva, az okirathoz fűzendő.

A jelen §. esetében két tanu vagy egy második közjegyző jelenléte szükséges

79. §.

Minden közjegyzői okirat a jogügylet tartalmán felül magában foglalja:

a) a közjegyzőnek, s ha két közjegyző vesz részt, mindegyiknek családi és keresztnévét, közjegyzői minőségét és székhelyét;

b) a feleknek, s ha valamely fél meghatalmazott által vesz részt, ez utóbbinak is, úgy szintén a netáni tanuknak, bizalmi személyeknek és tolmácsnak családi és keresztnévét, polgári állását, lakhelyét és alkalmazásának minőségét;

c) azon megjegyzést, hogy a közjegyző a feleket személyesen ismeri, vagy hogy mi más módon szerzett meggyőződést a személy azonosságáról;

d) annak megjegyzését, hogy az okirat a felek előtt felolvasatott, vagy hogy azt a felek maguk olvasták s akaratjukkal meg egyezőnek találták;

e) ha tanuk is voltak jelen: azon megjegyzést, hogy az okirat a feleknek a tanuk jelenlétében olvastatott fel, — s ha a tanuk — felolvasásnál — mellőztettek: megjegyzését annak, hogy a 74. §. végpontjában foglalt meghagyásnak elég tétetett;

f) a felvétel helyét, évét, hónapját és napját s ott, hol a törvény vagy valamely fél kívánja, az órát is, a melyben a felvétel történt;

g) az a) és b) alatt említett személyek aláírását s a közjegyzőnek, vagy ha 2 közjegyző vett részt: mindegyiknek hivatalos pecsétjét.

80. §.

Ha valamely fél nem tud, vagy nem képes írni: ez az okiratban az akadályozó körülmény megemlítése mellett megjegyzendő. Egyszersmind ez esetben két tanu vagy egy második közjegyző hivatik meg, a kik előtt saját kézjegyével lássa el a fél az okiratot, egyik tanu pedig, illetőleg a második közjegyző a fél nevét írja alá, s magát mint névaláíró nevezze meg.

Ha az egyik tanu vagy a bizalmi személy nem tud, vagy nem képes írni, nevét a másik tanu írja alá a fentebbi szabály szerint.

81. §

A felek kész magánokiratot is ruházhatnak fel közjegyzői okirat minőségével akképen, hogy azt a czélből a közjegyzőnél eredetiben leteszik, a ki ezen letételről jegyzőkönyvet vesz fel s az okiratot ahhoz csatolja. E jegyzőkönyv a letett okirattal együttvéve képezi a jogügyletről az eredeti okiratot.

Ily letétel csak azon érdekeltek ellenében bir hatálylaly, a kik a letételnél mint felek közreműködtek.

82. §.

Oly közjegyzői okirat, mely ezen fejezet 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79. d) e) f) g) 80., 81-ik §§-ban foglalt közzel ki nem ellátva, közokirat erejével nem bir.

VII. FEJEZET.

Végrendeletek felvétele.

83. §.

A közjegyző által felveendő végrendeletek tekintetében, az okiratokra nézve előszabott kellékeken felül még a következők tartandók meg:

a) a végrendelező személyesen jelenti ki végakarátát a közjegyző előtt;

b) az ügymenet egész folyama alatt két tanunak, vagy egy második közjegyzőnek folytonos jelenléte szükséges;

c) az, hogy a jelen §. határozatai megtartattak: az okiratban bizonyítandó.

84. §.

Ha írásbeli végrendelet nyujtatik át a közjegyzőnek a végett, hogy közokirat minőségével ruháztassék fel, az okiratokra nézve előszabott kellékeken felül a következők tartandók meg:

a) a végrendelet ezen módon csak olyan féltől fogadtatik el, a ki az okirat nyelvén irni-olvasni tud, — miről a közjegyzőnek meg kell győződnie;

b) a fél a végrendeletet személyesen köteles átadni két tanu vagy egy második közjegyző jelenlétében s azon világos kijelentéssel, hogy az az ő végakarátát foglalja magában, — megjegyez-

tetvén, hogy ily tanukra nézve a 72. §-ban d) alatt foglalt körülmény kizáró akadályt nem képez;

c) a közjegyző vagy magán az okiraton, vagy ha ez zárt borítékban adatott át, a borítékon megjegyzi, hogy az átadott okiratot a fél saját végrendeletének nyilvánította; és ezen záradékot mind maga a közjegyző aláírja és pecsétjével ellátja, mind a tanuk, illetőleg a második közjegyző aláírják;

d) ha a boríték nincs kellőleg lezárva, vagy ha az érintett záradék magára az okiraatra nem írható: a közjegyző ez utóbbit borítékba teszi, a borítékot hivatalos pecsétjével lezárja s az előbbi pontban érintett záradékot ezen borítékra írja;

e) az egész ügymenetről jegyzőkönyv vétetik fel, melyhez az átadott végrendelet melléklendő, annak megjegyzése mellett, hogy a jelen §. határozatai teljesítették.

85. §.

A közjegyző az átvételről a félnek elismervényt ad s a végrendeletet biztos helyen megőrzi.

A fél azonban a végrendeletet magához is veheti. Ha később kívánja annak visszaadását: ez is csak az ő, vagy annak kíváná-tára teljesíthető, a ki magát külön e célra kiállított és hitelesített meghatalmazvánnyal igazolja.

A visszaadásról jegyzőkönyv vétetik fel.

A végrendelet a visszaadás által nem veszti el közjegyzői okirati minőségét, ha az változatlanul és sértetlenül fenntartatik, és azért a közjegyző a visszaadással a végrendeletkezőt felvilágosítani s a visszaadásról felvett közjegyzői okiratban ennek teljesítését megemlíteni köteles.

86. §.

Mihelyt a közjegyzőnek tudomására jut, hogy oly személy után nyílt meg örökösödés, kinek végrendeletét őrzí, köteles ezt kihirdetés végett az eljáró bíróságnak benyújtani, habár az érdekeltek még nem jelentkeztek, vagy a bemutatást nem szorgalmazták volna is.

A kihirdetés azonnal a közjegyző jelenlétében történik. A végrendelet pedig, miután egy hitelesített másolata a kihirdetési jegyzőkönyvhöz mellékeltetett, további őrizet végett a közjegyzőnek adatik vissza.

87. §.

A 83., 84. §§. határozatai szolgálnak zsinórmértékül akkor is, ha a fél végrendeletét közokiratban visszavonni akarja.

Ha a visszavont végrendelet a közjegyző előtt vétetett fel: a visszavonás az eredetileg felvett közjegyzői okiraton, és ha átadott írásbeli végrendeletre vonatkozik, ezen végrendeleten és nemcsak borítékán jegyzendő fel.

88. §.

Ezen fejezet határozatai a fiókvégrendeletekre és öröklési szerződésekre is alkalmazandók.

89. §.

A 83. és 84. §§. határozatai ellenére felvett végrendeletek közokirat erejével nem bírnak, és érvényességük a polgári magánjog szabályai szerint bírálattik meg.

VIII. FEJEZET.

Közjegyzői okiratok végrehajthatósága.

90. §.

Közjegyzői okirat alapján végrehajtásnak van helye, ha abban az általános kellékeken felül a kötelezettség teljesítése megállapított, egyszersmind a jogosult és kötelezett fél nevei, a kötelezettség jog-czime és tárgya s a teljesítés időpontja szabatosan kitétettek.

Azon tények beállta, a melyekhez a teljesítés kötve van, közokirat által bizonyítandó.

91. §.

A végrehajtási kérvény azon bírósághoz intézendő, a mely a fennforgó ügyre nézve per esetében illetékes lett volna. A kérvény beadása, valamint a végrehajtás elrendelése s a további eljárás, mennyiben a jelen törvény eltérőleg nem rendelkezik, — a polgári törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik.

92. §.

A kötelezett fél kifogással élhet az elrendelt végrehajtás ellen:

a) ha a bíróság illetéktelen;

b) ha a végrehajtás alapján vett közjegyzői okiratban foglalt jogtűgyelet semmis;

c) ha az okirat hamis vagy hamisított;

d) ha az okirat kiadványa a 141., 142. §§. kellékeivel nem bír;

e) ha a bíróság a 90. §. szabályai ellenére rendelte el a végrehajtást;

f) ha a kötelezettség az okirat kiadása után felmerült tény folytán egészben vagy részben elenyészett, vagy annak teljesítésére a jogosított fél halasztást engedett.

93. §.

A végrehajtást szenvedő fél kifogását a végrehajtási végzés vételétől számítandó nyolcz nap alatt akár a végrehajtónak adhatja át: írásban, vagy mondhatja szóval jegyzőkönyvbe, akár azon bírósághoz nyújthatja be, a mely a végrehajtást elrendelte.

A kifogást igazoló bizonyítékok minden esetben azonnal előterjesztendők.

94. §.

Ha a kifogás a végrehajtónak adatott át: a végrehajtó azt, illetőleg a kifogás tárgyában felvett jegyzőkönyvet az előterjesztett bizonyítékokkal együtt a végrehajtást elrendelő bíróságokhoz azonnal bemutatja.

95. §.

A bíróság a kifogás vizsgálat alá veszi, s ha merőben alaptalannak vagy nem kellőleg felszereltnek (93. §.) találja, hivatalból elutasítja. A kifogást tevő fél az elutasító végzés ellen semmi ségi panaszszal élhet.

Ha pedig tárgyalásra alkalmasnak találtatott a kifogás: a tárgyalás a bíróság minőségéhez képest sommás uton vagy jegyzőkönyvileg történik.

96. §.

Az eljárás e nemében az okiratokon kívül semmi más bizonyítéknak nincs helye. Ha azonban a bizonyítékul felhozott magánokirat valóságos a végrehajtató fél által nem ismertetnék el: a végrehajtást szenvedőnek jogában áll az okirat valóságát vissza nem kínálható főesküvel bizonyítani.

97. §

Ha oly kifogás tétetnék, hogy a kiadvány nem egyezik meg a közjegyző őrizete alatt levő eredetivel, vagy hogy az eredeti az előszabott kellékek hiányánál fogva nem bír közokirati minőséggel, a bíróság, mielőtt az ügy eldöntésébe bocsátkoznék, a közjegyzőt az eredeti okirat előterjesztésére utasítja, ha pedig más bíróság területén lakó közjegyző őrizete alatt van az eredeti okirat: ennek megvizsgálása végett az illető bíróságot keresi meg.

98. §.

A tárgyalás berekesztése után a bíróság végzésileg határoz. A végzés ellen a törvénykezési szabályok szerint felebbezésnek van helye.

99. §.

A végrehajtás folyamára nézve a következő szabályok érvényesek:

a) ha a kifogás a 95. §. értelmében elutasított, a végrehajtás folytatandó:

b) ha a kifogás bizonyítékaul oly közokirat hozatott fel, a mely annak alaposágát már a tárgyalás előtt valószínűvé teszi ez által a végrehajtás további folyamata teljesen felfüggesztetik;

c) ha a kifogásnak magánokirat szolgál bizonyítékaul, ez csak az árverést függeszti fel;

d) ha a kifogás érdemleges tárgyalás folytán elutasított, a végzés jogerőre emelkedése bevárandó;

e) ha az okirat hamissága vagy hamis eskü miatt bűnvádi eljárás indított: a büntető bíróság jogérvényes ítéletéig a végrehajtást sem elrendelni, sem foganatosítani vagy folytatni nem lehet.

100. §.

Ha a kifogás alapjául felhozott tények valótlansága kiderül, vagy az tűnik ki, hogy kifogás egyedül a végrehajtás késleltetése czéljából tétetett: a kifogást tevő fél 1000 frtig terjedhető bírsággal büntetendő.

101. §.

A kötelezett fél oly kifogásokat, melyeket a végrehajtás alatt nem érvényesített vagy okirattal nem bizonyított: rendes peruton érvényesítheti.

Ily esetben biztosítást csak annyiban kérhet, a mennyiben annak a polgári törvénykezési rendtartás szerint helye van.

IX. FEJEZET.

Tanusítványok.

102. §.

Tanusítványokat a közjegyző csak a jelen törvényben meghatározott tényekről és körülményekről adhat.

103 §.

A) Okiratok láttamozása.

A közjegyző tartozik a láttamozandó másolatot az eredetivel pontosan összeegyeztetni, és ha ez utóbbit elszakasztottnak, keresztlühuzottnak vagy egyébként aggályosnak találja, vagy ha abban valamely igazítást, törlést vagy hozzáadást tapasztal, ugyszintén, ha a másolat az eredetinek csak némely pontjait foglalná magában, — e körülményeket vagy a másolat végén külön jegyzetben, vagy a láttamozási záradékban megemlíteni.

A láttamozási záradékban egyszersmind megjegyzi, hogy a másolat állítólag eredetiről iratott-e le, vagy valamely kiadványról avagy hitelesített másolatról; továbbá megnevezi azon hatóságot vagy személyt, a kinél az eredeti létezik. Ezen záradékot a közjegyző, annak bizonyítása mellett, hogy a másolat az eredetivel egyezik, sajátkezüleg aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

Ha a láttamozandó másolat több ivből áll, a 67. §. hasonszerű alkalmazásának van helye.

104. §.

B) Kereskedelmi s üzleti könyvek kivonatainak hitelesítése.

Kereskedelmi s üzletkönyv-kivonatok hitelesítésénél a közjegyző a kivonatot az eredeti könyv illető tétéleivel összeegyezteti s egyuttal megvizsgálja: vajjon e könyv az annak hitelességére megkívántató törvényes kellékekkel el van-e látva, s vajjon az a törvényben előszabott módon vezetetik-e?

Ha e részben semmi aggály nem forog fenn: a hitelesítési záradékot a kivonatra írja, azon megjegyzéssel, hogy a kivonat az eredeti könyv illető tételeivel teljesen megegyezőnek találtatott, s hogy a könyv az annak hitelességére megkívántató törvényes kérelmekkel bir és a törvényben előszabott módon vezetetik.

105. §.

C) Fordítások.

A közjegyző azon nyelveken, a melyekre kinevezési oklevelében vagy későbbben is feljogosítva van, fordításokat eszközölhet s a fordítás helyességéről tanusítványt adhat.

A fordítás vagy az eredeti okiratra iratik, vagy ezen okirathoz, fűzetik, a 67. §. hasonszerű alkalmazása mellett.

A közjegyző köteles a fordítmány végén ennek az eredetivel való megegyezését bizonyítani s e tanusítványt a hitelesítés helyének és idejének kitétele mellett sajátkezüleg aláírni és hivatalos pecsétjével ellátni.

106. §.

D) Névaláírások hitelesítése.

A névaláírás valódiságának bizonyítása végett szükséges, hogy a fél a közjegyző előtt vagy sajátkezüleg írja alá az okiratot, vagy az ezen már létező aláírást sajátkezű aláírásának ismerje el.

A hitelesítési záradék az ügyszámra hivatkozással s a közjegyző aláírása és hivatalos pecsétje mellett az eredeti okiratra jegyeztetik.

107. §.

Ha az okirat a közjegyző előtt ismeretlen nyelven van kiállítva, vagy a közjegyző a fél nyelvét nem érti: a hitelesítés megílt tolmács közbenjöttével történik.

108. §.

E) Okirat előmutatása időpontjának bizonyítása.

Okirat előmutatásának időpontja akképen bizonyittatik, hogy a közjegyző a fél megnevezése mellett az előmutatás helyét, évét, hónapját és napját, s ha a fél kívánja, azon órát is, a melyben az

előmutatás történt, az okiratra feljegyzí, e tanusítványt sajátkezőleg aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

Jegyzőkönyv felvétele csak akkor szükséges, ha a fél személye a közjegyző előtt ismeretlen.

109. §.

F) Életbenlét bizonyítása.

A közjegyző valakinek életbenlétéről bizonyítványt adhat, ha előtte az illető fél személyesen jelenik meg. A bizonyítás akkép történik, hogy a közjegyző a fél megnevezése mellett azon körülményt, hogy a fél személyesen jelent meg, ugyszintén a megjelenés helyét, évét, hónapját és napját, s ha a fél kívánja, azon órát is, a melyben a megjelenés történt, az okiratban megemlíti s ezt sajátkezőleg aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

Egyebekre nézve az előbbi §. második bekezdése itt is alkalmazandó.

110. §.

G) Közgyűlési határozatok hitelesítése.*

Részvénytársulatok és más egyeletek közgyűlési határozatainak tanusítása czéljából a közjegyző, ha e végett meghivatik, a jegyzőkönyvben a gyűlés helyét és idejét, továbbá a hozott határozatokat és előterjesztett nyilatkozatokat, melyek az eljárás szabályszerűségének megítélésére szükségesek, pontosan feljegyzí.

A jegyzőkönyvet a gyűlés elnöke s még más két tagja is aláírja.

Az előbbi pontban említettek személyazonossága csak annyiban bizonyítandó a jegyzőkönyvben, a mennyiben szükségesnek mutatkozik. Ha ily tanusítvány nem vétetett fel, a közjegyző az azonosságért nem felelős.

A tanusítványnak a jegyzőkönyv egész tartalmát magában kell foglalnia.

111. §.

H) Tények bizonyítása.

Egyéb tényeknek, jelesen árverési, árlejtési és ajánlati tárgyalásoknak vagy kisorsolásoknak tanusítására is van jogosítva a

közjegyző, ha e végből meghivatott s az említett tények az ő jelenlétében történtek.

A közjegyző e czélból két előtte ismeretes tanut hívjon meg, a jegyzőkönyv pedig az általános kellékeken felül az előtők történeteknek helyét, idejét s pontos leírását foglalja magában.

Az előbbi §. harmadik pontja ez esetben is alkalmazandó.

112. §.

I) Értésítvények (intés, felmondás, óvás stb.)

Értésítvényekről (intés, felmondás és óvásról), a melyet egyik fél a másikkal közölni akar, a közjegyző csak úgy adhat tanusítványt, ha annak az a czélja, hogy valamely jogi következményt vonjon maga után.

Ily esetben a közjegyző a megkereső féllel felveendő jegyzőkönyvbe az értésítvényt szószerint beiktatja.

A fél azonban a közjegyzőt az izenet tartalmáról posta útján vagy táviratilag is értesítheti. Ez esetben a levél vagy távirat a jegyzőkönyvet pótolja. Az értesítésnek ezen módja a tanusítványban megemlítendő.

113. §.

A közjegyző a jegyzőkönyvvel, illetőleg értésítvénnyel (112. §.) annak lakására vagy üzlethelyiségébe megy, a kivel az értésítvényt közölni kell, s ott azt neki szóval előadja.

Erről a megkeresőnek, s ha kívántatik, a másik félnek is tanusítványt ad, melyben az értésítvény szószerinti tartalma, a felek nevei, polgári állása és lakhelye, a közlés helye, éve, hónapja és napja, s ha a megkereső fél kívánná, azon óra is, a melyben a közlés történt, kitétetnek, a közjegyző aláírása és hivatalos pecsétje mellett.

Az ellenfél által adott nyilatkozat felvétele e tanusítványba csak úgy engedtetik meg, ha azt ezen fél kívánná vagy megengedi, s belezárását a jegyzőkönyv aláírásával bizonyítja.

114. §.

Ha az értésítvény tárgya pénz, értékpapírok vagy más áruk átadására való ajánlkozás: a közjegyző arról szerezzen előbb meggyőződést, hogy ezen tárgyak az átadásra készen állanak. Egyzersmind a jegyzőkönyvbe a 112. §-ban foglaltakon felül az átadandó tárgyak leírását és hollétét, valamint annak bizonyítását

foglalja, hogy az átadásnak es átvételnek a közjegyző meggyőződése szerint mi akadály sem áll útjában.

A tanusítványba az előbbi §-ban említetteken felül ezen bizonyítás is felveendő.

115. §.

Ha azon fél, a kivel az értesítvény közlendő, lakásán vagy üzletében nem található, úgy szintén ha távol van, vagy tartózkodási helye nem tudatik, avagy ha a közjegyzőnek a belépést megtagadja: a közjegyző az ezen félnek szóló okiratot a bírósághoz nyujtsa be, mely annak kézbesítése iránt a törvénykezési szabályok szerint fog intézkedni.

A megkereső fél ezenfelül kívánhatja, hogy a közjegyző az említett okiratot postán ajánlva küldje meg az ellenfélnek.

116. §.

A tanusítványokról a 106—114. §§. eseteiben jegyzőkönyv vétetik fel. A jegyzőkönyvben azonfelül, a mi a jelen fejezetben minden egyes esetnél rendeltetik, a következők foglaltnak:

a) a tanusítványt kérő fél s a netán jelen volt tanúk, illetőleg a másik közjegyző és tolmács megnevezése a 80. §. a) és b) szabályai szerint;

b) a kérelem, a melynek teljesítésével a közjegyző megbízott;

c) az a) pont alatt említett személyeknek, valamint a közjegyzőnek aláírása s a hivatalos pecsét.

Ha a fél ismeretlen: a 70. §., s ha valamelyik a jelenlévők közül nem tud írni, a 80. §. szabályai alkalmazandók.

117. §.

K) Váltó-óvások.

Váltó-óvások felvétele az e részben fenálló törvények szerint történik. Ugyanezen módon járhat el a közjegyző a rendeletre szóló kereskedelmi papirokra nézve is, ha azok ovatolása végett megke-restetett.

A tanusítványok e neménél a 49. §. d) pontja nem képez kizáró akadályt.

118. §.

Tanusítványok, melyek más, mint a jelen fejezetben foglalt

tényekről, vagy nem az itt megállapított szabályok szerint vétettek fel és állítottak ki: közokirat erejével nem bírnak.

X. FEJEZET.

Okiratok s értéknevek letétele.

119. §.

A közjegyző jogosítva van: okiratokat, adósleveleket, s ezek közt váltókat is, hivatalos őrizet alá venni.

Az átvételről elismervényt ad a félnek s letéti jegyzőkönyvet vesz fel, melyben a letevő neve, polgári állása és lakhelye, a letett okirat megjelölése, a letétel helye, éve, hónapja és napja, végre azon személy megnevezése foglaltatik, a kinek a letett okirat lesz kiadandó. A jegyzőkönyv a fél és közjegyző által aláírandó.

Ha az okirat őrizet végett posta útján küldetik a közjegyzőhöz, a levél a jegyzőkönyvet pótolja.

120. §.

Az őrizet végett letett okirat visszaadása a letéti, vagy külön jegyzőkönyvben bizonyítandó. Ez utóbbi esetben a visszaadás külön jegyzőkönyvre való hivatkozás mellett a letéti jegyzőkönyvben is feljegyeztetik.

Ha az átvevő a közjegyző előtt ismeretlen: a személy azonossága a 70. §. szabályai szerint állapítandó meg.

121. §.

Késpénzt, közhiteli s egyéb értékpapirokat a közjegyző csak ideiglenesen vehet őrizet alá, s csak úgy, ha azok valamely közjegyzői okirat felvétele alkalmával adatnak át a végett, hogy azokat bizonyos személynek vagy hatóságnak átszolgáltassa.

Egyebekre nézve a 119. §. szabályai ily letételnél is megtartandók.

122. §.

Ha a letét valamely bíróságnak vagy hatóságnak adandó át: a 124. §. szolgál szabályul.

Magán-személyek számára leendő kiszolgáltatás végett letett tárgyakat legfeljebb nyolcz nap alatt köteles a közjegyző kézhez

adni, a mennyiben a fél más határidőt nem állapított meg. Ha a kézhezadást ez idő alatt nem eszközölheti: tartozik a letétet késedelem nélkül vagy a félnek visszaküldeni, vagy birói őrizet alá adni.

123. §.

Letett tárgyak kiadásánál a közjegyző a 120. §. szabályai szerint jár el, s ha a letét a bíróságnak vagy valamely hatóságnak adatott át, avagy ha birói őrizet alá helyeztetett, a letételről nyert bizonyítványt a letéti jegyzőkönyvhez csatolja, s mindezekről a felet haladéktalanul értesíti.

A közjegyzőnél eszközölt letéteményezés birói letéteményezés joghatályával nem bir.

XI. FEJEZET.

Birói megbizások.

124. §.

A közjegyző a jelen törvény által meghatározott esetekben a bíróság megbizásából s azon szabályok szerint jár el, a melyek általában a birói kiküldöttekre nézve érvényesek; jelentését pedig ugyanazon bírósághoz, a melytől a megbizást vette, az összes iratokkal s a hivatalos eljárás folytán netán átvett pénzzel és értékpapirokkal együtt, az eljárás befejezte után 48 óra alatt tartozik bemutatni.

A bíróság egyes esetekben a közjegyzőnek a jelentéstételre záros határidőt tűzhet, és annak megtartására 100 frtig terjedhető birság alatt szoríthatja.

125. §.

A biró az örökségi javak leltározását, a mennyiben ennek törvény szerint helye van, s a vagyon értéke és holléte más intézkedést nem tesz czélszerűbbé, — közjegyzőre bízhatja.

Ily esetben, ha az érdekelt felek valamelyike kívánja, a hitelezők összehívását is a közjegyző eszközli.

126. §.

Ha nincs, kinek kezeinél s felügyelete alatt a leltározott javak veszély nélkül hagyhatók s biztosításuk iránt a haláleset felvétele alkalmával kellő módon, vagy egyáltalán intézkedés nem történt, a

közjegyző tartozik addig is, míg jelentése folytán a bíró intézkedhetnék, az örökségi javakat zár, pecsét és megbízható gondnok alkalmazása által azonnal biztosítani. Ha végrendeletet talál, a 86. §. szerint jár el.

127. §.

Mindazon esetekben, melyekben az örökösödési eljárás a bíróság előtt akár hivatalból, akár a felek kértére megindított: a bíróság az osztályos egyezség megkísérlése végett közjegyzőt köteles megbízni.

A tárgyalást az evvel megbízott közjegyző vezeti, s annak menetét s eredményét, akár jött létre egyezség akár nem, jegyzőkönyvbe veszi.

Az osztály, illetőleg perre utasítás iránt, ha az egyezség nem sikerült, a bíróság intézkedik.

128. §.

Az örökösödési eljárás vezetése egészben a közjegyző hatásköréhez tartozik, ha azzal az örökösödési végrendeletében, vagy valamely közokiratban megbízta, habár ezen végrendelet, illetőleg közokirat ugyanazon közjegyzőnél készült vagy őriztetik is.

Ily esetben a közjegyző bírói megbízás nélkül teljesíti az örökségi javak leltározását és biztosítását; maga tesz jelentést, ha szükség, a gyámhatósághoz, a végett, hogy az érdekeltek gyám, illetőleg gondnok által legyenek képviselve; végre az érdekeltek, illetőleg törvényes képviselőik meghívásával bírói megbízás nélkül tart tárgyalást az osztályrészek kijelölése és átadása tárgyában.

129. §.

Ha kifogás tétetik azon végrendelet vagy közokirat érvényesége ellen, melyben a közjegyző ezen eljárással megbízott és az érvénytelenítési per folyamatba tétele igazolva van: a közjegyző az osztályt a per jogérvényes eldöntéseig felfüggeszti; ha pedig az osztály iránti tárgyalás alatt merülnek fel vitás kérdések: az örökségi javak kellő biztosítása mellett az illető bírósághoz tesz jelentést a végett, hogy ez az érdekeltek perutrá utasítása iránt intézkedjék.

130. §.

Ha a 128. §. eseteiben az örökségi javak közt ingatlan is

létezik: a közjegyző köteles az osztályrészek kijelölése után a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezéséről gondoskodni, a nélkül, hogy erre vonatkozó különös meghatalmazásra lenne szüksége.

131. §.

Örökösödési osztály megtételére a közjegyzőt az örökösök is megbizhatják oly esetben, a melynél hivatalos birói eljárásnak nincs helye.

132. §.

Hitbizományi javak leltározása általában, esődtömegek leltározása pedig annyiban, a mennyiben a javak csekély értéke, vagy távolfekvése más intézkedést nem tesz czélszerűbbé: a közjegyzőre bízandó.

133. §.

Fontosabb esetekben az árverés foganatosítása közjegyzőkre bízatik, — akár végrehajtás, akár esőd vagy örökösödési eljárás folytán rendelte azt el a biró.

Csőd és örökösödési eljárás folyamában a határnapok kitzzése s közzététele, valamint az érdekeltek értesítése iránt maga a közjegyző intézkedik.

134. §.

Ügyekben, a melyeket a közjegyző, mint birósági biztos végez, az idézéseket és kézbesítéseket a birósági végrehajtók a polg. törvénykezési szabályok szerint teljesítik.

XII. FEJEZET.

Ügyvitel.

135. §.

A közjegyző minden általa felvett közokirat eredetijét tartozik megőrizni, a mennyiben a törvény mást nem rendel.

Ha valamely közokirat felvételénél két közjegyző vett részt: az eredetit az őrzi meg, a melyik a közokirat felvételével megbizatot.

136. §.

Meghatalmazás, adóslevél, nyugta, bekeblezési engedélyek és egyéb egyoldalu nyilatkozatok, és általában a tanusítványok a feleknek, — azon iratok pedig, a melyeket a közjegyző mint a bíróság megbizottja vett fel: az illető bíróságnak eredetiben adatkak át.

A tanusítványoknál felveendő jegyzőkönyvek azonban a közjegyző őrizete alatt maradnak.

Ha oly ügyben, melyet a közjegyző mint bírósági biztos végez, közjegyzői okirat vétetett fel: ezt a közjegyző az ügyről felvett jegyzőkönyvben vagy a bírósághoz teendő jelentésben megemlíti ugyan, de az okiratot mint közjegyzői okiratot kezeli.

137. §.

Eredetiben megőrzendő közokiratot a közjegyző csak a törvény által meghatározott esetekben vagy bírói meghagyás folytán adhat ki. Tartozik egyszersmind arról a kiadás előtt másolatot készíteni, ebbe az eredetin lévő minden széljegyzetet, kiigazítást és változtatást hiven átvenni, végre a másolatot mind sajátkezűleg aláírni és hivatalos pecsétjével ellátni, mind a törvényszéki elnök, — ott pedig, hol nincs törvényszék: a járásbíró által hitelesíttetni. Az eredetit ennek visszaérkezteig ezen másolat pótolja.

138. §.

A közjegyző tartozik az iratokat rendben tartani, év és ügyszámok szerint alakítandó iratesomókba helyezni, s lakásán vagy irodájában biztos helyen őrizni.

Az iratesomó külzetén az év, szám, s ha az iratok nagyobb terjedelme több iratesomó alakítását teszi szükségessé: a benfoglalt közokiratok első s utolsó ügyszámai feljegyzendőek.

Azon iratok, a melyeket a közjegyző a bíróság megbizásából vett fel, a mennyiben a közjegyzőnél maradnak: a közokiratoktól elkülönítve, de hasonló rendben kezelendőek.

139. §.

Közjegyzői okiratokról hiteles kiadványok s láttamozott vagy egyszerű másolatok adhatók ki; — ezen minőség a kiadványon megjegyzendő.

A kiadás rendszerint azon közjegyzőnek áll tisztében, ki az eredetit őrizi. A kivételeket a törvény határozza meg.

140. §.

Hiteles kiadványok csak azoknak adhatók, kiknek részére ez az okiratban meg van engedve. Ha az okirat e részben semmi megszorítást nem foglal magában, mindenik fél kívánhat hiteles kiadványt.

Az eredeti okirat végén vagy az ahhoz füzendő iven mindig megjegyzendő, hogy kinek és mikor adatott hiteles kiadvány.

141. §.

A hiteles kiadványnak az eredetivel szóról szóra meg kell egyezni s a lényeges szavakban rövidítések nélkül kell írva lennie. Egyebekre nézve a 65. és 66. §§. szabályai itt is alkalmazandók, azon eltéréssel mindazonáltal, hogy az eredetiben a kellő formások megtartásával tett igazítás, pótlás vagy változtatás azon helyre irandó be, a hová tartozik, anélkül, hogy ez különösen megemlítetnek.

A kiadvány szövegébe a meghatalmazványok és az okirat egyéb mellékletei is felvételnek akképen, hogy az általános hitelesítési záradék a mellékletekre is kiható erővel birjon. Erről azonban a hitelesítési záradékban említés teendő.

A felek kívánatára a kiadványban a mellékletek kihagyathatnak, a kihagyás azonban a hitelesítési záradékban megemlítendő. Ily kiadvány alapján a végrehajtást elrendelni nem lehet.

142. §.

Minden kiadvány hitelesítettendő.

A hitelesítés akkép történik, hogy a közjegyző a kiadvány végzáradékban megemlíti, hogy a kiadvány a közjegyző őrizete alatt lévő eredetivel megegyezik, továbbá, hogy kinek részére, hol és mikor állított ki. Ezen záradékot a közjegyző sajátkezüleg aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

143. §.

Szabályszerűleg kiállított hiteles kiadvány az eredeti okirattal egyenlő hitelességgel, s ott, a hol a törvény eredeti okirat felmutatását kívánja, ezzel egyenlő joghatályal bir.

144. §.

Ha valamely közjegyzői okirat több önálló jogügyletet foglal magában: a közjegyző egy teljes kiadvány helyett az egyes ügy-

letekről külön kiadványt állíthat ki, a mi a hitelesítési záradékban megjegyzendő. Ily kiadvány alapján azonban végrehajtást elrendelni nem lehet.

145. §.

Ismételt kiadványt csak a következő esetekben adhat a közjegyző:

- a) ha abba minden fél beleegyezik;
- b) ha azt a fél valamely hibás vagy hiányos kiadvány helyett s annak visszaadása mellett kéri;
- c) ha a fél bebizonyítja, hogy az előbbit elveszítvén, biróilag megsemmisítette;
- d) ha azt az illető törvényszék (11. §.) elrendelte (146. §).

A kiadvány ezen minősége magán a kiadványon is megjegyzendő.

146. §.

Ismételt kiadványt az illető fél kérelmére s csak úgy rendelhet el a törvényszék, ha a folyamodó valószínűvé teszi, hogy a további kiadványra szüksége van, s hogy a kiadás ellen semmi alapos aggály fenn nem forog.

A megengedő végzésről mindenik fél értesítetik.

Megengedő végzés ellen nincs helye jogorvoslatnak. Megtagadó végzés ellen a folyamodó a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt felelkezéssel élhet.

147. §.

A 145. §. a) pontja esetében a felek beleegyezéséről jegyzőkönyv vétetik fel. Ez a hitelesítési záradékban is megemlítendő. E jegyzőkönyv, úgy szintén az idézett §. b) esetében a visszaadott kiadvány, annak rájegyzése mellett, hogy erejét veszítette, továbbá a c) alatti esetben szükséges bizonyíték, végre a d) alatti esetben a birói meghagyás az eredeti okirathoz csatolandó.

148. §.

A közjegyző tartozik a feleknek, ezek jogutódainak, meghaltalmazottjainak s általában oly személyeknek, a kik jogi érdeküket igazolják s a kik ellen alapos aggály fenn nem forog, a felek beleegyezésével pedig bárkinek is: az okiratok olvasását megengedni s kérelmükre láttamozott vagy egyszerű másolatot adni.

Ily másolatokat a közjegyző többször is adhat.

149. §.

A közjegyző az általa felvett vagy őrizet végett átvett végrendelezésekről csak másolatot adhat; másolatot is a végrendelező életében csak ennek, vagy erre különösen megbízott meghatalmazottjának; a végrendelező halála után sem előbb, mint a végrendelezés szabályszerűleg kihirdetett. Ez utóbbi esetben a kihirdetési záradék a másolaton is kitüntetendő.

150. §.

Ha a közjegyző hiteles kiadvány vagy másolat kiadását, avagy az eredeti megtekintését olyannak tagadja meg, a kinek ahhoz törvényszerint joga van, a panaszló fél az illető törvényszéknél orvoslást kérhet. A törvényszék meghagyásának teljesítését a közjegyző meg nem tagadhatja.

151. §.

A közjegyző tartozik a megrendelt kiadványokat, kivonatokat és másolatokat, a melyek három ívet meg nem haladnak, 3 nap, nagyobb kiterjedésűeket pedig legfeljebb 8 nap alatt kiszolgáltatni.

Mulasztás esetében a panaszos fél kérelmére a törvényszéki elnök más közjegyzőt vagy a járásbirót bizza meg a kiadás eszközzésével. E körülmény a birói határozatra való hivatkozás mellett a kiadványon, illetőleg a hitelesítési záradékban megemlítendő.

152. §.

Ha valamely közokirat eredetije elvesz, annak hiteles kiadványát tehetik le a felek a közjegyzőnél. Erre azonban az elveszett okirat megsemmisítése s az eljárás befejezése után az illető törvényszék jóváhagyása kívántatik.

Mind a megsemmisítési eljárás folytán, mind a jóváhagyás tárgyában hozott határozat a letett kiadványhoz füzendő.

153. §.

Minden közjegyző köteles ügykönyvet vezetni, melynek rovatai a következők:

- a) az ügyszám folyó sorrendben, az év kezdetétől végeig, alá kisebb betűkkel a felvétel hónapja és napja;
- b) az ügylet megnevezése és tárgya, a netáni értékösszeg kitételével;

c) a felek családi és keresztnéve, polgári állása és lakhelye; ha többen vannak, az össznevezet, s ilyenek nem alkalmazhatása esetében egy fél megnevezése s a többiek, mint érdektársak, számanak kitétele;

d) észrevételek s különösen a 86. §. esetében annak megemlítése, hogy az eredeti kiadatott, — az átvevő fél megnevezése mellett.

154. §.

Az ügykönyvbe köteles a közjegyző rendszerint minden ügyletről felvett közokiratot, az előszabott rovatok szerint, s napról napra beiktatni, s az ügyszámot minden közokiratra és kiadványra rájegyezni.

Nem iktattatnak be a másolatok és fordítások hitelesítése, a közjegyző által szerkesztett beadványok és a bíróságtól nyert megbízások.

155. §.

Minden beiktatás szabatosan, törlés, vakarás, közbeszurás nélkül s akkép történik, hogy egyik ügyszámtól a másikig egy egész sorra való üres hely ne maradjon.

A közjegyző tartozik minden egyes lapot, a mint megtelt, aláírni, s az ügykönyv első és utolsó lapjait az évszámmal és hivatalos pecsétjével is ellátni.

156. §.

Az ügykönyv, zsinórral keresztülhuzva s a zsinór két vége az utolsó lapon lepecsételve a lapszámok kitétele mellett, a közjegyzői kamara elnöke, s a kamara székhelyén kívül az illető törvényszék elnöke által hitelesítettik. Más könyvet a közjegyző nem használhat.

Ha az ügykönyv megtelt, vagy a közjegyző más könyvet akar használni, mielőtt amaz egészen megtelt volna: az előbbi az illető kamarai vagy törvényszéki elnök által bezárandó s a netáni üres helyek keresztülhuzásával használaton kívül teendő.

Az elnök az általa hitelesített ügykönyvekről s azok lapszámairól jegyzéket vezet.

157. §.

A közjegyző tartozik az ügykönyvet eredetiben s egy általa

láttaozott másolatban minden év kezdetén az illető törvényszék elnökének bemutatni.

Az elnök a könyvet a lefolyt év ügyszámainak kitétele mellett aláírásával ellátja s az eredetit a közjegyzőnek visszaadja, a másolatot pedig a törvényszék irattárába helyezi.

Azon közjegyző, a ki az ügykönyvet január hó első felében be nem mutatja, minden mulasztási napra két forint bírságot fizet, melynek behajtása iránt, minden perorvoslat kizárásával, az elnök intézkedik.

158. §.

A közjegyző az ügykönyvön felül még következő könyveket vezet:

- a) betűsoros jegyzéket az ügykönyvben előforduló felek neveiről, a megfelelő ügyszámok kitételével;
- b) külön betűsoros jegyzéket azon felekről, a kik nála végrendekezést vétettek fel vagy tettek le, — annak megjegyzésével, hogy az illető meghalt, vagy végrendeletét magához vette;
- c) óvási könyvet az e részben fenálló törvényes szabályok szerint, a váltókról, a melybe a 117. §-ban említett kereskedelmi papirok óvása is hasonló módon felveendő;
- d) a nála letett vagy az általa átvett készpénzről s egyéb értéktárgyakról;
- e) a birói megbizásokról.

159. §.

A birói megbizásokról vezetett könyv rovatai magukban foglalják:

- a) a folyó számot az év kezdetétől végeig;
- b) azon évet, hónapot és napot, a melyen a hivatalos működésre akár a bíróság, akár a felek részéről megbizást nyert, — a megbizó megnevezése mellett;
- c) a megbizás tárgyát;
- d) a teljesítés évét, hónapját és napját;
- e) annak előadását, hogy mikor terjesztettek az iratok, vagy tétetett jelentés a bírósághoz, illetőleg mikor adatott ki okirat a feleknek;
- f) a netáni jegyzeteket.

160. §.

Ügyviteli nyelv a magyar. — E nyelvet köteles a közjegyző

használni mind a hivatalos pecsét köriratában, mind a könyvek vezetésénél, mind a bíróságokkal s a közjegyzői kamarával közjegyzői minőségben folytatott levelezéseiben.

XIII. FEJEZET.

Közjegyzői levéltárak.

161. §.

A közjegyzői levéltárakban az elhalt vagy egyéb módon megszünt közjegyzők iratai és pecsétjei őriztetnek.

Ily levéltár mindegyik kir. törvényszéknél lesz.

Ezen levéltárban mindegyik közjegyző iratai kellő megjelöléssel külön csomókban és zárt almáriomokban őriztetnek.

162. §.

A közjegyzői levéltárnál közjegyzői levéltárnok és a szükséghez képest őt helyettesítő segédlevéltárnok alkalmazandó.

Az irodai teendőket egy kiadó végezi, ki mellé irnokok rendelendők a szükséges számban.

A levéltári teendőket rendszerint a törvényszéki személyzet végezi. A törvényszéki elnök a törvényszéki bírák egyikét bizza meg a közjegyzői levéltárnok teendőivel.

163. §.

Ha azonban a levéltár nagyobb terjedelme külön személyzet kirendelését teszi szükségessé, — mi fölött a közjegyzői kamara és az illető törvényszék előterjesztése alapján az igazságügyminister határoz: a közjegyzői levéltár személyzete az állampénztárból húzza fizetését. A levéltárnokot, segédjét és a kiadót az igazságügyminister, az irnokokat a törvényszéki elnök nevezi ki.

Levéltárnoknak és segéd-levéltárnoknak lehetőleg érdemteljes közjegyzők nevezendők ki, kik ezen állás elfoglalása után mint közjegyzők többé nem működhetnek.

A pályázatot ezen állomásokra az illető közjegyzői kamara írja ki és javaslatait az igazságügyminiszterhez terjeszti fel.

164. §.

A közjegyzői levéltárból csak a levéltárnok adhat kiadványo-

kat, kivonatokat, másolatokat, bizonyítványokat és értesítéseket, szolgáltatathat ki őrizet alá vett okiratokat.

Az ily okiratokat a levéltárnok írja alá és a közjegyzői levéltár pecsétjével látja el.

Az ügyvitelnél a közjegyzők részére e tárgyban fenálló szabályok szolgálnak zsinórmértékül.

A díjak szintén a közjegyzői szabályzat szerint szedendők be és az illető adópénztárba szolgáltatandók át.

165. §.

Ha a levéltárnok valamely kiadványt, okirat vagy másolat kiadását, valamely okirat megtekintését megtagadja, a kívánt értesítést meg nem adja, vagy végre, ha a díj-megállapítással meg nem elégszik: a fél panasza felett a levéltárnok meghallgatása után az illető törvényszék határoz, mely határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

166. §.

Ha valaki meghal, kinek végrendelete a közjegyzői levéltárban őriztetik, a 86. §. intézkedései irányadók.

XIV. FEJEZET.

Felügyelet.

167. §.

A közjegyzők hivatalos működése és megaviselete fölött közvetlenül a közjegyzői kamara őrködik.

167. §.

A közjegyzői kamara a kerületében székelő összes közjegyzőkről pontos jegyzéket vezet, a melyben rovatok szerint a következők foglaltatnak:

- a) a közjegyző családi és keresztnéve;
- b) a székhely megnevezése s a közjegyzői működés megkezdési napja;
- c) a biztosíték összege és minősége, az arra vonatkozó netáni változásokkal;

d) a közjegyző ellen kiadott büntetések, az illető határozatokra való hivatkozás mellett;

e) a közjegyzőség megszűntének időpontja;

f) azon törvényszék megnevezése, a melynél a közjegyző iratai letétettek;

g) jegyzetek, mely rovatban különösen a székhely változtatása igtatandó.

169. §.

A közjegyzői kamara a közjegyzői jelöltekről is vezet jegyzéket s abba a bejelentés, valamint a gyakorlatból kilépés időpontját pontosan beiktatja, azon közjegyző megnevezése mellett, a kinél a jelölt alkalmazva van.

A kamara köteles arra ügyelni, hogy a jelölt a közjegyzői gyakorlat tartama alatt másnemű gyakorlatban ne alkalmaztassék.

170. §.

A közjegyzői kamara köteles a kerületbeli közjegyzők irodáit évenként legalább egyszer egyik tagja által megvizsgáltatni s a közokiratok felvételének és a könyv vezetésének szabályszerűségéről tudomást szerezni.

Kisebb hiányok esetében, a melyek ez uton vagy más módon jutnak tudomására, a közjegyzőknek utasítást ad; nagyobb rendellenesség vagy vétség esetében pedig a törvényszertű fenyítés iránt intézkedik.

171. §.

A közjegyzői kamara székhelyén lévő kir. ügyésznek áll tiszteben ügyelni arra, hogy a kamara a 170. §-ban előszabott vizsgálatokat kellő szigorral teljesítse.

Ha e részben hanyagságot tapasztal, ugy azon esetben, midőn valamely közjegyző ellen panasz tétetik: maga tarthat az illető közjegyzőnél vizsgálatot vagy e végett a közjegyző székhelyén lévő kir. ügyészt keresheti meg; tartozik azonban a kamarát a vizsgálat céljáról és indokáról előlegesen értesíteni.

172. §.

A hatóságok és hivatalos közegek is tartoznak, a felek pedig jogosítvák, a tudomásukra jött oly tényeket és mulasztásokat, a melyeket közjegyző követ el és melyek a jelen törvény határo-

zatai szerint büntetést vonnak maguk után, a kir. ügyésznek vagy a kamarának bejelenteni.

173. §.

A közjegyzők és a közjegyzői kamarák feletti felügyelet az igazságügyi ministert illeti.

E jogánál fogva az igazságügy érdekében, vagy felmerült panaszok folytán mind az egyes közjegyzők, mind a kamarák ügyvitelét megvizsgáltathatja s a visszaélések megtorlása iránt intézkedhetik.

XV. FEJEZET.

Felelősség.

174. §.

A közjegyző a törvényben megállapított szabályok pontos megtartásáért felelős. A köteleességsértés vagy mulasztás büntetést és kártérítést von maga után, a jelen törvény határozataihoz képest.

Ezen felelősség a közjegyzői helyettesekre is kiterjed.

175. §.

A biztosíték zálogul szolgál mindazon kötelezettségekért, melyek kártérítés és birság czimén akár a közjegyző, akár az általa megbízott helyettes hivatalos cselekményeiből vagy mulasztásaiából erednek.

Más követelés miatt a biztosíték csak a most érintett igényeket illető elsőbbségi jog sérelme nélkül s csak a 44—46. §§ ban előszabott eljárás szerint foglalható le.

176. §.

A közjegyzői kamara s a kir. ügyész egyetértőleg ügyelnek arra, hogy a biztosíték hiány nélkül fentartassék.

Meghagyások és utalványok ellenben, melyeknél fogva a biztosítékból bárminemű fizetési kötelezettség teljesítendő, — a kir. törvényszék hatásköréhez tartoznak. — Ily meghagyásról vagy utalványról a kir. törvényszék a közjegyzői kamarát is értesíti, mely a kir. ügyészszel egyetértőleg 15 napot meg nem haladható határidőt tűz a biztosíték kiegészítésére.

177. §.

Sem büntetésnek, sem kártérítésnek nincs helye az illető közjegyző előleges meghallgatása nélkül.

178. §.

Az okozott kár teljes megtérítése vagy ez iránti kiegyezés sem menti fel a közjegyzőt a büntetés alól, ha a tény, vagy mulasztás azon esetek közé tartozik, melyekben a jelen törvény határozataihoz képest büntetésnek van helye.

179. §.

Ha a közjegyző hivatalos kötelességeit azon bűnös célból szegi meg, hogy ez által magának vagy másnak illetéktelen hasznot szerezzen, vagy valakinek jogtalanul kárt okozzon: hivatali büntetést követ el, mely a büntető eljárás szabálya szerint büntetendő.

Ily hivatali büntettek tekintetében a közjegyzők ugyanazon bánásmód alá esnek, mint a bírák. Ugyiszintén a közjegyzők ellen hivatalos eljárások alkalmával elkövetett bántalmak ugyanazon törvényes határozatok szerint fenyítendőek, melyek a bírák ellen elkövetett ilyenemű cselekvényekre nézve fenállanak.

180. §.

Az előző §. esetein kívül a közjegyzői kamara megintí vagy 50 frtig terjedhető bírsággal fenyíti a közjegyzőt, ha ez a jelen törvénynek szabályait szegi meg, a nélkül, hogy ez a közjegyzői okiratnak érvénytelenségét egészben vagy részben vonja maga után.

Ezen törvény szabályai megszegésének egyéb eseteiben, ugyiszintén — ha a közjegyző magaviselete által közbecsülésre magát érdemtelené teszi: fegyelmi büntetésnek van helye.

181. §.

A fegyelmi büntetések:

- a) írásbeli feddés;
- b) pénzbírság 50 forinttól 500 forintig;
- c) felfüggesztés legfeljebb egy évig;
- d) elmozdítás.

182. §.

A fegyelmi bíróság rend szerint a 181. §. a) és b) pontjaiban

érintett büntetéseket, és pedig a vétség fokozatához és netaláni ismétléséhez, valamint abból származó hátrányokhoz képest belátása szerint alkalmazza.

A 181. §. c) és d) pontjaiban érintett büntetéseknek csak ezen törvény által rendelt esetekben van helye.

183. §.

A közjegyzőségtől való felfüggesztést büntetésül szabhatja a bíróság: és pedig egy hótól legfeljebb hat havi tartamra:

a) ha a közjegyző a részére kijelölt székhelyen kívül lakik, azon kívül maga vagy segédei számára irodát tart, vagy az illető törvénytérületén kívül hivatalos cselekményeket végez;

b) ha segédei által távollétében felvett okiratokat közjegyzőleg hitelesít.

Három hótól legfeljebb egy évi tartamra:

c) ha a közjegyző a 181. §. a) és b) pontjaiban említett büntetési módok valamelyikével különböző vétségekért három ízben vagy ugyanazon vétségért két ízben már megrovatott és újabb vétséget követ el;

d) ha a biztosítékot a közjegyzői kamara és kir. ügyész által egyetértőleg meghatározott idő alatt ki nem egészíti.

184. §.

Az elmozdítást a közjegyzőségtől fegyelmi bíróság következő esetekben szabhatja büntetésül:

a) ha a közjegyző felfüggesztése iránt hozott határozat vétele után közjegyzői cselekvényeket végez;

b) ha a közjegyző a törvényben megengedett eseteken kívül 14 napon át székhelyétől távol van, és a közjegyzői kamara elnöknek felhívására újabb 14 nap alatt vissza nem tér;

c) ha a közjegyző a 183. §. a) és b) eseteiben két ízben, a 183. c) és d) eseteiben egy ízben állásától már felfüggesztetett és újabb vétséget követ el;

d) ha a közjegyző többszöri fegyelmi büntetés ellenére oly magaviseletet folytat, mely őt a közbecsülésre érdemtelenné teszi;

e) ha hivatali vagy más büntett, vagy nyereségvágyból eredt kihágás miatt bíróságilag elíteltetett.

185. §.

A közjegyzőségtől való felfüggesztés ideiglenesen kimondandó:

a) ha a közjegyző bűnvizsgálat folytán elfogatott;

b) ha ellene nyereségvágyból eredt vagy hivatali büntett miatt bűnvizsgálat indítatik és a fegyelmi bíróság működése folytatását a vizsgálat tartama alatt aggályosnak találja;

c) ha a közjegyző ellen esőd nyitattott;

d) ha a fegyelmi bíróság elmozdítását mondotta ki, s ez ellen a közjegyző felebbezéssel élt.

186. §.

Az ideiglenes felfüggesztés megszüntetendő, ha azon ok, mely miatt elrendeltett, megszűnt.

187. §.

A fegyelmi büntetés, ha feddésben állott, két év után, — ha pedig pénzbírságban vagy felfüggesztésben állott, három év után elveszti törvényes hatályát; de csak azon feltétel alatt, ha az illető közjegyző időközben újabb fegyelmi büntetés alá nem esett.

188. §.

A fegyelmi vétség büntethetősége elévül, ha az azt képező tény vagy mulasztás idejétől kezdve két év telt el a nélkül, hogy a fegyelmi bíróságnál feljelentetett volna.

189. §.

A kártérítési kereset a polgári törvénykezési szabályok szerint illetékes bírósághoz tartozik.

190. §.

A kártérítési kereset elévül, ha a károsult azon naptól kezdve, melyen károsítása tudomására esett, két év alatt a keresetet meg nem indította.

XVI. FEJEZET.

Fegyelmi eljárás.

191. §.

Minden közjegyzői kamara székhelyén fegyelmi bíróság alakítandó. Hatásköre a kamara egész területére terjed.

A fegyelmi bíróság a helybeli kir. törvényszék elnökének elnöksége alatt a törvényszék két birájából, s a közjegyzői kamara

két tagjából áll. A birói tagok sorshuzás, a közjegyzőiek a kamara által jelöltetnek ki egy évre.

Tanácsjegyzőt a fegyelmi bírósághoz az elnök nevez.

192. §.

Fegyelmi ügyekben a kir. legfőbb ítélőszék fegyelmi bírósága (1871. évi VIII. törvénycikk 34. §) képezi a másod- és utolsó fokú bíróságot.

193. §.

A fegyelmi eljárásra nézve az 1871. évi VIII. törvénycikk 39—61. §§. hasonszerű alkalmazásának van helye.

A közvádoló teendőit a fegyelmi bíróság székhelyén alkalmazott kir. ügyész teljesíti.

194. §.

Az ideiglenes felfüggesztést különösen sürgős esetekben az illető törvényszék elnöke is elrendelheti, és azonnal foganatosíthatja, tartozik azonban a határozatot indokaival együtt 24 óra alatt mind a felfüggesztett közjegyzővel, mind a fegyelmi bírósággal közölni, mely utóbbi a felfüggesztett közjegyző meghallgatása után a felfüggesztés feloldása vagy fenntartása iránt azonnal határoz.

Az ideiglenes felfüggesztés iránt hozott határozat ellen mind a kir. ügyész, mind az illető közjegyző élhet felebbvitellel a m. kir. Curia fegyelmi bíróságához (192. §.)

195. §.

Azon bíróság, melynél a közjegyző bűnvizsgálat alatt áll, tartozik a fegyelmi bíróságot mind a vizsgálat megindításáról, mind a bűnper befejezéséről jogérvényes ítélet megküldése mellett értesíteni.

Hasonlóan a fegyelmi bíróság jogérvényes határozatait az illető közjegyzői kamarának hiteles másolatban megküldeni tartozik.

196. §.

Az ideiglenes felfüggesztés (184. §.) azonnal, — a büntetésül határozott felfüggesztés pedig, ugyszintén az elmozdítás azon napon lép hatályba, melyen a jogérvényes ítélet a közjegyzőnek kézbesítettett.

Ily esetben a közjegyzői kamara a határozatot a hivatalos hirdalában közzé tenni, s az igazságügyi miniszternek feljelenteni, — az illető törvényszék pedig a közjegyzői hivatalos pecsétet őrizete alá venni tartozik.

197. §.

A kiszabott büntetés végrehajtása fölött a kir. ügyész örökösök

XVII. FEJEZET.

Közjegyzői díjak.

198. §.

A közjegyző e minőségben teljesített működéseért munkadíjt, irási díjt s a körülményekhez képest távozási és utazási költséget számíthat fel, a megállapított összegben vagy fokozat szerint.

199. §.

Oly szerződés, melynél fogva a megállapított díjnál magasabb összeg köttetnék ki, tilos és érvénytelen.

Oly ügyletnél azonban, mely szokatlanul nagy terjedelmű, hosszadalmas előkészületet és időt vesz igénybe, s különös nehézséggel és felelősséggel jár: a közjegyző azon ok világos megemlítése mellett, melynél fogva a törvényszerű díjat elégtelennek tartja, magasabb díjt követelhet.

A díj összegét, ha egyesség nem léteztül, a bíróság állapítja meg.

200. §.

Ha valamely közokirat több egymással összefüggő ügyletet foglal magában: a díj csak egyetlen ügylet után számítható; de a közjegyzőre nézve legkedvezőbb díjtétel szerint.

201. §.

A közjegyző oly megkezdett ügyletért, melynek befejezése nem az ő hibája miatt maradt el, a rendes díjnak felét követelheti. Ha többre tart igényt: a díj megállapítását az illető törvényszéknél kérheti.

202. §.

A közjegyző irányában a díj és költség megtérítésére mindenik fél egyetemlegesen van kötelezve.

A közjegyzői díj a költség végrehajtás útján azon szabályok szerint hajtatik be, mint a birói díjak.

203. §.

A közjegyző a készpénzbeli kiadások fődözésére megfelelő előleget követelhet.

A munka vagy eljárás befejezése után a díj és költség megtérítését azonnal követelheti, s teljes kielégítéséig az eredeti okirat, illetőleg kiadvány vagy tanusítvány kiadását megtagadhatja.

204 §.

A közjegyző köteles az általa felszámított és beszedett díjt és költséget, tételek és összeg szerint mind az eredeti okira, mind a kiadványokra és tanusítványokra felfegyezni.

205. §.

Okiratokért, melyek a közjegyző hibája miatt érvénytelenek s kiadványokért, melyek ugyanezen ok miatt használhatlanok, díj nem jár, s a fél a már megfizetett díjt visszakövetelheti.

206. §.

Ha valamely fél a közjegyző által felszámított díjösszeget sérelmesnek találja, panaszát legfeljebb nyolcz nap alatt az általános törvénykezési szabályok szerint illetékes személyi bíróságnál terjesztheti elő. Későbbben beadott panasz a felszámított díjak behajtását nem akadályozza.

207. §.

A bíróság e panasz folytán határnapot rendel, arra a panaszlót s a közjegyzőt megidézi s az egyezséget megkísérli; mely ha nem sikerül, a bíróság minőségéhez képest jegyzőkönyvi tárgyalást vagy a sommás eljárás szabályai szerint azonnal tárgyalást rendel és végzésileg határoz. A kérdés eldöntése előtt, ha szükség, a kamara véleményét is kikérheti.

208. §.

A közjegyzői díj a 22. §. esetében a kirendelt helyettest illeti s a helyettesített közjegyzővel erre nézve minden egyezkedés tiltatik.

A helyettes azonban a netán hátralékban levő díj és költség megtérítése előtt a helyettesített közjegyzőnek, illetőleg jogutódainak beleegyezése nélkül, a 203. §. ban említett iratokat ki nem adhatja; különben a jogosultak a hátralévő díjak megtérítését tőle követelhetik.

209. §.

A törvényszéki irattárakban elhelyezett közjegyzői iratok kiadásaért járó díjak a közjegyzőkre nézve érvényes szabályok szerint számíttatnak fel, s az állampénztárba folynak.

210. §.

Az igazságügyminister köteleztetik a közjegyzői díjak szabályozása iránt, ezen törvény hatályba léptétől számítandó három év után, törvényjavaslatot az országgyűlés elé terjeszteni.

Addig is felhatalmaztatik, hogy ideiglenesen díjszabályzatot adjon ki.

XVIII. FEJEZET.

V e g y e s i n t é z k e d é s e k .

211. §.

Jelen törvény 1873. évi november 1-jén lép életbe.

212. §.

Jelen törvény életbe léptetésétől számítandó három éven át megengedtetik, hogy:

- a) a közjegyzői állomások csak részben töltsenek be ;
- b) több járásbiróság kerületére csak egy közjegyző neveztesék ki, — és hogy c) közjegyzőknek vagy közjegyzői helyetteseknek olyanok is nevezhetők ki, a kik a 2. §-ban előírt két évi közjegyzői gyakorlatot ki nem mutathatják.

213. §.

A közjegyzői kamarák megalakulásáig a pályázati hirdetményt az igazságügyminister teszi közzé, és a pályázati kérvények átvétele, valamint az azok fölötti véleményadás azon kir. törvényszék hatásköréhez tartozik, melynek kerületében a közjegyzői állomás betöltendő.

214. §.

A kinevezett váltójegyzők eddigi hatáskörüket továbbá is megtartják, ujak azonban már ki nem nevezhetők.

215. §.

A hiteles helyek a gondviselésük alatt levő okiratokról hite

les kiadmányt jövőben is adhatnak, azonban más hiteles okiratok kiállítására többé fel nem jogosítvák.

216. §.

A jelen törvény 54. §-ának rendelkezései, melyeknél fogva némely jogügyletek jogérvényéhez jegyzői okmány szükséges, a jegyzői állomások végleges betöltéséig felfüggesztetik, és ezen szakasz hatályba léptének napját az igazságügyminister fogja megállapítani, és legalább három hónappal előbb kihirdetni.

217. §.

Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

*Indokok a közjegyzői rendtartást tárgyazó törvényjavas-
lathoz.*

A mult országgyűlésen a birói hatalom gyakorlásáról, a birói felelősségről, az e. f. bíróságok rendezéséről, a kir. ügyészségről és a kir. végrehajtókról alkotott törvények ujjaalakították az ország igazságszolgáltatási szervezetét és ellátták e szervezetet azon biztosítékokkal és tényezőkkel, melyek a jó igazságszolgáltatásnak szükséges feltételeit képezik.

Az igazságszolgáltatás szervezete azonban csak része az igazságügy egész organismusának; valamint az igazságszolgáltatás is csak része, habár kihatásaiban rendkívül fontos, de terjedelmére nézve kisebb része a nemzet jogéletének.

Az igazságszolgáltatás működése a magánjog körében csak ott kezdődik, a hol a polgár jogoltalomért folyamodik. Azon tul van a jogélet egész tág mezeje, hol a jog jogviszonyokban fenállva és a jogügyletekben folyton ujra és ujra keletkezve ellenmodás nélkül, az érdekelt felek kölcsönös egyetértésével érvényesül.

Az államnak feladata szervező gondoskodását e térre is kiterjeszteni; és pedig nemcsak anyagi törvények alkotása által, amelyek a jogéletnek irányt adhatnak, de annak összes nyilvánulásait fel nem karolhatják: hanem egyszersmind oly közegek felállítását által, amelyek már a jogok keletkezésére, a jogügyletek kötésére befolyva, ezeknek nagyobb szabályszerűségét és világosságát biztosítsák; s ez által a jogok biztosságára s így az összeültközések és perek okainak, s így számának csökkentésére üdvös befolyást gyakoroljanak.

Ily közegeket kíván a jelen javaslat a közjegyzői intézmény szervezése által felállítani.

A közjegyző az állam által hitelességgel felruházott személy, a melynek hivatása az, hogy jogügyletekről és jogkövetkezményekkel bíró tényekről okiratokat készítsen, melyek közokirat erejével

birjanak; továbbá okiratokat őrizzen; és végre a felek és bíróságok bizonyos megbizásaiban eljárjon.

Oly feladatok ezek, melyeket teljesen sem a bírói, sem a ügyvédi karra bizni nem lehet. A bírói karra nem, mert ennek hivatása a törvényeknek peres esetekre való alkalmazásában a megzavart jogbiztosság helyreállításában, szóval az állam bírói hatalmának gyakorlásában áll; és minden idegen teendő a bírót csak eredeti hivatásától vonja el az igazságszolgáltatás érdekeinek rovására. — De nem bizhatók ama feladatok az ügyvédre sem, mert ez hivatásának természeténél fogva mindig valamely félnek tanácsadója és képviselője; és nem bir azon pártatlansággal, a mely nélkül közhitelességgel való felruházása indokolható nem volna.

Ily elemet, mely egyrészt a pártatlanság kellékével birjon, de másrészt még se legyen az állam bírói hatalmának közege, a közjegyzőségben találunk. A közjegyzői intézmény tehát igazságügyi szervezetünkben szükséges tagot állít fel, mely hatáskörébe átveendő és az állam minden terbeltetése nélkül czélszerűbben és jobban végezendi részét azon teendőknek is, a melyek eddig a bíróságok és ügyvédek kezeiben voltak.

Azon biztosítékok, melyeket a törvény a közjegyzőben megkíván és viszont annak nyújt, kétségen kívül helyezik pártatlanságát, s képessé teszik őt arra, hogy a reá bizott hatáskörben az állam által közhitelességgel ruháztassék fel. A jogi szakértelmen kívül, a melyet mint alapfeltételt külön kiemelniünk szükségtelen, ezen két tulajdonság, — a pártatlanság és közhitelesség — képezi általános alapját mindazon üdvös eredményeknek, a melyeket a felek érdekeire, a jogbiztosságra és az igazságszolgáltatás ügyére nézve a közjegyzőségtől várni jogosítva vagyunk.

A közjegyző ugyanis mindenekelőtt pártatlan közeg leendő jogügyleteket kötő felek szolgálatára. A felek, a kiknek csak része képes arra, hogy jogügyleteit a törvénynek és saját érdekeinek megfelelőleg maga kösse meg, eddig is megbizottakra szorultak; és nem ritkán tudatlan és lelkiismeretlen zugirászok kezei közé kerülve, érdekeiket a legnagyobb veszélynek tették ki. De ha ügyvédhez fordultak is, annak szakértelmében megnyugodhattak ugyan, de részrehajlatlansága iránt csakis személyes tulajdonságaiban lehettek biztosítást; és ha ez egyes esetekben többet is ér minden garanciánál, melyet a törvény betűje adhat, általánosságban még sem pótolhatja azon biztosítékokat, melyeket a törvény által szabályozott felelősség és felügyelet a közjegyzőre nézve nyújtanak. A közjegyző a mellett, hogy mindenkinek és megszabott díjért köteles eljárni, hivatalos esküjénél és felelősségénél fogva mindegyik fél érdekét köteles szemmel tartani, — és habár a jogügylet érdemére nem foly is be, ügyel arra, hogy a fél akaratnyilvánításának

hatásaira nézve tévedésben ne legyen. Az utóbbi szempontból különösen, de általában pártatlan állásánál fogva arra is lesz gondja, hogy a felek akaratnyilvánítása világos és határozott legyen, és a jogügyletből a homályt vagy határozatlanságot, a későbbi jogbizonytalanság alapját, kizárja.

A másik általános értékű előnye a közjegyzői intézménynek a közhitelesség, s a mi ebből foly: az általa kiállított okiratok teljes hitelessége. — Nem kell hosszasan fejtegetni, hogy mily bizonytalanná teheti a legigazabb jogot az elégtelen bizonyíték; hogy mennyi pert idéznek elő rossz hiszemű felek csak annak reményében, hogy ellenfelük nem lesz képes jogát teljes bizonyítékokkal támogatni; és mily elégtelen sok esetben a tanu, vagy eskü által való bizonyítás, melyet a törvény okirat nem léte esetén nyújt a feleknek. A közjegyzői okirat e bizonytalanságnak elejét veszi. A közjegyzői okirat, melynek érvényére és sikerére a fél mindig biztosan számíthat, emelven a jogok biztosságát, egyuttal jótékony befolyással van a közhitel megszilárdítására és a forgalom könnyítésére; de másrésztől szolgálatot tesz az igazságszolgáltatás érdekének különösen is, részint az által, hogy megelőzi sok per keletkezését, részint pedig hogy a perek lefolyását és eldöntését egyszerűbbé teszi, mintán a közjegyzői okirat — ép úgy mint a jogervényes ítélet — végrehajtható lévén, a pert ugyyszólván utolsó stadiumára reducálja.

Az utóbbi szempont különösen figyelemre méltó jelenlegi viszonyaink között, a midőn a perek számának folytonos növekedése mind súlyosabbá teszi bíróságaink működését. A közjegyzői intézmény azonban még más uton is könnyíteni fog a bíróságok terhein, az által, hogy a nem birói teendőket, melyekkel a bírák jelenleg terhelve vannak, átveszi, s így lehetővé teszi, hogy ezek az ily teendők által eddig elvont tetemes időt is tulajdonképi feladataikra fordítsák.

A közjegyzői intézménynek vannak bizonyos általános feltételei és biztosítékai, a melyek nélkül az magasztos hivatásának meg nem felelhet. E feltételek részint a közjegyzőnek bizonyos személyes tulajdonságaiban részint a hivatal gyakorlásának bizonyos szabályai-ban állanak. E feltételeket, melyek egyuttal a javaslat irányelveit képezik, szükségesnek tartom általánosságban itt előadni.

A közjegyzőnek első nélkülözhetlen személyes tulajdonsága a feddhetlen jellem, a mely kizár minden oly erkölcsi fogyatkozást, mely által a közjegyző tekintélye és az iránta való közbizalom megingattathatnék. A másik nélkülözhetlen tulajdonság: a jogi képzettség, melyet a javaslat ép oly szigorral megkíván, mint a bírónál és ügyvédnél. (2. §.)

Szükséges biztosítékai továbbá a közjegyzői intézmény sikerességének: a közjegyzői hivatal kizárólagos volta és a közjegyző által adandó pénzbeli biztosíték. Az első szükséges azért, hogy a közjegyző minden oly foglalkozástól eltiltassék, a mely egyrésről őt hivatásától elvonná, és más részről magának az intézmény tekintélyének árthatna. (4. §.) — A pénzbeli biztosíték célja pedig az, hogy a közjegyző által okozott károk megtérítésére alapul szolgálván, — a közönségben az intézmény iránt ez által is bizalmat keltsen.

A szorgalom, pontosság és lekiismeretesség oly tulajdonok, a melyeket a javaslat több helyen és a külön hivatalos eskü által is kötelességévé tesz a közjegyzőnek. — A részrehajlatlanság, a mint már fent kifejtettük, alapja az egész közjegyzői intézmény hitelének; s ezzel kapcsolatban áll a közjegyző azon kötelezettsége, hogy a jogügyletek megkötésénél ne csak gépies eszköz legyen, hanem a feleket jogi tanácsával támogassa.

Szintén egyik lényeges feltétele a közjegyzőség iránti bizalomnak, — a közjegyző titoktartási kötelezettsége mindazon ügyekre nézve, a melyekben mint közjegyző közreműködött.

Ily feltétel továbbá a közjegyzők felelőssége. A törvényekben megállapított, és részletesen szabályozott felelősség a közjegyzőt teszi óvatosabbá és pontosabbá, — és emeli a közönség bizalmát, biztosítékot nyújtván arra nézve, hogy a közjegyző mulasztását vagy kötelességszegését a kártérítés és büntetés nyomon fogja követni.

Mindezen feltételek együttvéve adják meg a közjegyzőnek azt, mi ezen intézménynek lényegét képezi, t. i. azon nemes bizalmi állást, melyet a közjegyző a közönség előtt elfoglalni hivatva van, és mely őt a felek jóakaró tanácsadójává, a keletkező viszályok kiegyenlítőjévé, a végrendelkezők hű megbizottjává, szóval a közéletnek tisztelt és keresett, ugy szólván nélkülözhetlen közegévé teszi.

I.

A javaslat rendszere.

A javaslat a tárgyak elrendezésében a közjegyzői intézmény természeté által kijelölt utat követi.

A közjegyző mindenekelőtt az állam által kirendelt hivatalos közeg levén, — a javaslat első fejezetei a közjegyzői hivatal beöltését, és az állam és közjegyző közt fennálló viszonyt szabályozzák.

A közjegyző azonban egyszersmind és pedig legfőképen a

magán felek közege. A további fejezetek tehát, a melyek a javaslat legnagyobb részét képezik, a közjegyzőnek hatáskörére, valamint a közjegyző és közönség közti viszonyra vonatkozó szabályokat tartalmazzák.

Végül következnek azon fejezetek, a melyek a közjegyző felelősségét mind az állam, mind a magán felek irányában és az erre nézve szükséges felügyeletet megállapítják, valamint a közjegyző működésének díjazásáról intézkednek.

Az egyes fejezetek sorrendje és tárgyai a következők:

- I. A közjegyzőség betöltése.
- II. A közjegyzői segédek, jelöltek és helyettesek.
- III. A közjegyzői kamarák.
- IV. A közjegyzői állás megszünte.
- V. A közjegyző hatásköre általában.
- VI. Okirat felvétele.
- VII. Végrendelkezések felvétele.
- VIII. Közjegyzői okiratok végrehajthatósága.
- IX. Tanusítványok.
- X. Okiratok s értékneműek letétele.
- XI. Birói megbízások.
- XII. Ügyvitel.
- XIII. Közjegyzői levéltárak.
- XIV. Felügyelet.
- XV. Felelősség.
- XVI. Fegyelmi eljárás.
- XVII. Közjegyzői díjak.
- XVIII. Vegyes intézkedések.

II.

Kinevezési jog.

1. §.

A közjegyzőt a bajor törvény szerint a király, az osztrák közjegyzői rendtartás és újabb törvény szerint az igazságügyminister nevezi ki.

Az intézményre lényeges befolyással bíró különbség a két kinevezési mód között nincsen. Hogy a javaslat a ministeri kinevezést fogadta el, annak főoka, hogy a királyi kinevezés az igazságszolgáltatás terén eddigi törvényeink szellemében inkább csak azon közegekre látszik alkalmazandónak, melyek birói hatalmat és pedig a király nevében gyakorolnak. Ily hatalma a közjegyzőnek nincsen.

Azon szempontnak, hogy a közjegyző hivatalos állással és közhitelességgel bír, eleget tesz a ministeri kinevezés ép úgy, mint a többi szintén ministeri kinevezéstől függő közhivataloknál.

III.

Közjegyzői kellekek.

(2—4. §§.)

Minden törvényhozás egyetért abban, hogy a közjegyzőben bizonyos kellekeket és jogi képzettséget követel meg. Eltérés csak e kellekeknek mértékére nézve van.

A javaslat a többi törvényhozások által követett elvek szerint határozza meg a személyes kellekeket. Csakis a külön közjegyzői vizsgálatot mellőzi; s a gyakorlatra nézve intézkedik némi eltéréssel.

A mi a külön közjegyzői vizsga mellőzését illeti: a javaslat azon gyakorlati szempontból indult ki, hogy a jogi foglalkozás egyik ágából a másikba való átlépés külön vizsgák által meg ne nehezítettessék. Egyébiránt a dolog természete sem kívánja a vizsgáknak teljes elkülönítését; mert az elméleti előkészület, a jogi foglalkozás — birói, ügyvédi és közjegyzői — ágaira nézve ugy is azonos. Gyakorlati tekintetben pedig a külön vizsga egyenesen kárára válhatnék a közjegyzői karnak, részint azért, mert azon hiedelemre adna okot, hogy a közjegyzőtől kevesebb képzettség kívánatik, mint az ügyvédtől vagy bírótól, s ez csorbitaná a közjegyzőség tekintélyét; részint pedig azért, mert nem egy kitünő bíró vagy ügyvéd e vizsga miatt nem vállalkoznék közjegyzőségre, a mi jó erőktől foszthatná meg a közjegyzői kart.

A közjegyző különben is jogász mint az ügyvéd vagy bíró; és a közjegyzői kar megbízhatósága garantiát nyer abban, ha nem vétetnek fel bele oly egyének, a kik csak a jogászi teendők külszerűségeinek ismeretéről nyertek képességi bizonyítványt.

A gyakorlati időre vonatkozólag: a javaslat két évi közjegyzői gyakorlatot szükségesnek, de elégségesnek is tart a birói és ügyvédi functióktól sok tekintetben különböző és szigorú formákhoz kötött közjegyzői teendők alapos megismerésére.

Miután a 2. §. meghatározta a közjegyzői álláshoz megkívánató kellekeket: szükséges volt viszont azon foglalkozásokat is fel- említeni, a melyek azzal összeférhetlenek. Ezekről szólnak a 3. és 4. §§-ok. E szakaszok azon czélt akarják elérni, hogy egyrészt a közjegyző bármennemű mellékfoglalkozás által hivatala teendőitől el ne vonathassék, — másrészt pedig se a közjegyzőség tekintélye a felek érdekével összeütközésbe jöhető vállalatok által csorbát ne szenvedhessen.

Hasonló megszorításokkal találkozunk a külföldi törvényekben is. A bajor törvény (4. §.) szerint a közjegyző sem ügyvéd nem lehet, sem nyilvános (kivéve fizetéstelen községi) hivatalt nem vi-

selhet. Ugyan így intézkednek a hannoverai és osztrák törvények. A francia közjegyzői törvény ellenben névszerint elsorolja mindazon hivatalokat, melyek a közjegyzőséggel összeférhetlenek. A jelen javaslat ehelyett czélszerűbbnek találta általánosságban kimondani, hogy a közjegyző nem viselhet nyilvános (állami, egyházi, hatósági, községi) hivatalt vagy szolgálatot; miután azon hivatalok teljesen kimerítő elsorolása nehézséggel járna. Az 1871-iki osztrák törvény még ennél is egyszerűbben jár el, és annak megítélését, hogy mi nem fér össze a közjegyző állásával, adandó esetekben a közjegyzői kamarára bízta.

Meg kell végül jegyezni, hogy a javaslat 4. §-a sem akarja az összeférhetlen foglalkozásokat kimerítőleg elsorolni, hanem csak is tájékoztatásul jelöli ki a főbbeket, miután már előre bocsátotta az általános szabályt, mely a fegyelmi hatóságnak biztos zsinórmértékül szolgál.

IV.

A közjegyzők száma és székhelyei.

5. §.

A javaslat ép úgy, mint a külföldi törvények, a közjegyzők számának és székhelyeinek megállapítását az igazságügyministerre bizza. Kijelöli azonban a főbb irányelveket, a melyek a minister által követendők. Ilyenek, hogy minden járásbiróság kerületében legalább egy közjegyző legyen; hogy továbbá a közönség és közjegyzők érdekei, valamint az illető közjegyzői kamara véleménye figyelembe vétessenek. A közönség érdeke ugyanis azt kívánja, hogy elegendő számmal neveztesse ki közjegyzők; az utóbbiaké ellenben, hogy ne többen, mint a hányan megélhetnek.

V.

A közjegyzői állomás betöltése.

(6--8. §§.)

A közjegyzői állások betöltésére leghelyesebb mód a nyilvános pályázat mely tért nyit a legképesebb egyének versenyének. Javaslatunk e tekintetben nem tesz semmi kivételt (mint pl. az osztrák törvény), mert minden eltérés a nyilvános pályázattól, csak a részrehajló kedvezés vádjára szolgáltat alkalmat. A folyamodványok az illető közjegyzői kamarához nyújtandók be, a mely azokat véleménye kíséretében egyenesen az igazságügyministerhez

küldi. — Az osztrák törvény szerint a folyamodványok az e. f. törvényszékek és főtörvényszékek útján és ezek véleménye kíséretében érkeznek a ministerhez. Ez eljárást azonban, mint a melynél bíróságok nem bírói kérdésekben adnának véleményt, a javaslat eddigi törvényeink szellemében mellőzte.

A 8. §. mind az állomás elfoglalásának határidejére, mind a mulasztás következményeire nevezve azon intézkedéseket teszi, melyek az 1869. évi IV. törvénycikk 14. §-ában a bírákra nézve megállapítvák. Némi eltérés van mindazonáltal azon okból, mert a közjegyzőnek a javaslat 9—15. §-ai szerint hivatala elfoglalásánál terhes kötelezettségei levén, méltányos, hogy az igazságügyminister a batáridőt, a közjegyző indokolt kérelmére meghosszabbíthassa — Ezen intézkedés az osztrák törvényben is megvan.

VI.

A közjegyzői biztosíték.

(9—11. §§.)

A biztosíték szükségességét majdnem valamennyi törvényhozás elismerte.

Tagadhatlan ugyan, hogy a legfőbb biztosíték a közjegyző képzettségében és becsületességében van; és e tulajdonságok nincsenek a vagyonhoz kötve. De bizonyos az is, hogy a közönség nagyobb biztonságot érez, ha tudja, hogy a közjegyző által szándékosan vagy tévedésből okozott károk a biztosíték által egészben vagy részben fedeztetnek, és másrésről a közjegyző is nagyobb figyelemre és gondosságra serkentetik, ha minden tévedése letett vagy lekötött biztosítékát veszélyezteti.

A biztosíték összegére nézve a különböző törvényhozások nagyon különbözőleg intézkednek.

A javaslat a törvényben kívánja a biztosíték összegét és pedig lehetőleg mérsékeltet megállapítani. Igaz, hogy ez összegek nem nyújtanak teljes fedezetet mindazon károokra, melyeket a közjegyző okozhat. Csakhogy teljes fedezetet a biztosítéki összegek tetemes emelése által sem nyernénk, míg ellenben ilyen rendszabálynak azon nagy hátránya volna, hogy sok kitünő képességű emberre nézve lehetetlenné tenné a közjegyzői állás elnyerését.

A 10. és 11. §§-ok a biztosíték elfogadása és kezelése iránt adnak szabályokat. A biztosíték elfogadhatóságának megítélését a javaslat — az osztrák közjegyzői törvény mintájára — a közjegyzői kamarára és kir. ügyészre bizza. A kir. ügyész meghallgatása azért czélszerű, nehogy a kamara egyoldalú véleménye részrehajlás gyanújának legyen kitéve.

A biztosítékul elfogadott készpénz és értékpapírok a 11. §. szerint bírói letétnek tekintetvén, a letétekre nézve fenálló szabályok szerint kezeltetnek.

VII.

Hivatalos eskü.

(12. §.)

A javaslat úgy, mint a külföldi törvények is, a közjegyzőtől hivatalos esküt kíván, melyet az az illető törvényszék nyilvános ülésében tesz le. Az 1869. évi IV. törvényzikk 14. §-a a bírák eskütételére ugyan a törvényszék teljes ülését kívánja meg. Azonban e teljes ülés az e. f. törvényszékeknél ugyis alig áll több tagból, mint a rendes tanács; és megtartása mégis némi idővesztéséget okoz. Ezért a javaslat az eskületételt egyszerűen a nyilvános ülésbe utasítja.

VIII.

Hivatalos pecsét és névalírás.

(13., 14. és 16. §§.)

A közjegyző hivatalos jellege és közhitelessége a hivatalos pecsét használatában nyer kifejezést. Hogy a pecsét körirata milyen legyen, a 13. §. határozza meg.

A közjegyző névalírásának és pecsétjének az illető hatóságokkal való előleges közlése (14. §.) az utóbbiak kellő tájékozása végett szükséges.

Szintugy szükséges részletesen intézkedni — a mint a 16. §. teszi — azon esetről, ha a közjegyző hivatalos pecsétjét elveszti vagy névalírását változtatni akarja.

IX.

Az iroda megnyitása.

15. §.

Miután a közjegyző bizonyos feltételeket tartozik teljesíteni, mielőtt irodáját megnyithatná, és ezt kinevezésétől számítva 3 hó alatt (8. §.) bármikor teheti, szükségesnek látszik, hogy annak megtörténtét a közjegyző maga köztudomásra hozza.

A osztrák törvény az iroda megnyitását a főtörvényszék külön

rendeletétől teszi függővé. Ily intézkedés azonban nem látszik szükségesnek, miután a közjegyző az eskütételnél a szükséges feltételek teljesítését ugyis tartozik igazolni.

X.

Segédek általában.

(17. §.)

A közjegyzői segédszemélyzet alkalmazásának módja, valamint annak hatásköre iránt több indítvány tétetett.

Az egyik a közjegyzőre akarta bízni, hogy — a francia gyakorlat szerint — saját felelősségére fősegédet alkalmazhasson — és ezt oly meghatalmazással láthassa el, hogy őt többféle teendőjének találkozása esetére helyettesíthesse; a segéd eljárásáról kiadandó bizonyítványt azonban mindig a közjegyző maga legyen köteles aláírni.

A másik indítvány az volt, hogy ép úgy, mint a járásbiróságokhoz a függetlenül működő, de a járásbíró alatt álló albirót, a közjegyző mellé is az igazságügyminister nevezzen ki oly segédet, ki teljes közjegyzői képesíténnel bírjon és okiratokat saját aláírása alatt és felelősségére adhasson ki.

Az első indítvány azonban sem a segéd képessége, sem a felelősség tekintetében nem nyújt oly garantiát, a melyet a jelen javaslat előbbi szakaszai követelnek. És különösen azon körülmény, hogy a segédek által készített közokiratok aláírása a közjegyzőnek volna feuntartva, ez tehát oly cselekményeket volna kénytelen bizonyítani, a melyeknél jelen nem volt, az egész intézmény hitelét megingathatná.

Ellenben ha a segédet a közjegyzővel mindenben egyenlő hatáskörrel ruháznók fel, ez alig volna egyéb, mintha egy irodában több közjegyzőt egyesítenénk.

Azokban bizonyos, hogy a közjegyzőt minden teendőjének személyes végzésére kötelezni nem lehet; mert ez lehetlenné tenné megbízatása teljesítését. — A javaslat ennél fogva megengedte a segédek felvételét. Nem bocsátkozik azonban ezek hatáskörének részletezésébe, hanem ennek szabályozását a gyakorlati életnek hagyván fenn, csak azon elvet mondja ki, hogy mindenért a közjegyző felel, és a segédek közhitelesség nem illeti meg. A bajor és osztrák törvények egyébiránt szintén így intézkednek.

XI.

Közjegyzői jelöltek.

(18—20. §§.)

Részletesebb intézkedés szükséges azon segédekre nézve, kik mint jelöltek végzik a közjegyzői gyakorlat idejét.

Ezekre vonatkozólag a főelv az, hogy a közjegyzői gyakorlat kizárólagos volta kényszerítse a jelölteket arra, hogy erejüket és idejüket egészen a közjegyzői teendőknék szenteljék.

A 19. §. az 1869. évi IV. törvényzikk 7. §-ával analog intézkedést tartalmaz. Magától értetődik, hogy a jelölt csak az esetben fogja a gyakorlatot sikerrel végezhetni, ha a szükséges elméleti képzettséget előbb már megszerezte. Az osztrák törvény szintén megkívánja az elméleti vizsgák előleges letételét.

A 20. §-ban említett bizonyítvány szükséges azért, hogy a jelölt a gyakorlatban töltött idő tartamát igazolhassa. Az elnöki aláírás azért kívántatik meg, mert a kamara felügyeleti joga a jelöltekre is kiterjedvén (154. §.) — ennek elnöke van hivatva annak ellenőrzésére és biztosítására is, hogy a jelölt a kérdéses időt csakis ugyan és kizárólagosan közjegyzői gyakorlatban töltötte-e?

XII.

A közjegyző helyettesítése.

(21—25. §§.)

Szükséges volt gondoskodni arról, hogy a közjegyző akadályoztatása esetében sem szenvedjen az ügyvitel fennakadást. A 21. §. ennél fogva megengedi a helyettesítést azon feltétel alatt, hogy előlegesen bejelentessék, bizonyos időre szóljon, és se az ügyvitelre, se a felekre nézve hátrányos ne legyen.

A bajor törvény szigorubb annyiban, hogy helyettesül mindig valamely közeli közjegyzőt rendel. Az osztrák törvény azonban oly jelölt helyettesítését megengedi, a ki a törvényes képességgel bír.

A 22. §. oly esetekről intézkedik, a melyekben hivatalból rendelendő helyettes. Javaslatunk ezt a kamarára bizza, eltérőleg a külföldi törvényektől, melyek e jogot vagy az igazságügyministerre, vagy az illető e. f. törvényszékre bizzák, mely azonban a kamara ajánlatát meghallgatni tartozik.

Az igazságügyministeri helyettesítés ellen az szól, hogy a közjegyzői teendők természeténél fogva a legtöbb esetben rögtöni intézkedés szükséges. A törvényszék beleavatkozása pedig azért

mellőzendő, hogy a bíróság administratív teendőkkel ne terheltecsék. Legczélszerűbb tehát: a kamara által való helyettes-rendelés.

A helyettes a 21. §. esetében a közjegyző nevében jár el, a 22. §. esetében pedig a közjegyzőnek helyébe lép. Indokolva van tehát, hogy az előbbi esetben a közjegyző legyen felelős a saját kívánatára rendelt helyettesért; az utóbbi esetben pedig a helyettes teljesítse mindazon feltételeket, melyektől a törvény a közjegyzőség gyakorlását függővé teszi.

A 24. §-ban a helyettes ügyvitelére nézve felállított szabályok megegyeznek a külföldi törvények hasonló szabályaival.

A 25. §. azon intézkedése, hogy sürgős esetekben a helyettesítés megtörténtéig a járásbíró végezhesen közjegyzői teendőket, szükséges azon okból, hogy a közjegyzői ügyvitel fennakadást pilanatra se szenvedjen.

XIII.

A közjegyzői kamarák száma és székhelyei.

(26—27. §§.)

A közjegyzői kamarák alakítása mellett a legfőbb indok azon morális erő, melyet a társulati egység és ellenőrzés tudata az egyeseknek és az egész karnak nyújt. De szükségessé teszi azt azonkívül a közjegyzői kar önállóságának érdeke, melyet külső felügyelet és beavatkozás veszélyeztethetne; és végre még azon körülmény is, hogy a közjegyzők egyetemét képviselő kamara a legalkalmasabb közeg bizonyos ügyek elintézésére, melyeket más forum elé utasítani czélszerűen nem lehetne.

A mi a részleteket illeti, — első kérdés az, hogy mily számmal és mely székhelyeken szerveztessenek közjegyzői kamarák? A javaslat ennek meghatározását az igazságügyministerre bizza azon okból, mert erre vonatkozólag magában a törvényben alig lehetne czélszerűen intézkedni. A közjegyzők száma, melyet a javaslat 5. §-a szerint szintén az igazságügyminister határoz meg, a növekedő vagy apadó forgalomhoz képest változásnak van alávetve; s ennek befoiyással kell lenni a közjegyzői kamarák alakítására is. Azért legczélszerűbb ezek számának és székhelyeinek megállapítását is az igazságügyministerre bizza azon kikötéssel, a mely a 27. §-ban foglaltatik, hogy ez az első alakításnál az illető közjegyzőket, és későbbi változtatásoknál az illető kamarákat meghallgassa.

Egyébiránt a javaslat a kamarák alakítására nézve állapít meg bizonyos alapelveket.

Az első az, hogy egy kamarához legalább 20 közjegyző tartozzék. — A régibb (1855) czsztrák közjegyzői rendtartás azon el-

vet mondta ki, hogy minden e. f. törvényszék székhelyén kamara állítandó fel. Ez azonban nálunk kivihetetlen, mert pl. a hajdu-bőszörményi törvényszék területe három, a szegedié két községből állván, alig néhány közjegyző képezné a kamarát. De ez intézkedés Ausztriában is gyakorlatiatlannak bizonyult, s ezért az újabb (1871.) törvény csak oly törvényszék székhelyén rendel külön kamarát felállíttatni, a melynek területén legalább 15 közjegyző van. A bajor törvény szerint minden főtörvényszék területén szervezendő egy vagy több kamara. — Javaslatunk a kamarák erkölcsi súlyának érdekében tartotta szükségesnek a tagok számát legalább 20-ra határozni.

A második elv, melyet a javaslat utasításul ad, az, hogy a közjegyzői kamara mindenestre valamely törvényszék székhelyén állítassék fel. Ezt szükségessé teszi azon viszony és folytonos érintkezés, melyben a kamara részint a kir. ügyészszel, részint a törvényszékekkel áll. Ugyanezen szempont indokolja a javaslatban ki-mondott harmadik elvet is, hogy t. i. az egy törvényszék területén levő közjegyzők mind ugyanazon kamarához tartozzanak.

XIV.

A közjegyzői kamara szervezete.

(28—30. §§.)

Az első kérdés a kamara tagjainak száma, melyet a javaslat minden kamarára nézve az elnökön kívül négy rendes és két póttagban állapít meg. Az osztrák törvény a kamarához tartozó jegyzők számához képest különbözőleg (a fővárosban 9, a vidéken 7, illetőleg 5 tagra) szabja meg a kamara tagjainak számát. Javaslatunk azonban csakis a kamara hatáskörére és teendőire volt tekintettel, melyekre nézve a közjegyzők száma alig okoz különbséget, s azért a tagok számát mindenütt egyformán és csak annyira szabta meg, a mennyi a kamara teendőinek elvégzésére elégségesnek látszik.

További kérdés: a kamara tagjainak megválasztásánál kövendő eljárás; a kamara megalakulása és megbízatásának tartama. Ezek iránt a 29. §. tartalmaz szabályokat, a melyek az erre vonatkozólag általánosan elfogadott elvekkel megegyeznek.

A 30. §. végre az egyes ügyekben érdekelt tagoknak a kamara tanácskozásaiból való kizárása és helyettesítése iránt ad szabályokat azon elvek szerint, melyek az 1868. évi LIV. törvényczikk 56. §-ában az érdekelt birói személyekre nézve meg vannak állapítva.

XV.

A közjegyzői kamara hatásköre.

(31—32. §§.)

A 31. §. a kamarának csak azon teendőit sorolja el, a melyek még a törvény egyéb szakaszaiban még nincsenek említve. Ezeket is újra elsorolni csak szükségtelen ismétlés volna.

A 32. §. teljes szabadságot ad a kamarának az ügyviteli szabályok megállapítására nézve, és csakis a szabatosság és elvi egyöntetőség céljából rendeli, hogy azok előleges jóváhagyás végett az igazságügyministerhez felterjesztessenek.

A kamarának az igazságügyministerrel közvetlen és nem a bíróságok útján leendő érintkezését azon általánosan elfogadott és ismételve is említett elv követeli, hogy a bíróságoknak minden nem bírói tárgygyal való foglalkozása lehetőleg mellőzendő.

XVI.

A közjegyzőség megszűntének esetei.

(33. §.)

A javaslat taxative sorolja el azon eseteket, melyekben a közjegyzőség megszűnik. Ezáltal ki van mondva az, hogy a közjegyző ezen eseteket kivéve elmozdithatlan. Ezen elv nélkülözhetlen feltétele a közjegyzői kar tekintélyének és függetlenségének, mely nélkül az céljának meg nem felelhetne. Különben is megbízható és tehetséges egyének csak úgy fognak a közjegyzőségre vállalkozni, ha ezen állásnak állandósága és függetlensége a törvény által teljesen biztosittatik.

A mi magukat a fent idézett szakaszban elsorolt eseteket illeti, azok vagy a dolog természetéből, vagy a törvény többi szakaszaiból folynak.

Csak azt kell megjegyezni, hogy az a) esetben a lemondásnak az igazságügyminister általi elfogadását azért szükséges kikötni, mert különben a közjegyző a hivatalos vizsgálatot és ítélet általi elmozdítást lemondás által előzhetné meg.

XVII.

Intézkedések a közjegyzőség megszűntének eseteire.

(34—42. §§.)

A 34. §. intézkedése, az ügyvitel folytonosságának s így a

feleknek érdekében szükséges, a mely hátrányt szenvedne az által, ha a közjegyző felmentését be nem várva, működését rögtön megszüntetné.

A 35. és 36-ik §§-ok a testileg vagy szellemileg képtelenné vált közjegyző elleni fegyelmi eljárást minden jogosult érdeknek tekintetbe vételével szabályozzák. Az illető közjegyző érdekében a fegyelmi eljárás a lehető kimélettel és óvatossággal történik: ellenben elég van téve a felek érdekének is, a mely azt kívánja, hogy a képtelen egyént mielőbb alkalmas váltsa fel.

A 37. §-ban a fegyelmi eljárás a dolog természeténél fogva egyszerűbb és mellőz minden idővesztő formaságot.

A közjegyzői állás megszüntének közzététele (38. §.) ugyanazon okoknál fogva szükséges, a melyeknél fogva az az iroda megnyitására nézve megrendeltetett. Az igazságügyministerhez való feljelentés az állomás mielőbbi betöltése végett szükséges.

A további szakaszokban a közjegyzői hivatalos iratok, könyvek és pecsét átvételéről, megőrzéséről a netáni hiányok kiegészítéséről stb. szóló intézkedések, az okiratok és illető felek biztonságának érdekében s visszaélések meggátlása végett szükségesek.

A törvényszéki irattárba elhelyezett közjegyzői irományok kezeléséről a javaslat XIII. fejezete rendelkezik.

XVIII.

A biztosíték kiadása.

(43—47. §§.)

A biztosíték kiadásánál a helyes eljárásnak első feltétele, hogy mindazok, a kik arra igényt tarthatnak, hirdetményileg felszólíttassanak igényeik bejelentésére. Intézkedni kellett az iránt is, hogy a tárgyalásra ne csak a követelők, hanem az érdekelt közjegyző vagy jogutódai is megidéztessenek és esetleg kifogásaikat megtehessek. — A tárgyalás vezetésére szükséges volt egy bírói tag kiküldéséről intézkedni; mert nem lehetett azt — úgy a hogyan a fenálló eljárás kíváná — sem a pertárnokra, sem a törvényszékre mint tanácskozó testületre bízni. Az eljárás egyébiránt a követelések felszámításában áll és azon elveknek megfelelőleg van szabályozva, a melyek végrehajtás esetében a jelzálogos követelések felszámítására nézve érvényben vannak.

XIX.

A közjegyző hatásköre személyi viszonyait tekintve.

(48—49. §§.)

Az első szakasz a közjegyzői minőségnek és a közjegyzőség gyakorlásának kezdetét és végét, tehát azon két időpontot határozza meg, a mely előtt és után a közjegyző közokirat felvételére jogosítva nincs.

A második szakasz az érdekeltségi eseteket határozza meg. Általánosságban alig szükséges indokolni, hogy a közjegyző részvétele oly ügyekben, a melyeknél közvetlenül vagy közvetve érdekelve van, épen a közjegyzői intézmény hitelének érdekében meg nem engedhető. Ily érdekeltségi megszorításokat egyébiránt minden közjegyzői törvény tesz: és eltérést köztük csakis a rokonsági izekre vonatkozó intézkedésben találunk, a mennyiben némelyek a rokonság kizáró határát a harmadik, sőt negyedik izig is kiterjesztik. — A javaslat elégnék tartotta e határt a másodikú oldalrokonságra és első foku sógorságra korlátozni.

XX.

A közjegyző hatásköre a testületet tekintve.

(50—52. §§.)

Az 50. §. a közjegyző hatáskörét bizonyos területhez köti, a melyen kívül irodát nem tarthat és hivatalos cselekményeket nem végezhet. Ezen intézkedés más törvényekben is feltalálható. E megszorítás azonban csak a közjegyzőre vonatkozik; mert a felek nincsenek korlátozva abban, hogy esetleg más területen levő közjegyzőhöz is forduljanak.

Ezen §-nál felmerült azon indítvány, hogy nagyobb városokban, minden egyes közjegyző számára, külön kerület jelöltessék ki, a melyben ő kizárólag volna jogosítva, közjegyzői teendőket végezni. Ez intézkedés a közjegyző önállóságát és a közönségtől és bíróságtól anyagi függetlenségét volna hivatva biztosítani. Csak hogy ez intézkedés ellenkezésben állana az intézmény szellemével, a mely megkívánja, hogy a közönség — minden korlátozás nélkül — szabadon fordulhasson bizalmával bármely közjegyzőhöz; és másrésről véget vetne a közjegyzők közt fennálló üdvös versenynek, a melyben mindegyik közjegyző fokozott pontosság és buzgalom által kénytelen megakadályozni azt, hogy a közönség bizalma tőle elforduljon. — A mi pedig különösen a birói megbízásokat illeti, — nem a törvénynek, hanem külön rendeletnek feladata lesz

a bíróságokat arra utasítani, hogy a haszonnal járó megbízások kiosztásánál a jegyzők között bizonyos sorrendet tartsanak.

Felmerült azon indítvány is, hogy a közjegyzők úgy, mint az 1855-iki osztrák törvényben, köteleztessenek járásuk különböző helyein időnként hivatalos órákat tartani. A javaslat ezt szükségtelennek tartotta kimondani, részint azért, mert minden járásbíró-ságban, tehát nem nagy távolságban, úgy is lesz legalább egy közjegyző; részint pedig, mert a mennyiben szükségesnek fog mutatkozni, a közjegyzők saját érdekükben is fognak járásuk különböző pontjain ily hivatalos órákat tartani.

A jogtalan távollét tilalma — az 52. §-ban — az ügyvitel folytonosságának és a közjegyzőkhöz utalt feleknek érdekei által van indokolva.

XXI.

A közjegyző hatásköre az ügyleteket tekintve.

(53—57. §§.)

Az 53. §. a közjegyző hatáskörét az által határozza meg, hogy az ahoz tartozó ügyleteket általánosságban elsorolja. A következő szakasz pedig kijelöli azon jogügyleteket, a melyeknek érvényességéhez a közjegyző közreműködése megkívántatik.

Ezen pontnál merült fel az általános közjegyzői kényszer behozatalának kérdése. E kényszer, mely Franciaországban van legrégebb idő óta és legszigorubbán életbe léptetve, régebb hazai jogunkban sem volt teljesen ismeretlen, a mennyiben bizonyos ügyletek érvényességéhez hiteles pecsét megkívántatott.

Javaslatunk azon nyomós okok daczára is, melyek a közjegyzői kényszer mellett különösen a jogbiztosság szempontjából felhozatnak, mellőzte azt, és pedig részint elvi okoknál fogva, részint hazai viszonyainkra való tekinteteből. Megfontolandó ugyanis, hogy a közjegyzőség egész hatásköre a polgári ügyeknek s magánforgalomnak keretén belül mozog, a hol a szabadság az éltető elem és a kényszer csakis a legnagyobb óvatossággal alkalmazható. — Így ugyan, hogy a tudatlan felek az életben ügyeik kötésénél különféle veszedelmeknek vannak kitéve; de ezek védelmére eleget tesz az állam, ha hiteles közegeket állít fel, a melyekhez ügyekben fordulhassanak; és szükségtelen, hogy ezen köteles védelmet általános gyámkodássá tegye.

Ezen kívül vidéki viszonyaink sem engedik meg a kényszer alkalmazását. A közjegyzők ugyanis — kivált a csekélyebb forgalmu vidékeken — nem fognak nagyon sűrűen alkalmaztatni: és a legtöbb járásbíró-ságban csak egy közjegyző lesz. A közjegyzői

kényszer ily vidéken roppant idő és költségbeli veszteséget róna a felekre, sőt az ügyletek kötését és ezzel a forgalmat is bizonyos évszakokban a közlekedés nehézsége miatt teljesen fennakasztaná.

Különben is azon eredményeket, melyek a kényszerből várhatók, legnagyobb részben biztosítják — és pedig a nélkül, hogy a közjegyzői intézmény népszerűségét veszélyeztetnék — amaz előnyök, a melyeket a törvény a közjegyzői okiratnak ad, t. i. a teljes hitelesség és végrehajthatóság.

A közjegyzői kényszer korlátoltabb fájának behozatala is lön indítványozva; s ez abban állana, hogy az ingatlanok tulajdonjogának átruházására, valamint általában telekkönyvi jogokra vonatkozó ügyleteknél mondassék ki a közjegyzői közbenjárás kötelezőnek. Ez intézkedés, mint a telekkönyvi rendszernek tagadhatlan javítása és mintegy kiegészítésc hozatott javaslatba, a mely egyrésztől elejét venné az ingatlanok tulajdonjogának átruházása körül támadó számos bonyolult pernek; és másrésztől megszüntetné azon zavart, mely a birtok-változások be nem jelentéséből származik; valamint azon bajokat is, melyeket a szóbeli szerződések és zugírászat okoznak.

Mindazon okok azonban, melyek az általános közjegyzői kényszer ellen felhozatnak, szólnak ezen kényszer ellen is. És azon hátrányok mellett, melyeket bizonyosan okozna, — a belőle várható előnyök e téren is nagyon kétségesek. Az ügyletek kötésénél a homályosság és félreértések ellen, melyek a perek alapját képezik, a közjegyző közbenjárása sem nyújthat teljes biztosítékot, mert a szerződés pontjainak megállapítása a felek és nem a közjegyző feladata. És e mellett épen a tudatlanabb osztályoknál, melyek kedvéért a kényszer behozatnék, attól lehet tartani, hogy a kényszerhez hozzá szokni nem tudván és a magánszerződések érvénytelenségét tapasztalván, azon tul egyátatán minden szerződési formát mellőznének, mi a birtokállapot zavarát csak növelné.

A javaslat tehát ezen kényszer is mellözte és a gyakorlati élet utmutatását követve, a közjegyzői kényszer csak oly viszonyok közt alkalmazza, a hol az a közhitel, vagy az állam védelmére szoruló egyének érdekében üdvösnek mutatkozik. Köztudomásu dolog ugyanis, hogy a jóhiszemű hitelezők kijátszása végett házastársak közt gyakran köttetnek hamis keletű és színlett vagyónátruházási szerződések. Ezeket meggátolni, valamint a vakokat, siketeket és némákat rászedés ellen biztosítani — célja az 54. §-ban kimondott kényszernek.

Az 55. §. különösen a telekkönyvi ügyekre volt tekintettel, midőn a közjegyzőnek nem peres ügyekre vonatkozó beadványok szerkesztését megengedte. Kívánatos ez azért, hogy a felek ügyvéd

hiányában ne legyenek kénytelenek zugirászokhoz fordulni; de szükségessé teszi azon szempont is, hogy a vidéken pusztán az okiratok szerkesztése a közjegyzőnek elégséges jövedelmet nem biztosítana. Az osztrák törvény szintén megengedi a közjegyzőnek ily beadványok szerkesztését; sőt erre vonatkozólag részletesebb utasításokat is ad, a melyek azonban mellőzhetőeknek látszanak.

A közjegyző hatáskörére vonatkozó szabályok kiegészítéssel szükséges azt is kimondani, hogy a közjegyző nemcsak jogosítva, de kötelezve is van a felek és bíróságok megbízásaiban eljárni. E szabály az 56. §-ban foglaltatik, a mely egyszersmind a megtagadás esetében való eljárást is meghatározza.

A titoktartás kötelezettsége — a mint az 57. §-ban szabályozva van — a közjegyző hivatali állásának szükségképi következménye. Az 1871. évi VIII. törvényczikk 12. §-a hasonló kötelezettséget szab a bírakra, részletesen meg is határozván a hivatalos titok közlésének büntetését.

XXII.

A közokiratok fevétele általában.

(58—68. §§.)

A közjegyzői intézménynek egyik sarkalatos elve, hogy a közjegyző által felvett okiratok közokiratok jellegével és a törvényes feltételek mellett teljes hitelességgel birjanak.

Ezen elvből kiindulva, a javaslat nem tartotta megengedhetőnek azt, amit az osztrák törvény megenged, hogy t. i. a közjegyző a felek kérelmére magán-okiratokat is szerkeszthessen (58. §.). Ez intézkedés ugyanis azt vonja maga után, hogy a közjegyző ez esetekben a törvény által alkotott szabályokon magát tultetheti, és a megszabottnál magasabb díjat követelhet; a mi magát az intézmény célját és tekintélyét veszélyeztetheti.

A javaslat 59. §-a csak általában mondja ki, hogy a közjegyzői okirat, ha a törvény által megszabott lényeges kellékeknek megfelel: közokirat erejével bir. Kérdés támadt ugyan az iránt, vajjon nem volna-e czélszerű e szakaszban összefoglalni mindazon lényeges kellékeket, a melyektől a közokirati minőség feltételeztek. De ezen kellékek oly különfélék és a törvénynek különböző helyein oly világosan kijelöltenek, hogy egy szakaszban való összeszerkesztésük csak felesleges ismétlés és inkább tankönyvbe illő összefoglalás volna. A javaslat ennél fogva a legtöbb külföldi törvény utmutatását követve, e szakaszban csak az általános elvet állapítja meg, és a törvénynek különböző helyein, a hol lényeges kellék természeténél fogva előfordul, mindenütt világosan kimondja, hogy annak hiánya az okirat semmisségét vonja maga után.

A 60—62. §§-ok a közokiratok felvételének általános szabályait állítják fel azoknak tartalmára nézve. A mi különösen a 60. §-t illeti, több külföldi törvény megtiltja a közjegyzőnek az érvénytelen, tilos, vagy mások kijátszására czélzó ügyleteknél való közreműködést. A javaslat azonban nem téveszthette szem elől, hogy az 56. §-nak azon intézkedését, mely szerint a közjegyző a hatáskörébe tartozó ügyekben szolgálatát meg nem tagadhatja, részben illusorissá tenné az, ha bizonyos esetekben mégis a közjegyző belátásától tétetnék függővé annak közreműködése. A javaslat elégségesnek tartja azt, hogy ily esetekben a közjegyző a feleket aggályaira figyelmeztesse, e figyelmeztetést az okiratban is megemlitse, és ez által a közjegyzőség tekintélyét az okirat semmiségi esetére is megóvja.

A 61. §. azon intézkedése, hogy a közjegyző csak azon nyelveken szerkeszthessen okiratokat, melyekre nézve képességét kimutatván, jogosítványt nyert: a közjegyzőség hitelének érdekében szükséges. Mert egy oly iromány, mely a közjegyző előtt ismeretlen nyelven harmadik személy által felvétellett, semmi biztosítékot nem nyújt arra nézve, hogy a közjegyző a közokiratok felvételének törvényes szabályait megtartotta.

A beltartalomra vonatkozó szabályok kiegészítéseül a 62. §. a felek akaratának szabatos felvételét, és egyszersmind az illetőknek az okirat hordereje felől való felvilágosítását biztosítja.

Azon intézkedések, melyeket a 63—68. §§-ok a közokiratok külsőségeire vonatkozólag tesznek, a dolog természetéből folynak. Főczéljuk: a hamisítást lehetetlenné tenni.

XXIII.

A felek kellékei az okiratok felvételénél.

(69—70. §§.)

Ezen szakaszok a felekre vonatkozólag két kelléket állapítanak meg. Az első: a felek rendelkezési képessége; továbbá a meny nyiben a fél képviselteti magát, meghatalmazás igazolása (69. §). A második: a felek személyazonosságának megállapítása (70. §).

Ezen elvek a külföldi törvényekben is megvannak; és csakis az utóbbinak, t. i. a személyazonosság megállapításának eszközeire nézve van eltérés. A míg a bajor törvény szerint a közjegyzőnek a felek polgári állását és lakását is tudnia kell, addig az osztrák (1871.) törvény a személyazonosság konstatálását két tanu, vagy második közjegyző által megengedi; a szász törvény pedig ezen konstatálás módját egészen a közjegyzőre bizza. A javaslat a tanuk mellett egyéb segédadatoknak is helyt ad; de annak megjegyzése,

hogy mily módon történt a személyazonosság megállapítása : a 79. §. szerint egyik lényeges kelléke a közjegyzői okiratnak.

XXIV.

Tanuk az okirat felvételénél.

(71—77. §§.)

A 71. §. azon alapelvből indul ki, hogy a közjegyzőt teljes hitelesség illeti meg, és hogy ennél fogva tanuk jelenléte a közjegyző mellett rendszerint nem szükséges. Csakis egyes esetek — mint a 75. és következő §-ok esetei — olyanok, a melyekben a törvény tanuk jelenlétét a felek érdekében és a közjegyző iránti bizalom fokozása végett kötelezővé teszi. Ez azonban csakis „a jelen törvény által kijelölt esetekre vonatkozik“; mert egyéb esetekben, hol az eddigi törvények két tanu jelenlétét megkivánták, ennek szüksége megszűnik.

A tanuk kellékeit a 72. §. több külföldi törvénytől eltérőleg ugyan, de különös tekintettel az 1868. évi LIV. t. cz. 191. és 193. §§-ra állapítja meg. Az osztrák törvény egyebek közt kizárja a tanuskodásból a nőket, továbbá azokat, kik azon nyelvet, melyen az okirat felvétetik, nem értik. A nők kizárására indokot találni alig lehet; nem is tekintve, hogy az ellenkeznek törvényeink és gyakorlatunk szellemével. Az okirat nyelvének értését pedig azért nem szükséges a tanuktól megkivánni, mert azok a 74. §. szerint az okirat felolvasásánál is mellőzhetők, és csakis az aláírás valódiságát bizonyítják.

A 73 §. szerint második közjegyző jelenléte a két tanu jelenlétét minden esetben feleslegessé teszi. Ezen több külföldi törvénybe is felvett szabálynak indoka abban van, hogy a mint a közjegyző hitelesítése általában feleslegessé teszi a tanukat, ugy egy második közjegyző közreműködése is pótolja azon tanukat, a kiket a törvény bizonyos esetekben az első közjegyző mellett megkiván.

A 74. §. nem követeli a tanuk folytonos jelenlétét, sőt megengedi, hogy azok még az okirat felolvasásánál is mellőztessenek. Lehetnek ugyan is okiratok, melyek tartalmát titokban tartani a feleknek érdekükben áll. Bizonyítékot a törvény csak az iránt követel, hogy a felek az okirat tartalmát ismerik és azt aláírták.

E szabály alól kivételt képeznek a 75—77. §§-okban kijelölt esetek, melyekben valamelyik fél testi hiánya, s az ezzel való visszaélés lehetősége, valamint a közjegyzői okirat hitelének fenntartása szükségessé teszik, hogy a tanuk, vagy második közjegyző „az ügymenet egész folyama alatt“ jelen legyenek.

XXV.

Tolmács használata az okiratok felvételénél.

(78. §.)

Tolmács meghívása akkor szükséges, midőn valamely fél egyikét sem érti azon nyelveknek, a melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van. Erre vonatkozólag a 78. §. kimerítő utasításokat ad, melyek nem oly részletesek ugyan, mint pl. az osztrák törvénynek e tárgyra vonatkozó szabályai, de azért teljesen elégitők.

XXVI.

Az okirat kellékei.

(79—82. §§.)

A 79. §. magának a közjegyzői irománynak kellékeit határozza meg akképen, hogy se a személyekre, se az akarat nyilvánításának helyes értelmére nézve kétség fen ne maradhasson.

Az 1855-ki osztrák törvénynek hatályban léte alatt hazánkban a gyakorlat állapított meg bizonyos alakot. Ily alak megállapítása csakugyan czélszerű már csak azért is, hogy a közokiratok a magánokiratoktól külsejükre nézve is megkülönböztethetők legyenek. Azonban erre vonatkozólag intézkedni nem a törvénynek, hanem a közjegyzők számára kiadandó utasításnak feladata.

A 80. §. szükséges kiegészítését képezi az előbbi szakasz g) pontjának oly esetre nézve, midőn az ügylet felvételénél résztvevők valamelyike nem tud vagy nem képes írni.

Azon előnyök folytán, melyeket a törvény a közjegyzői okiratnak ad, feltehető, hogy a felek kész magánokiratnak is örömet fognak közokirati érvényt szerezni. Ezt kívánja a 81. §. lehetővé tenni. Nehogy azonban ez azon feltevésre nyújtson okot, mintha az ily közokirat ereje a magánokirat keltétől számíttatnék, a mi hamis keletű magánokiratok készítésére is ösztönt adhatna, a szakasz úgy intézkedik, hogy az ily módon készült okirat csak azon felek ellen bír érvénnyel, a kik a letételnél jelen voltak.

A bajor törvény ehhez hasonló intézkedést tartalmaz; holott az 1855-ki osztrák törvény erre nézve is részletesb szabályokat állított fel, a melyek azonban a fenebbi elvi intézkedés mellett, minden baj nélkül mellőzhetők.

A javaslat nem akarhatta a közjegyzői okiratot minden csekély formásértés miatt közokirati jellegétől megfosztani. Ezért a 82. §.

szigoruan kijelöli azon leglényegesebb kellékeket, a melyek nélkül az okirat közokirat erejével nem bírhat.

XXVII.

Különös kellékek a végrendeletek felvételénél.

(83—85. §§.)

Minden törvényhozás több ünnepélyességet és formaságot kíván végrendeleteknél, mint bármely egyéb okmánynál. Ennek oka az, hogy midőn a végrendelet érvényessége szóba jöhet: a főszemély, a ki a végakarat legilletékesebb értelmezője volna, t. i. az örök-hagyó már nem él; a mi a bizonyítást nehezebbé, néha lehetetlenné, a visszaéléseket pedig lehetővé teszi, ezért követelnek a javaslat 83. és következő szakaszai is a végrendeleteknél az okiratok általános kellékein felül még egyéb formaságokat is.

A javaslat készítésénél felmerült azon indítvány, hogy az osztrák törvénynek abbéli intézkedése, mely szerint a közjegyzők által felvett végrendeletek a bíróságok által felvettekkel egyenlő érvénynyel bírnak, a javaslatba felvétessék. Ez intézkedés azonban egyrésztől szükségtelen, mert a javaslat már kimondja, hogy minden közjegyzői okirat — tehát a végrendelet is — közokirat, tehát teljes bizonyító erővel bír; de másrésztől ez intézkedés azt vonná maga után, hogy végrendeleteknek a bíróságok előtt való felvétele ezután is fenmaradna, a mi nem volna egyéb, mint feladása a közjegyzői intézmény azon egyik legfőbb előnyének, hogy a bíróságok minden nem bírói teendőtől felmentessenek. Egyébiránt nem is szükséges ez intézkedés, mert közjegyző minden törvényszék székhelyén levén, a feleknek így is módjukban álland, végakaratjukról közokiratot felvételni. Ez okból a javaslat mellőzte a bíróságok előtt való végrendelezést.

A 84. és 85. §§-ok, melyek által meg van engedve, hogy kész írásbeli végrendelet adassék át a közjegyzőnek, a fél részére azon jogot akarják fentartani, hogy végakaratát a közjegyző előtt is titokban tarthassa. Megegyez ez a bajor törvény hasonló intézkedésével.

A 85. §. végpontjára nézve megjegyzendő, hogy az osztrák törvény szerint a végrendelet ily visszaadás által elveszti közokirati erejét és magánokirattá válik. A javaslat nem fogadhatta el ezen korlátozást, mert ez csak azon feltevés alapján volna indokolható, hogy a végrendeletnek a közjegyző általi őrzés, nem pedig a közjegyző általi felvétel adná meg a közokirat minőségét: a mi pedig az intézmény alapelveivel állana ellentétben.

XXVIII.

Közjegyzői őrizet alatt levő végrendeletek kihirdetése.

(86. §.)

Ezen szakasz a közjegyzői őrizet alatt levő végrendeletnek a végrendelező halála után való rögtöni kihirdetéséről gondoskodik, összhangzásban az 1868. évi LIV. törvényzikk 559. §-ával.

XXIX.

A végrendeletek visszavonása.

(87. §.)

Gondoskodni kellett a végrendeletek közérvényü visszavonásának lehetőségéről is. Az erre vonatkozólag a fenebbi szakaszban adott szabályok a dolog természetéből folynak és megegyeznek az osztrák törvények ugyanezen tárgyra vonatkozó intézkedéseivel is.

XXX.

Fiókvégrendeletek és örökszerződések; végrendeletek közokirati erejének feltételei.

(88—89. §§.)

A javaslat a végrendeletekre vonatkozó szabályokat a fiókvégrendeletekre és öröklési szerződésekre is kiterjeszti azon okból, mert ezek is a végintézkedések természetével és joghatályával birnak. Igaz, hogy a törvény átalában a fiókvégrendeleteknél kevesebb formaságot kíván meg, mint a végrendeleteknél; de viszont javaslatunk a végrendelet formaságait egyszerűsítette, a mi lehetővé teszi azok kiterjesztését a fiókvégrendeletekre is. A mi az örökszerződéseket illeti, ezeknél a formaságok megtartását még egy körülmény ajánlja, az t. i. hogy ezek két oldalú szerződések lévén, egy oldalról vissza nem vonhatók.

A 89. §. ugyanazon oknál fogva, mint a 82. §. egyéb okiratokra nézve — a végrendeletekre nézve mondja ki, hogy a 83. és 84. §§-okban foglalt lényeges kellékek hiányában közokirat erejével nem birnak.

XXXI.

A közjegyzői okiratok végrehajthatósága.

(90. §.)

Már az általános indokolásban kifejtettük, hogy a közjegyzői okiratok végrehajthatósága — az intézménynek egyik sarkalatos elve — mily befolyást gyakorol a perek számának csökkentésére és az igazságszolgáltatás egyszerűbb és gyorsabb menetére. A francia közjegyzői törvénynek azon intézkedését, mely szerint a végrehajtási záradékkal ellátott közjegyzői okirat a jogérvényes ítélet hatályával bir, tehát ép ugy végrehajtható, — átvette több külföldi — pl. a bajor és osztrák — törvényhozás és átvette javaslatunk is.

Mint hogy azonban ily okirat alapján a birói cognitio mellőzésével közvetlenül van helye a végrehajtásnak, a 90. §. a közjegyzői okiratok általános kellékein felül, még további feltételeket is követel a célból, hogy a kötelezettség iránt semmi kétség se maradhasson fel; és a végrehajtás foganatosítását gátló kifogásoknak eleje vétsésk.

XXXII.

A végrehajtási eljárás.

(91 — 101. §§.)

Mint hogy a közjegyzői okiratoknál az ügy a végrehajtás előtt birói tárgyalás és elöntés alá még nem került: mindenekelőtt szükséges volt az illetékes bíróságot kijelölni. Ezt a 91. §. az 1868. évi LIV. törvényczikk 346. §-a szellemében határozza meg, mely szerint a végrehajtás mindig az ügy első folyamodásu bíróságánál kérelmezendő.

A mi a további eljárást illeti: az 1868. évi LIV. törvényczikk 370. és 375. §§. intézkednek a végrehajtás korlátozásának vagy felfüggesztésének eseteiről; a 297. §. 18. pontja szerint pedig semmiségi esetet képez, ha a biró a végrehajtási kérelem iránt elutasítólag, vagy nem az ítélet avagy kérelem alapján határozott. Ily általános szabályokra hivatkozni nem lett volna elégséges. Miután a végrehajtást ez esetekben peres eljárás nem előzi meg, gondoskodni kell arról, hogy a kötelezett fél mindazon kifogásokat megtehesse, melyek vagy a bíróság, vagy az okirat, vagy az ügylet ellen, vagy végre az okirat keletkezése után felmerült tények alapján tétethetnek. Ezen kifogásokat határozza meg a 92. §.

A további szakaszok részletes utasításokat adnak, és pedig

a törvénykezési rendtartás szellemében, a kifogások beadására, tárgyalására, a birói határozatra, s a kifogások hatályára nézve. Csak azt szükséges külön megjegyezni, hogy a 100. §. azon okból, mert itt a végrehajtás nem contentiosus eljárás alapján rendeltetik meg s a kötelezett félnek többféle kifogás van megengedve, — el-
tér a törvénykezési rendtartás 376. §-ától és alaptalan kifogások esetében az illető felet a konok perlekedőkre szabott büntetésnek veti alá (1870. XIV. törvényczikk.)

XXXIII—XLV.

Tanúsítványok.

(102—118. §§.)

E fejezet azon tényeket és körülményeket határozza meg, a melyekről a közjegyző tanúsítványokat adhat; megszabván egyuttal az egyes esetekben a tanúsítvány kiadásánál követendő eljárást.

Minden egyéb tanúsítvány kiadása a 102. és 118. §-ok által ki van zárva.

A mi az egyes eseteket illeti: XXXIV. A 103. §. a másolatok hitelesítéséről ad szabályokat egybehangzólag az 1868. LIV. törvényczikk 547. §-ával. A hitelesítési záradékban a közjegyző csak azt bizonyítja, hogy a másolat „állítólag“ eredetiről iratott le; azért, mert a közjegyző sem az irat eredetiségeért, sem valódiságáért nem kezeskedhetik.

XXXV. A kereskedelmi és üzleti könyvek kivonatainak hitelesítése az 1840. évi XV. és XVI. törvényczikk, illetőleg az 1844. évi VI. törvényczikk szabályai szerint jelenleg a bíróságok által teljesítettik. A javaslat 104. §-a ezt is, mint a hiteles tanúsítványnak egy nemét, a közjegyzők hatáskörébe teszi át.

XXXVI. Fordítások hitelesítésére a 105. §. — a dolog természeténél fogva — csak azon nyelvekre nézve jogosítja fel a közjegyzőt, a melyeken az általában közokiratokat felvenni jogosítva van.

A hitelesítési eljárás megegyez az 1868. évi LIV. törvényczikk 554. §-ában foglalt intézkedésekkel.

XXXVII. A névaláírások valódiságának bizonyítására vonatkozólag a 106. és 107. §§-ban megszabott eljárás egészben megegyez az 1868. évi LIV. törvényczikk 549. és 550. §§-val. Ezen és a következő szakaszok eseteiben már a tanúsítvány mindig külön jegyzőkönyv kiállítása mellett adatik ki. Ezen jegyzőkönyv kellékei ismétlések kikerülése végett egy szakaszban — a 116. §-ban — vannak összefoglalva.

A 107. §. az 1868. évi LIV. törvényzikk 551. §-ából van átvéve. XXXVIII. Valamely okirat előmutatójának időpontját a közjegyző a 108. §. szabályai szerint szintén bizonyíthatja. Ez intézkedés az osztrák törvényben is bennfoglaltatik.

XXXIX. Hasonlóképp bizonyítható valakinek életben létele azon szabályok szerint, melyeket a 109. §. meghatároz.

XL. Közgyűlési határozatok hitelesítése a 110. §. szabályai szerint történhetik; ugyanezt az osztrák közjegyzői törvény is megengedi és szabályozza. Természetes egyébiránt, hogy a közjegyző itt is csak az előtte történt tények felvételére és bizonyítására szorítkozhatik; és csak a gyűlés helyét, idejét és a jelenlétben tett nyilatkozatokat és határozatokat jegyezheti fel. Annak megítélése, hogy az összehívás szabályszerűleg történt, hogy a jelenlevők szavazati joggal bírnak-e, és maga a közgyűlés határozatképes-e: már nem tartozik a közjegyző hatáskörébe.

XLI. A tények bizonyítására vonatkozó 111. §. intézkedései szintén a fennebbi elveken alapulnak.

XLII. Értesítvények. A gyakorlati életben gyakran fordul elő, és fontos jogi következményekkel jár bizonyos iratok közlése. Erről eddigi gyakorlatunk vagy épen nem, vagy a bírói megintések által csak hiányosan intézkedett. A javaslat 112. és következő szakaszainak célja az, hogy értesítések hiteles uton való közlését lehetségessé tegye. Természetes egyébiránt, hogy csakis oly értesítésekről szól a javaslat, a melynek célja valamely jogi következményt vonni maguk után. A 113. és következő szakaszok az erre vonatkozólag követendő eljárást részletesen szabályozzák. Mindez intézkedések megegyeznek az osztrák törvény erre vonatkozó szabályaival.

XLIII. A 106—112. §§. eseteiben felveendő jegyzőkönyvek kellékei — a mint már XXXVIII. alatt említettük — a 116. §-ban vannak megszabva.

XLIV. A váltóóvások felvételét a 117. §. szintén a közjegyzőkre ruházza. A felvétel természetesen az 1840. évi XV. törvényzikk I. rész 8. fejezete szerint történik. Az óvási könyv vezetéséről a jelen javaslat 158. §-a intézkedik. A rendeletre szóló kereskedelmi papírok óvásáról — bár erre nézve törvényeink épen nem intézkednek — a javaslat különösen a külföldi kereskedelemmel való érintkezés tekintetéből szükségesnek tartotta gondoskodni, nehogy az óvás hiánya fölöttán magyar polgárok, külföldiek ellen érvényesíthető visszereseti jogaikban károsuljanak.

XLV. A tanusítványok közokirati érvényének eltételeire vonatkozó 118. §. megfelel az egyéb okiratokra és végrendeletekre vonatkozó 82. és 102. §-ok intézkedéseinek.

XLVI.

Letétek átvétele.

(119. §.)

A felek eddigelé irataikat meghamisítás vagy elveszés ellen biztosítandók — a hiteles helyek, vagy bizonyos esetekben a bíróságok őrizetére bizhatták. A javaslat a biztosításnak ezen módját továbbra is fenn akarja tartani, sőt mindennemű okiratra és értékeműre kiterjeszteni és az eddiginél is nagyobb garantiával ellátni az által, hogy ezek őrizetét egy nemcsak erkölcsi, de anyagi biztosítékot is nyújtó közegre, a közjegyzőre, bizza.

119. §. megnevezi a tárgyakat, melyeket a közjegyző hivatalos őrizet alá vehet és meghatározza az eljárást is, mely szerint az történik.

XLVII.

Letétek kiadása.

(120—123. §§.)

A 120. §. a letétek kiadásánál követendő eljárást általában határozza meg.

A 121. §. azon kivételes esetről intézkedik, a midőn készpénz vagy közhiteli és egyéb értékpapírok tételnek le a közjegyzőnél. A javaslat ezt ugyanis — az osztrák törvénnyel megegyezően — csak is egy esetben és akkor is csak további átszolgáltatás végett enged meg.

A letett tárgyak át- vagy kiadására nézve a 122. és 123. §§-okban foglalt szabályok megegyeznek az osztrák és bajor törvények hasonló intézkedéseivel.

XLVIII.

Bírói megbízások.

(124—134. §§.)

Azon előnyöket, melyekben a közjegyzőnek bírói megbízásokban való alkalmazása, mind a felek, mind a bíróság, mind általában az igazságszolgáltatás érdekeit részesíti, már az általános indokolás kifejtette. Alig szükséges megemlítenünk, hogy a közjegyzőknek ily megbízásokban való működése nem fog a már létező bírósági végrehajtókra nézve veszélyes versenyt képezni; részint

azért, mert a közjegyzőre ruházható megbízások némelyikében a végrehajtók úgy sem járhatnak el; részint pedig azért, mert a végrehajtók által végezhető megbízások közül csak azon fontosabbak lesznek közjegyzőre bízandók, melyekben az ügy minősége nagyobb képzettséget és több garantiát kívánt, és a melyekben ennél fogva eddig is birói személyek jártak el. Az előbbiekhöz tartoznak a hagyatéki tárgyalások; az utóbbiakhoz a hitbizományi javak összeírása, nagyobb csődtömegek leltározása és fontosabb esetekben az árverés foganatosítása.

A mi a megbízások egyes nemeit illeti:

1. A 125. §. az örökségi javak leltározására vonatkozólag összhangban van az 1868: LIV. törvényzikk 568. és 573. §-aival. A 126. §. előleges biztosítás iránti intézkedésre kötelezi a közjegyzőt egyértelműleg az idézett törvényzikk 563. §-ával. Hogy ily biztosításról a közjegyző 48 óra alatt a bírósághoz jelentést köteles tenni, már a 124. §. megrendeli.

2. A 127. §. az egyezség megkísérlését a közjegyző hatáskörébe utasítván, ez által sok teendőt von el a tulterhelt járásbíró-ságoktól.

3. Még szabadabb tere nyílik a közjegyzőnek oly örökösödési ügyekben, melyekben az eljárás vezetésével akár az örökhagyó, akár az örökösök (128. 131. §§.) által megbízott. Hasonló intézkedésekkel találkozunk a bajor törvényben is. Az eredmény itt is a bíróság teendőinek kevesbitése és az eljárás egyszerűsítése. Mint-hogy azonban kifogás tétethetik azon okirat ellen, melyben az örökhagyó az eljárásra a közjegyzőt feljogosította; ily esetben pedig a közjegyző aggály nélkül sem az eljárást nem folytathatja, sem a peressé vált kérdést el nem döntheti: a 129. §. utasításul adja a közjegyzőnek, hogy az osztályt az érvénytelenítési per eldöntéseig függeszsze fel; ha pedig az osztály iránti tárgyalás alatt merülnének fel vitás kérdések: az érdekeltek peruttra leendő utasítása végett a bírósághoz jelentést tegyen.

4. A 132. és 133. §§-ok a birói megbízások további eseteit foglalják magukban. A hitbizományi javak leltározása, mint kivétel nélkül fontos ügy, általán mindig, — a többi teendők ellenben az elül kifejtett okoknál fogva csak kivételesen bízhatnak közjegyzőre.

XLIX—LXI.

Közjegyzői ügyvitel.

(135—160. §§.)

A közjegyzői teendők tekintélyes részét képezi az ügyvitel; az erre vonatkozó szabályoknak kell intézkodniök különösen: az

eredeti okiratok megőrzése és kiadása, az iratok rendbentartása, hiteles kiadványok, értesítések és másolatok, az ügykönyv és egyéb könyvek vezetése, a hivatalos pecsét, aláírás s az ügyviteli nyelv felől.

Habár e szabályok kevésbé fontosaknak látszanak is az előbbieknél, — még is czélszerűnek látszik azokat magába a törvénybe felvenni. Czélszerű különösen azért, mert bizonyos ügyviteli formák, az okirat felvételére vonatkozó eljárásnak ki egészítő részét, tehát az okirat érvényességének feltételét képezik. Czélszerű továbbá azért, hogy a közjegyző és felek közti érintkezés ne rendelet, hanem törvény által legyen szabályozva; valamint, hogy az ügyvitel egysége az egész országban szintén már a törvény által biztosítottassék.

A javaslat egyébiránt az ügyviteli szabályoknak csak alapjait határozza meg, és nem bocsátkozik az apró részletekbe, a melyeket a gyakorlat, vagy ha szükséges, az igazságügyminister rendelet által szabályozhat.

Áttérünk ezzel az egyes szakaszokra.

1. A 135. §. azt rendeli, hogy a közjegyző minden általa felvett közokirat eredetijét tartozik megőrizni. Szükséges ez részint a felek biztosságáért, részint azért, hogy a közjegyző — a mint egy alábbi §. rendeli — az okiratról kiadványokat, másolatokat, vagy értesítéseket adhasson.

2. A 136. §. azon okiratokat sorolja el, a melyek az előbeni általános szabálytól eltérőleg eredetiben adandók ki.

3. A 137. §. azon esetekről intézkedik, a melyekben a közjegyző valamely eredetiben megőrzendő okiratot ideiglenesen kiadni tartozik. Ily esetekben egy teljesen hiteles másolat készítése és visszatartása azért szükséges, hogy az eredetinek visszaérkezéseig azt pótolja.

4. A 138. §. lényegileg a birói ügyviteli szabályokat követve — az iratok kezelése iránt ad utasítást. A szász közjegyzői törvény az erre vonatkozó intézkedést az igazságügyministerre bizza, ellenben az osztrák és hannoveri törvények a javaslatához hasonló intézkedéseket tartalmaznak.

5. A 139. §. kimondja azon elvet, hogy a közokiratokról hiteles kiadványok és másolatok adhatók ki és pedig rendszerint az okiratot őrző közjegyző által. Ez utóbbi szabálytól, mely különösen a kiadványok nyilvántartása érdekében szükséges, csak is kivételképen — az alábbi 151. §-ban említett közjegyzői mulasztás esetében — van eltérésnek helye.

A 140. §. azt határozza meg, kinek részére, és a 141. §. hogy mily alakban és szabályok szerint adhatók ki hivatalos kiadványok. A felek érdeke követeli ugyanis, hogy hiteles kiad-

ványok csak is azok részére adassanak ki, a kikre nézve ez az okiratban meg van engedve. Másoknak és pedig csak az esetben, ha jogi érdeküket igazolják, a közjegyző a 148. §. szerint csak másolatot adhat. A 150 §. azonban fennhagyja ezeknek azon jogát, hogy a mennyiben magukat a hiteles kiadványra jogosultaknak tartják, a bíróságnál keressek orvoslást.

6. A 142. §. a kiadvány hitelesítésének módját határozza meg, megegyezően az osztrák törvény hasonló intézkedéseivel.

7. A hiteles kiadvány nem tekinthető pusztán másolatnak; hanem az mindazon esetekben, a melyekben a törvény, különösen a telekkönyvi rendtartás eredeti okirat felmutatását követeli, a közjegyzőnél őrizett eredeti felvétel helyét pótolja. — Csakis így válik lehetségessé, hogy egyrészt az eredeti okirat — a jogügylet maradandó bizonyosságául — állandóan a közjegyzőnél őriztessék; másrészt oly esetekben, a midőn eredeti okirat felmutatása szükséges, ezen szükségnek a felek hiteles kiadvány által eleget tehesenek. Erre vonatkozólag intézkedik a 143. §., a melyben hallgatólag ki van mondva az is, hogy ha a kiadvány nem szabályszerűleg van kiállítva, az eredeti okiratnak sem hitelességével, sem joghatályával nem bír.

8. Az egyszerűség érdekében szükséges, hogy ha valamely okirat több önálló jogügyletet foglal magában, és a félnek csak egy ügyletre vonatkozó kiadványra volna szüksége: ily kivonatos kiadvány is meg legyen engedve. Ez képezi tárgyát a 144. §-nak. Természetes, hogy a kiadványon kivonati minőségének meg kell említtetnie. Egyébiránt, miután több összefoglalt jogügylet közül egyik korlátozó feltételeket foglalhat magában a másikra nézve: szükséges volt az ily kivonatok használatát némileg korlátozni és kimondani, hogy végrehajtást csakis teljes kiadvány alapján lehet megrendelni.

9. A 145—147. §§-ok azon esetekről szólnak, a melyekben ismételt kiadványok szolgáltatathatók ki. Ismételt kiadványra szüksége lehet valamelyik félnek; a másik fél érdeke azonban megköveteli, hogy ily kiadványok csak bizonyos feltételek mellett adathassanak. Erre vonatkozólag az osztrák törvény is nevezetes megszorításokat tesz. Ezért kívánja meg a javaslat a felek kölesönös beleegyezését, mint oly szükséges feltételt, hogy ennek hiányában a bíróság is csak az esetben rendelheti meg ismételt kiadvány adását, ha a folyamodó valószínűvé teszi, hogy arra szüksége van és hogy az ellen semmi alapos aggály fenn nem forog. Valószínűvé tétel alatt a bizonyításnak azon egyszerű módját értjük, mely szerint a folyamodó kérvényében előadja bizonyítékait, melyek felett a bírő az ellenfél meghallgatása nélkül határoz. Ez az, a mit a német jogélet „Bescheinigung“ név alatt ismer. A hannoverai tör-

vény ennél szigorubb, és ismételt kiadványnak csak a perrendtartás szabályainak megtartása, tehát az ellenfél meghallgatása mellett ad helyet.

10. Még az egyszerű másolatok és értesítések tekintetében is fentartja a javaslat a szükséges óvatosságot. Innen a 148., 149. §§-okban foglalt megszorító feltételek. Azoknak, a kiket ez jogukban sértene, a 150. §. nyújt orvoslást.

11. A kiadványokra vonatkozó szabályokat a 151. és 152. §§-ok egészítik ki. Az elsőben zárhatáridő van szabva a közjegyzőnek a megrendelt kiadványok kiszolgáltatására; a második pedig arról gondoskodik, hogy az eredeti közokirat elveszése esetén az egy hiteles kiadvány által pótolassék.

12. A 153—159. §§-ok a közjegyzői ügyvitelben használandó könyvek vezetéséről adnak szabályokat. Leglényegesebb ezek között az ügykönyv, melynek kellékeit a 153. §. szabja meg. A közjegyző tartozik ebbe rendszerint minden felvett közokiratot napról napra beigtatni, s e mellett az ügyszámot minden közokiratra és kiadványra rájegyezni. Az ügykönyv vezetésének módjára nézve a 155. és 156. §§. adnak utasítást.

Az ügykönyv rovatait a külföldi törvények, illetőleg — a hol a törvény azt az igazságügyministerre bízta — annak rendelete különféleképen határozzák meg. Az ügykönyv hat, sőt Szászországban hét rovatot foglal magában: az ügylet keltének, minőségének, tárgyának vagy értékének, a felek lakásának, sőt az új osztrák ügykönyvben a jegyzői díjnak, a szász ügykönyvben pedig a bélyeg-díjnak külön rovat lévén nyitva.

A javaslat mindenek felett egyszerűsíteni akarta az ügykönyvet, a nélkül azonban, hogy a világos áttekintést nehezítse. Csakis oly rovatokat mellőzött vagy vont össze, a melyek csakugyan mellőzhetők voltak. Így pl. szükségtelen az évszámot minden szám mellett kitenni, midőn a számok minden évben újra kezdődnek; továbbá külön rovatot nyitni a keletnek, mely az ügyszám alatt kényelmesen megfér; felesleges továbbá külön rovat adni a díjaknak, a melyek minden eredeti okiratra ugyis rájegyeztetnek; ép oly felesleges külön írni a felek nevét és lakását, az ügyek minőségét és értékét. — A javaslat által megszabott négy rovatnak az a technikai előnye is van, hogy egy lapra kényelmesen beoszthatók.

Az ügykönyvnek évenkénti bemutatása a törvényszék elnökénél — 157. §. — és egy másolatának a törvényszék irattárába helyezése a közjegyzői ügyvitel ellenőrzésére szolgál. Az osztrák törvény évrögyedenkénti bemutatást kíván, azonban a szabályszerű ellenőrzésre rendes körülmények között az évenkénti bemutatás is elégségesnek látszik.

13. A 158. 159. §§-ok a többi könyvek vezetéséről intéz-

kednek. A javaslat itt sem terheli a közjegyzőt felesleges munkával és nem kíván többet, mint a mennyi az ügyvitel szabatosságára és a nyilvántartásra nélkülözhetlenül szükséges.

14. A 160. §. kimondja, hogy az ügyviteli nyelv a magyar. Ugyanezen szabály áll már a kir. bíróságokra és törvényhatósági tisztviselőkre néze is. Azon kivétel, melyet az 1868. évi XLIV. törvénycikk 5. §-a az utóbbiakra nézve megenged, a közjegyzőkre nézve nem szükséges. mert a közjegyzőségnek egyik alapfeltétele (2. §.) a hivatalos nyelv ismerete.

LXII.

Közjegyzői levéltárak.

(161—166. §§.)

A francia törvények szerint a hivatalos iratok a közjegyző tulajdonát képezik, mely a közjegyző halálával annak utódaira is átszáll. Az iratokat tehát, illetőleg az irodát akár a közjegyző, akár örökösei szerződésileg másnak átadhatják és viszont; miután a felek ugyanazon irodához vannak kötve, a melynél irataik felvételtek, — az ujonnan kinevezett közjegyzők is arra vannak utalva, hogy ily kész irodát szerezzenek. Ez a közjegyzői állás adás-vevéséhez vezet; és a francia közjegyzői intézménynek leggyöngébb oldala, mely semmi más közjegyzői törvénybe fel nem vétetett. Javaslatusk szerint a közjegyző megszűntével iratai az állam tulajdonává válnak, és a kir. törvényszéknél alakítandó közjegyzői levéltárakbn őriztetnek és kezeltetnek. A kezelés módjáról a 161. és következő szakaszok intézkednek.

LXIII.

Felügyeleti jog.

(167—173. §§.)

A fegyelmi hatalom két irányban működik: egyrésztől előlegesen felügyel arra, hogy a közjegyző a törvényes szabályokat megtartsa; másrésztől utólagosan igazságot szolgáltat a közrend vagy egyesek érdekében ott, a hol a közjegyző valamely törvényes szabályt megsértett.

A felügyelő hatalmat, mely ezen fejezet tárgyát képezi, a 167. §. szerint közvetlenül a kamara gyakorolja. Több helyen ismételtük, hogy a javaslat egyik céljául tűzte ki: a közjegyzői kar függetlenségét biztosítani, és másrésztől a bíróságokat minden nem bírói teendőtől felmenteni. E cél ajánlja, hogy a fel-

ügyelet — eltérőleg az osztrák törvénytől — ne a törvényszékek elnökeire, hanem a közjegyzői kamarára bízassék.

A felügyeleti jog gyakorlására a közjegyzői kamara több eszközzel rendelkezik. Első: a közjegyzők nyilvántartása. A kamara ugyanis a kerületében levő közjegyzőkről (168. §.), valamint közjegyzői jelöltekről is (169. §.) pontos jegyzéket vezet, a melyekbe az illetők működésére vonatkozó minden adat bevezetendő. A második eszköze a felügyeletnek: a közjegyzők irodáinak évenkénti megvizsgálása, a melyet a kamara a 170. §. szerint valamely tagja által eszközöltet, s ez alkalommal a közokiratok felvételének és a könyvek vezetésének szabályszerűségéről tudomást szerez; kisebb hiányok esetében a közjegyzőnek utasítást ad; nagyobb rendetlenség esetében pedig a törvényszerű fenyítés iránt intézkedik.

Hogy pedig a kamara felügyeleti kötelességét szigoruan teljesítse, sőt a részrehajlás vagy engedékenység gyanujába ne is jöhessen: a 171. §. az illető kir. ügyésznek kötelességévé teszi ügyelni arra, hogy a kamara a megszabott vizsgálatokat pontosan teljesítse; és jogot ad neki arra is, hogy oly közjegyzőnél, a ki ellen panasz tétetik, maga tarthasson vizsgálatot.

Mínthogy azonban némely hiányok még ezen ellenőrzés mellett is elkerülhetnék a figyelmet, — hogy a hibáknak hivatalból való megtorlása teljesen biztosíttassék: a 172. §. kötelességévé teszi a hatóságoknak és hivatalos közegeknek, hogy a közjegyzőknek büntetésre méltó tényeit és mulasztásait, melyek tudomásukra jönnek, a kir. ügyésznek, vagy a kamarának bejelentsek. Ugyanezen szakasz erre a feleket is feljogosítja.

A legfőbb felügyelet épen ugy, mint a bíróságok felett, a közjegyzőkre nézve is az igazságügyministert illeti.

LXIV.

A közjegyző felelőssége.

(174—190. §§.)

A 174. §. kimondja a közjegyzők felelősségének elvét. Szükséges ez mind a jegyzői kar tekintélyének, mind a felek érdekeinek biztosítására.

A kötelességsértés vagy mulasztás büntetést és kártérítést von maga után. A büntetés pedig ismét vagy személyes vagy pénzbeli lehet.

A pénzbeli büntetésnek, valamint a kártérítésnek fedezetül — a mint a 175. §. kimondja — a biztosíték szolgál. Hogy pedig a biztosíték ezen természetes céljának megfelelhessen, szükséges:

1., hogy az más követelések miatt a fentérintett igények elsőbbségi jogának sérelmével le ne foglaltathassék; 2., hogy az a közjegyző működésének egész ideje alatt teljes összegében fentartassék. E szabályok a 175. és 176. §-okban ki vannak mondva

A igazság általános elveinek követelménye az, mit a 177. §. kimond, hogy t. i. sem büntetésnek, sem kártérítésnek nincs helye az illető közjegyző meghallgatása nélkül. Továbbá a büntető jog általános elveinek felel meg a 178. §. azon intézkedése, hogy az okozott kár teljes megtérítése vagy eziránti kiegyezés sem menti fel a közjegyzőt a büntetés alól oly esetekben, melyekben a jelen törvény szerint büntetésnek van helye.

A mi a köteleességsértéseket és mulasztásokat illeti, ezek: vagy büntettek, vagy fegyelmi vétségek, vagy kisebb fokú rendelkezések.

A büntettek a 179. §. szerint — ép úgy, mint az 1871. évi VIII. törvényezikk 6. §-a szerint a bírák és bírósági hivatalnokok hivatalos büntetési — az általános büntető eljárás szabályai szerint büntetendők.

A fegyelmi vétségek ellenben, a melyek csakis közjegyzői minőségben elkövetett és csakis e miatt büntetendő köteleességsértéseket képeznek, a jelen törvény keretébe tartoznak. Azon súlyos következményekre való tekintettel, a melyek a fegyelmi vétségben elmarasztalt közjegyzőt érik: a javaslat szükségesnek látta a főbb fegyelmi vétségek eseteit egyenkint és névszerint meghatározni.

A fegyelmi vétségekre szabható büntetések a 181. §. szerint a következők: írásbeli feddés; pénzbírság 50—500 forintig; felfüggesztés; és elmozdítás. Az első két büntetés alkalmazására nézve a javaslat a fegyelmi bíróságnak teljesen szabad kezét enged; általános utasításul csak is a súlyosító körülmények tekintetbe vételét kívánja.

Ellenben a felfüggesztés és elmozdítás alkalmazásának esetei a 183. és 185., illetőleg 184. §-okban szorosán meghatározza, nehogy ily súlyos büntetések alkalmazásánál a bíróság akár tulszigort akár tulengedékenységet gyakorolhasson. Az ezen szakaszokban kijelölt esetek büntetendő voltak, valamint a büntetés súlyát az illető vétségek természete indokolja.

A 187. §. azon elvet mondja ki, hogy a fegyelmi büntetések bizonyos idő múlva elvesztik törvényes hatályukat. Szükséges ez azért, mert a 183. §. c) pontja szerint ismételt vétségek esetében nagyon súlyos büntetésnek van helye: és az utóbbi pont szerint megeshetnék, hogy régebbi vétség miatt állásától felfüggesztett közjegyző, habár azután hosszú ideig a legpontosabban szolgált, a legcsekélyebb vétség miatt állásából elmozdithatnék.

Méltányos tehát, hogy a fegyelmi büntetés a közjegyző kifogástalan magaviseletének feltétele mellett bizonyos idő múlva hatályát veszítse, és újabb büntetések súlyosbitására be ne számíttassék.

Nemcsak a méltányossággal, de a büntetőjog általános elveivel is megegyező a 188. §-nak azon intézkedése, hogy a fegyelmi véttség büntethetősége is elévüljön, ha két év alatt a fegyelmi bíróságnál fel nem jelentetett.

A kötelelességsértéseknek és mulasztásoknak harmadik nemét azon kisebb fokú rendellenességek képezik, a melyekre tehát enyhébb büntetések — megintés és 500 forintig emelkedhető pénzbírság — alkalmazandók; és pedig nem a fegyelmi bíróság, hanem egyszerűen a közjegyzői kamara által.

A kártérítési keresetet a 189. §. a polgári törvénykezési szabályok szerint illetékes bírósághoz utasítja. Ezen szakasznál azon indítvány tételét, hogy a károsult fél a kártérítési kereset megindítási előtt köteleztessék a fegyelmi bírósághoz fordulni azon kérdés eldöntéseért: vajjon van-e kártérítési keresete vagy nincs? Ez indítvány ugyan is egyrészt a gyakori, bár alaptalan bepereléseket karásoknak vélte a közjegyzői intézményre nézve; másrészt pedig a fegyelmi bíróságot tartotta legilletékesebbnek azon kérdés eldöntésére: vajjon a közjegyző megfelelt-e a törvénynek vagy nem?

Ez érvek azonban nem elég alaposak. Mert a közjegyzőt maga a kártérítési kereset megindítása sem zaklatja inkább, mint az az iránti kérdés előleges tárgyalása a fegyelmi bíróságnál; s azonkívül azon kérdés eldöntésére: vajjon a közjegyző a törvény szerint járt-evel vagy nem? minden bíróság egyformán illetékes. — Ez eljárás tehát csak szükségtelenül hosszabbítaná az eljárást; oly színben tüntetné fel a törvényt, mintha az a közjegyző beperlését nehezbíteni akarná; nem is tekintve azt, hogy a közönség bizalmatlansággal tekintene a fegyelmi bíróságra, a melyben a közjegyző kartásai is szavazattal bírnak.

A bírákr nézve sokkal fontosabb tekintetek teszik szükségessé a kártérítés kereshetőségének előleges megállapítását a fegyelmi bíróság által. De már a községi és törvényhatósági tisztviselőket, — a kik pedig sokkal inkább ki lehetnek téve bosszantásból eredő beperléseknek, — nem tartotta szükségesnek a törvényhozás ily kivételes védelemben részesíteni. Annál kevésbé szükséges az a közjegyzőkre nézve.

LXV.

Fegyelmi eljárás.

(191—197. §.)

A fegyelmi bíróság alakítására nézve három különböző nézet merült fel. Az első a bíraskodást tisztán a közjegyzői kamarára, a második tisztán a törvényszékre, a harmadik pedig közjegyzőkből és bírákból alakítandó vegyes testületre kívánta bízni.

Az első nézet ellen azon általános elv szól, a mely a bíraskodásnak nem bírói elemekre bízását tiltja; uem is tekintve azt, hogy egy tisztán közjegyzőkből álló bírói testület a jogtalan kedvezés, vagy üldözés vádjának nagyon ki volna téve. A második nézet ellen azon tekintet harczol, hogy a fegyelmi vétségek alapját képező szakkérdések helyes megítélése annyi, a közjegyzői gyakorlatba vágó külön ismeretet kíván, a mennyit a bíraktól meg nem követelhetünk.

Legcélszerűbbnek mutatkozik tehát a harmadik mód: a fegyelmi bíróságot közjegyzőkből és bírákból vegyesen alakítani; olyformán azonban, hogy a túlsúly a bírói elemnél maradjon, és az egyenlő számú bíróból és közjegyzőből alakult testület elnöksége a törvényszék elnökére bízassék.

Maga a fegyelmi eljárás lényegére nézve az 1871. évi VIII. törvénycikk 39—61. §§-ai szerint történik. Némely eltéréseket a bírák és közjegyzők állása közt levő különbség tett szükségessé.

LXVI.

Közjegyzői díjak.

(198—210. §§.)

A közjegyzők munkadíjának előleges szabályszerű megállapítását kívánja egyrésztől a jegyzői kar tekintélye, a melynek a felekkel való egyezkedés ártalmára volna, de másrésztől a felek érdeke is, a mely a visszaélések ellen csak az által biztosíthatatik.

A kérdés csak az, hogy a megállapítás magában a közjegyzői törvényben, vagy pedig külön történjék? Ha megfontoljuk, hogy a közjegyzői díjaknak a forgalom viszonyaival és egyéb közszükségletek aaraival arányban állniok, s így ezek hullámzásaihoz képest változniok kell: célszerűbbnek látszik e díjakat külön törvényben szabályozni, mely szükség esetén ujjal pótoltatik; — mintsem a közjegyzői törvényt folytonos változtatások szükségének kitenni, melyek organicus törvényben némi nehézséggel járnak.

A közjegyzőségről szóló törvénybe csakis a díjakra vonatkozó alapelveket szükséges felvenni. Ezek:

1. Annak meghatározása, hogy a közjegyző minő czimek alatt és szabály szerint számíthat fel díjat és költséget (198. §).

2. Azon elv, hogy a közjegyző a díjszabályzat ellenére díja és költségei iránt szerződést nem köthet; kivéve a törvényben meghatározott rendkívüli körülmények esetén (199. §).

3. Utasítás a díjak felszámítása iránt egyes különös esetekben (200. és 201. §§).

4. A felek egyetemleges felelőssége a közjegyző irányában és a közjegyzői díjak és költségek a birói díjakkal való egyenlővé tétele a végrehajtásra nézve. (202. §). A felek egyetemlegessége itt természetesen csak a közjegyző irányában van meghatározva; egymásközi kötelezettségük aránya a magánjogi elvek és nem e törvény szerint ítélendő meg.

5. A díj és költség fizetésének ideje (203. §). A közjegyzőnek épen azért, mert felszámítása a törvény szerint azonnal kifizetendő s így végrehajtható, meg kell adni azon jogot, hogy kielégítéseig az íromány kiadását megtagadhassa.

6. Azon kötelezettsége a közjegyzőnek, hogy a felszámított díjat és költséget az ellenőrzés lehetőségessé tétele végett mind az eredeti okiratra, mind a kiadványokra tartozik feljegyezni (204. §).

7. A díjkövetelés elvesztése oly okiratoknál és kiadványoknál, melyek a közjegyző hibája miatt érvénytelenek vagy használhatatlanok (205. §).

Intézkedés azon felek panaszainak orvoslása iránt, a kik magukat a közjegyző felszámítása által sértve érzik (206. §); továbbá az eljárás módja ily panaszok eseteiben (207. §).

9. Intézkedés a helyettesítés esetében való díjak (208. §.), a törvényszéki irattárakban elhelyezett közjegyzői iratok kiadásáért járó díjak iránt (209. §). A mi az elsőt illeti: a javaslat szükségesnek tartotta kimondani, hogy a közjegyző a helyettessel a díjakra nézve nem egyezkedhetik; s a díjak mind a helyettest illetik. Ily egyezkedés lehetősége ugyanis azon visszaélésre nyujtana alkalmat, hogy a közjegyző személyéhez kötött hivatalát alku után állandóan olcsó helyettesre bizza.

A második intézkedés, mely szerint a törvényszéki irattárból kiszolgáltatót kiadványokért a rendes közjegyzői díjak járnak, indokolva van az által, hogy ez esetben az állam közzegei ugyan azon szolgáltatást teszik a feleknek, a melyet a közjegyzők.

Ezen általános intézkedések azok, melyeket a javaslat az organicus közjegyzői törvénybe felveendőknék tart. A díjtételeket külön törvény állapítaná meg.

E törvény rögtöni megalkotása azonban nem látszik czélszerűnek. A díjtételek helyes meghatározására ugyan is adatok egyáltalán nem állanak rendelkezésünkre; és a külföldi dijszabások nem alkalmazhatók teljesen hazai viszonyainkra. Valószínű tehát, hogy a leggondosabban megállapított dijszabályzatot is az első időben a tapasztalathoz képest gyakrabban kell változtatni, a mi törvényhozás utján nehézségekkel jár.

A javaslat tehát a díjak szabályozását az első három évben az igazságügyminiszterre bizza, de kötelezi őt egyuttal, hogy ez idő lefolyta után a szerzett tapasztalatok alapján e díjak szabályozására nézve törvényjavaslatot terjeszsen elő.

LXVII.

Vegyes intézkedések.

(211.—217. §§.)

A javaslat utolsó fejezete a közjegyzői törvény életbeléptetésénél szükséges átmeneti intézkedéseket foglalja magában.

A 211. §. a törvény életbeléptének napjául folyó évi november 1-ét tűzi ki. Oly határidő ez, a mely egyrésztől lehetségessé teszi, hogy az érdekeltek és a nagy közönség is a törvény kellő ismeretét megszerezzék; másrésztől elég arra is, hogy az igazságügyminiszter a szükséges előmunkálatokkal elkészüljön.

A 212., 213. és 216. §§-ok ideiglenesen eltéréseket engednek a törvény egyes szabályaitól. Ez eltérések a dolog természetéből folynak. Az intézmény első szervezésénél ugyanis egyáltalán nem lesznek adataink arra nézve, hogy mily számmal nevezhetők ki a közjegyzők, ha tiszteséges megélhetésüket biztosítani akarjuk; valamint azt sem tudhatni, hogy fog-e elég alkalmas pályázó jelentkezni. E körülményekre van tekintettel a 212. §. a) és b) pontja. — Szintoly természetes ugyanazon szakasz c) pontjának intézkedése, mert a kinevezendőktől nem lehet két évi közjegyzői gyakorlatot kívánni addig, míg ez intézmény legalább annyi ideig fen nem állott. Ugyanilyen a 213. §. intézkedése, a mely a még nem létező közjegyzői kamarák helyettesítéséről gondoskodik.

A javaslat 54. § a szerint bizonyos jogügyletek érvényéhez közjegyzői okirat szükséges. E szigorú szabálynak előfeltétele az, hogy a felek a közjegyzőhöz könnyen hozzá juthassanak. Addig tehát, a míg ezen előfeltétel nincs biztosítva, a míg nem bizonyos, hogy fog-e legalább minden járásbírószágba egy közjegyző nevezetni (212. §., b), lehetetlen azon szabályt életbe léptetni.

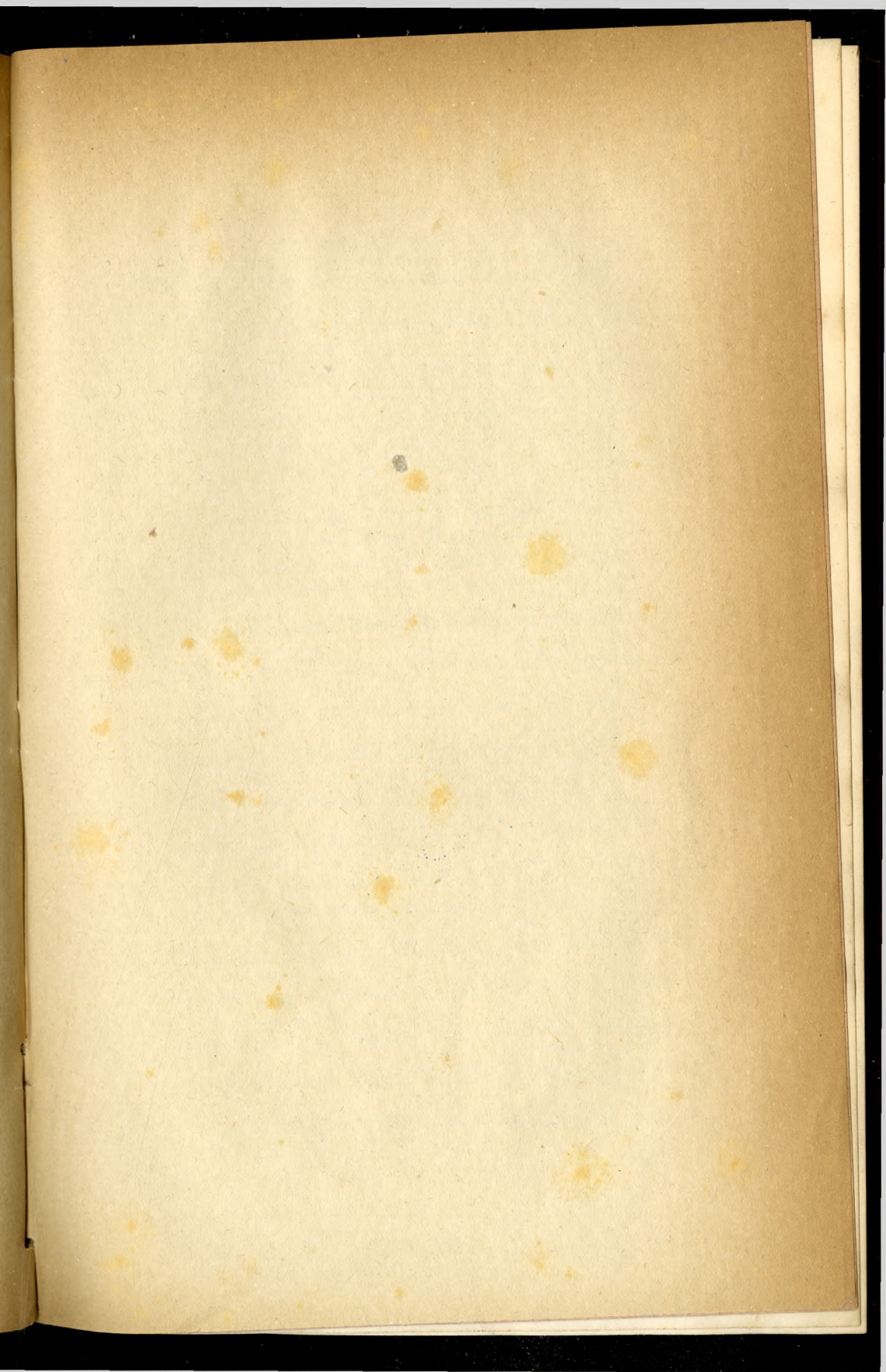
Az 1840. évi XV. törvénycikk alapján kinevezett váltójegyzőket a javaslat nem akarta jogaiktól megfosztani. E kimélet azonban csak a már szerzett jogokra vonatkozik és a jövőre nézve a javaslat a váltójegyzők kinevezését megszünteti (214. §).

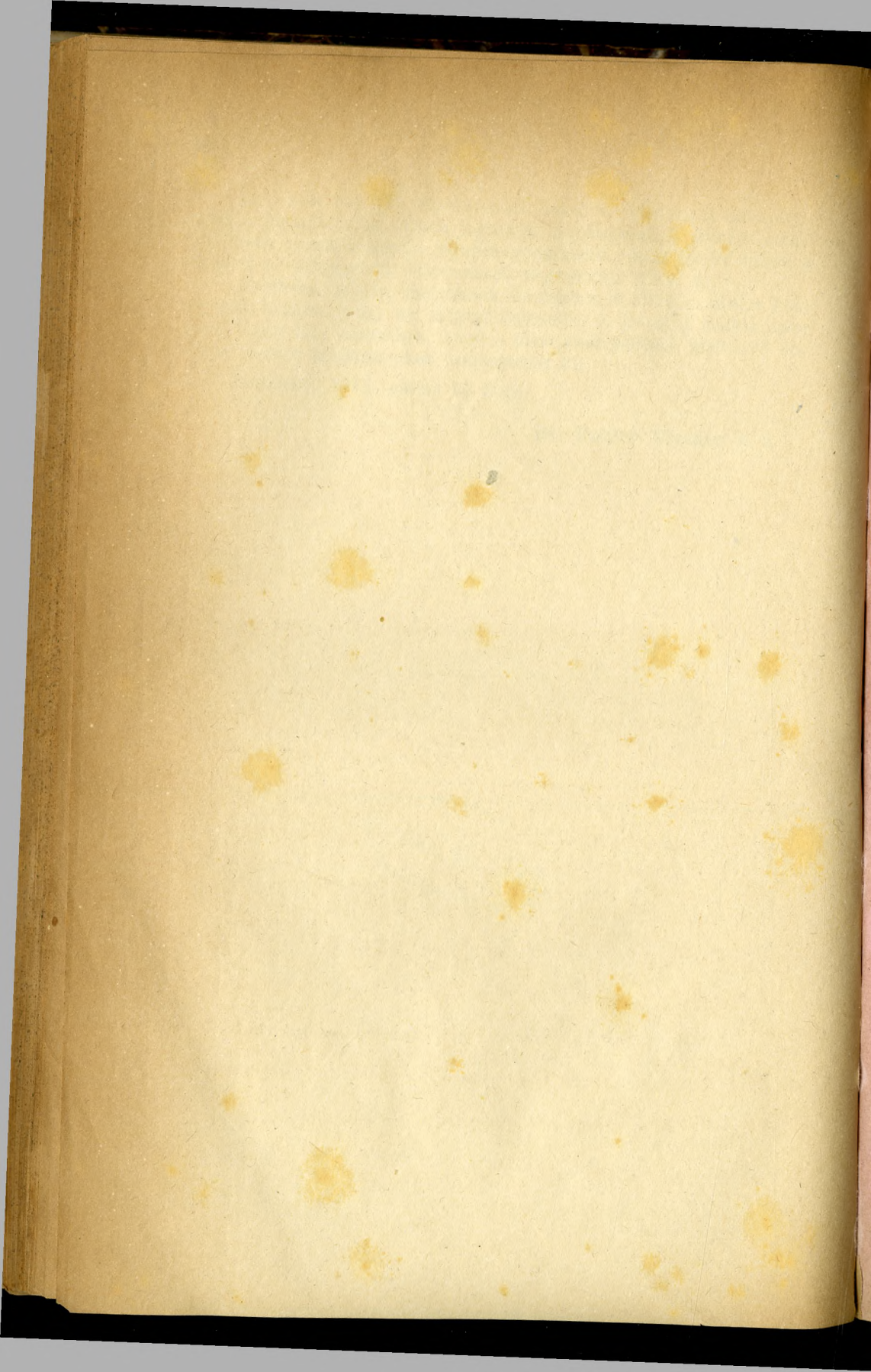
A hiteles helyek, melyeknek hatásköre e törvény által a közejegyzők kezeibe megy át, megszüntetendők. A javaslat csakis azon jogot tartja fenn számukra, hogy a már gondviselésük alatt levő iratokról hiteles kiadványokat adhassanak ki.

Budapest, 1873. május hó 3-án.

Dr. Pauler Tivadar s. k.

DE BALLAGI GÉZA

LÉGRÁDY TESTVÉREK KIADÁSAI:

(Pest, nádor-utca 6. sz.)

- Néhány őszinte szó a középoktatás szervezéséről. Irta
Kun Pál. Ára 60 kr.
- A m. k. testőrség története, különös tekintettel irodalmi
működésére. Irta *Ballagi Al.* Ára 3 frt.
- Az 1848-ki forradalom történelme Lamartinetől. Fordította
Zsilinszky Mihály. Két kötet. Ára 4 frt.
- Közoktatásunk reformja. Irta Salamon Ferencz. Ára 3 frt.
- Az alsóház rendszabályai. Hiteles kiadás. Ára 40. kr.
- Az egyesült-államok, az önkormányzat és a caesarismus.
Irta *Portalis A. Ede.* Ford. Szathmáry Gy. Ára 1 frt 80 kr.
- M. k. honvédtiszti és tisztviselői névkönyv 1874-re. Ára 1 frt.
- Tereptan. Katonai tankönyv. Novák Lajostól. Ára 4 frt.
- Az osztrák-magyar monarchia haderőinek szervezete. Ka-
tonai tan- és kézikönyv. Irta *Szendrői Geőcze István*. —
. Ára 2 frt 50 kr.
- A világirodalomból. Mindenféle komoly és mulattató olvas-
mány. I. kötet Ára 1 frt 20 kr.
- Széptani levelek. Horvitz rendszeres műve nyomán írta
Zsilinszky Mihály. Ára 1 frt 60 kr.
- A Fellah. Egyiptomi emlékek. Irta About E. Ford. Amica.
. Ára 2 frt 40 kr.
- Ginx Baba. Társadalmi és politikai angol regény. Irta
Jenkins Eduárd. Ford. Amica. Ára 1 frt.
- Hermann és Dorottya levelei. Irta M. P. Albane. Ford.
Amica. Ára 80 kr.
- Egy segédtanító története. Irta Erckmann-Chatrian. Ford.
Hindy Árpád. Ára 1 frt.
- Az apáczta. Irta Diderot. Ford. Szépfaludi. Ára 1 frt
- Egy világpolgár levelei. Irta Goldsmith Oliver. Fordította
Csernátorny Lajos. Ára 1 frt.
- Jane Eyre. Irta Currer Bell. Ford. Huszár Imre. 4 füzet
2 kötetben. Ára 4 frt.
- Margit, vagy: a kettős szerelem. Irta Mme. de Girardin.
Ford. *Rakovszky István*. Ára 1 frt 50 kr.
- Pudli fejedelem. Regény. Irta Laboulaye. Ford. Amica.
. Ára 1 frt 20 kr.
- Klotild. Irta Karr Alfonz. Ford. Veres Sándor. Két kötet
. Ára 2 frt.
- Budapest térképe. Színes nyomás. Kis kalauzzal. Ára 1 frt.

„MAGYAR THEMIS”

EGYETEMES JOGI KÖZLÖNY.

MINT

A BUDAPESTI, KOMÁROMI, SZABADKAI ÉS KECSKEMÉTI ÜGYVÉDI
EGYELEK, A BUDAPESTI ÜGYVÉDJELÖLTEK ÉS JOGGYAKORNOKOK
EGYELETÉNEK KÖZLÖNYE ÉS A MAGYAR JOGÁSZGYŰLÉS NAPILAPJA.

Külön mellékletek:

„DÖNTVÉNYEK GYŰJTEMÉNYE”

és

„IGAZSÁGÜGYI TÖRVÉNYJAVASLATOK ÉS RENDELETEK TÁRA”.

Felelős szerkesztő:
Dr. Siegmund Vilmos.

Kiadó-tulajdonosok:
Légrády testvérek.

ELŐFIZETÉSI DIJAK:

(helyben házhozordással, vagy vidékre bérmentes szét-
küldéssel): a „Magyar Themis“-re, az „Igazságügyi tör-
vényjavaslatok és rendeletek tára“ és a „Döntvények gyűjte-
ménye“ mellékletekkel együttesen:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre 5 „ — „

Negyedévre 2 „ 50 „

Az előfizetési pénzek bérmentesen és vidékről posta-
utalvány útján kéretnek küldetni.

Kiadóhivatal: Budapest, nádor-utca 6. sz.

